

LÊ VĂN TRƯƠNG

NGƯỜI CON NUÔI

**NHÀ XUẤT BẢN
ĐỜI MỚI - HANOI**

NGƯỜI CON NUÔI

LÊ VĂN TRƯỞNG

Lê Văn Trương
(1906-1964), bút
hiệu **Cô Lý**, là nhà
báo, nhà văn Việt
Nam thời tiền chiến.

Theo nhiều nhà
nghiên cứu văn học
Việt, hiện nay (2009),
ông được xem là cây
bút có số lượng tác
phẩm nhiều nhất.

Phần Thứ Nhất

Phố hàng Bạc 1928 !

Ga Hanoi «đồ» xuống thành-phố một «thác» người. Những tấm áo vải rồng, những thắt lưng sồi se, những yếm quả đào, những bộ sà tích lưng lửng từ thắt lưng xuống đầu gối, những áo the cặp, giày Chí-long, Gia-định, tất cả đều bị sức điện của phố Hàng Bạc hút lại. Đàn ông, đàn bà, con gái, lũ năm lũ bảy, kết thành cái giây súc sịch, lằng nhằng kẻ trước người sau, tìm về cái phố có cái tên mỹ miều này :

Hàng-Bạc 1928 !

Một cô con gái thôn quê bước chân về nhà chồng, phải qua đây để có một bộ sà tích, một đôi khuyên.

Một ông lão ra thăm con, không tiện lại thẳng chỗ con làm vào bữa cơm sáng, tạt về Hàng Bạc, vào hàng cơm làm vài hào «cơm rằm».

Một gia đình các ông lý, ông bá, ông phó, ra tỉnh, sau khi cơm no rượu say ở nhà một người đồng-hương, buổi tối đi xem hát chèo. Rạp Cải-lương Hí-Viện với những đào-kép nổi danh.

Và Hàng-Bạc lại có thêm một hiệu phở lúc nào cũng đông như nêm cối, không có cái tên Nam-Lâu, Bắc Lâu, Mỹ Lâu, như những tiệm ăn khác. Khách quan chỉ gọi cốc thun lủn phở T. K.

Hàng Bạc có những hiệu Kim hoàn, có những hàng cơm lúc nào cũng đông như nhà đám, có hiệu phở nổi danh «thịt tái» một thì, và có rạp chèo Cải lương Hí-viện.

Hàng Bạc, một phố lớn của thành phố Hanoi, không lớn ở địa thế, mà lớn ở chỗ nhiều người biết tên. Những căn nhà giải dăng dặc mà bề ngang hẹp chỉ độ hơn hai thước, cái nhô ra, cái thụt vào, cho ta có cảm tưởng đây là một bộ răng khềnh, móm.

Hàng Bạc, nơi hò hẹn của tất cả những người nhà quê ra tỉnh, ra tỉnh sắm bộ cánh, ra tỉnh thăm người nhà, ra tỉnh chạy việc thừa kiện.

Hàng Bạc hơn các phố khác ở chỗ người nhà quê nào đã lấy vé ở ga, khi đặt chân đến Hanoi là phải lai vãng đến Hàng Bạc. Hàng Bạc còn nổi danh về chuồng «bách thú» và «động tiên» của một bà «chúa» có tiếng trong làng son-phấn.

7 | Người Con Nuôi

Hàng Bạc, đất thánh của các lính chào mào, khố đỏ, những ngày nghỉ đảo qua để ném chuối vào chuồng khỉ rồi đẩy nhau cười vang giờ.

Nếu Ba-Lê, Nữ-Uớc, Thượng Hải, là nơi tụ họp của các nhà du-lịch, thì Hàng-Bạc cũng là chỗ dừng chân của tất cả những nón chóp rứa, khăn lượt quần thắt lưng sồi se, sà-tích.

Một phố, hai giấy vẽ vện chỉ độ hơn trăm nhà, đã trước bạ tên vào đầu tất cả những người từ lũy tre xanh đến.

Hàng-Bạc, không một người nhà quê nào ra tỉnh không đặt chân đến một lần. Hàng Bạc đưa cô gái má đỏ hồng hồng, răng đen rung rúc về nhà chồng với những khuyên vàng, sà tích. Dọn cho các cô lão kỳ-hào những bữa cơm canh cá rầm nước sánh vàng như nghệ. Diễn những lớp chèo Lưu-Bình, Dương-Lễ, Nhị độ Mai, Quan bất tại ngu. Bật những ngọn đèn xanh, đỏ, tím, vàng trong cái viện bảo tàng tư gia, và trưng những gà ba chân, lợn không có mõm, cây cảnh các hình giống vật, thằng lùn có vợ cao gần bằng nó. Hàng Bạc, hàng Bạc, làm nổi bật Hanoi, «trang điểm» cho Hanoi thành các kinh thành ngoại-quốc, đưa Hanoi lên ngang hàng những thành-phố có giá trên bản đồ. Hàng Bạc bám vào tai người ta như những tiếng trống báo quan về, như

những tiếng tù và cứu nạn lúc khuya-khoắt. Hàng Bạc, một phố nền nã của Hanoi, đến bây giờ còn được các cụ già bảy tám mươi, vừa sờ đầu bắt chấy cho cháu, vừa kể lại cuộc «du-lịch» của mình ở Hanoi, thuở sắp về làm dâu. Hàng Bạc sống trong ký vãng của những mái tóc bạc nơi thôn ỏ, tàn trong dâu-biển của tháng năm, đánh dấu một thời oanh-liệt chốn đế đô, nhắc nhở một cái gì cổ kính chìm trong hoàng hôn của thời-đại, gượng-gao bước chân của một kép già trên sân khấu, và bơ thờ cái bơ thờ của cô gái chán chồng.

* * *

Rạp Cải lương Hí-viện. Ban kịch Thanh-Sắc diễn giúp hội Quảng-Thiện, đến cảnh thứ ba thì ông Phán đứng dậy về. Vừa xuống hết ba bậc, ông bị một đứa bé nhảy xô đến. Nó níu chặt áo :

- Ông cho con xin cái vé «soóc-ti».

Ông phán Bân nhìn nó, cười :

- Tao không lấy !

Đứa bé gật lấy gật để :

- Con xin ông, lạy ông, ông cho con. Ông về thì ông giữ làm gì !

9 | Người Con Nuôi

Ông Phán vẫn cười, xòe hai bàn tay :

- Thật đấy mà, tao không lấy vé «soóc ti» mà lại. Có thì tao cho mày, tao đem về làm gì ?

Thấy khách xòe bàn tay, đứa bé tiu ngửu, nó thở dài :

- Sao ông lại không lấy ?

Ông Phán chưa kịp trả lời, đứa bé đã bị một cái đá vào khoeo chân, ngã khụy xuống.

- Thằng oắt ! vừa mồm chứ, thằng gác nó vụt bỏ m... cả bây giờ !

Đứa bé vừa toan ngóc dậy, lại bắt chân dí vào đầu đi đi :

- Cút thằng đi ! ở đâu đến «boóng», làm âm ỉ cả lên !

Rồi nó lại chỉ tay xuống đe :

- Chốc nữa còn oang oang, ông sẻo tai !

Ông Phán sợ thằng bé bị đánh nữa, bảo đứa lớn :

- Này, không được đánh nó nữa !

Thằng lớn sếch mắt, khoằm khoằm :

- Ông không biết, nó ở đâu đến, cứ tôi ra «boóng» làm cho thẳng gác nó «trù», không còn làm ăn gì được.

Rồi bỗng nó lại vùng tay, nghiêng răng, chỉ đứa bé :

- Ông truyền đời cho mày, tối mai còn lảng vảng, ông vạng bỏ u !

Thằng bé len-lét, đứng dậy, phúi quần áo, đi ra phía xa. Ông Phán thấy thế thương hại, cho nó đồng năm xu:

- Thôi đi đi không nó đánh cho đấy.

Thằng bé cầm đồng năm xu, mếu máo :

- Con xin ông.

* * *

Ông Phán sau khi ở hiệu phở T.K. ra, liền rẽ về hàng Bè.

Một đám đông trước cửa một hàng cơm làm ông Phán dừng chân.

Ông hỏi một người đứng ngoài :

- Gì thế ông ?

Người ấy không đáp. Ông Phán lại hỏi người khác. Người này chỉ một mặt già búi tóc củ hành, đang phanh áo, cầm cái quạt nan, quạt phành phạch, tận trong nhà :

- Con mẹ kia nó tát thẳng bé có một cái, thẳng bé quay cu lơ.

- Thế có việc gì không ?

- Không, nó nằm chết một lúc, bây giờ hồi rồi.

- Đánh chết người mà được à ?

Người mách chuyện ông Phán, bĩu môi :

- Nó lại còn chửi thẳng bé từ nãy đến giờ đây.

Một lớp reo ầm : «hồi rồi, hồi rồi», làm cho con mẹ hàng cơm lại sấn sổ :

- Mày không giả bà, bà cho mày vào tù ! Đồ ba lạt... mày lại... ăn quịt !

Ông Phán tò mò, cổ lách vào. Khi đã rần được hai lớp người, ông mới ngạc nhiên khi thấy đứa bé đang ngồi bó gối dưới đất, mặt tái nhợt, mắt lơ lơ như người vừa ngủ dậy, là đứa bé ông vừa cho năm xu. Bỗng ông nói to :

- À, thằng bé này tôi vừa cho nó năm xu đấy mà.

Thế là bao nhiêu người nhao nhao :

- Thôi đúng rồi nó có tiền, nó giả rồi, ông này vừa cho nó xong.

Rồi bao nhiêu câu hỏi chõ cả sang ông Phán :

- Ông cho nó bao giờ ?

Ông Phán chỉ về phía hàng Bạc :

- Tôi vừa cho nó ở rạp Cải-lương hàng Bạc.

- Nó xin ông à ?

- Không, nó không xin tiền.

- Sao ông lại cho ?

- Tôi ở rạp hát ra, nó xin vé «soóc-ti», rồi không có, tôi cho nó năm xu.

Một tiếng phá lên :

- Đích rồi, bác Tung đánh oan nó rồi, nó chả bảo nó đưa đồng năm xu rồi là gì ?

Ông Phán lại sốc nó lên :

13 | Người Con Nuôi

- Sao mày ăn không giả tiền người ta để người ta đánh cho ?

Thằng bé như đũa vừa thoát cơn mê ngơ ngác :

- Cháu giả rồi !

Con mụ hàng cơm nghe tiếng nó lại chực bỏ ra :

- Mày giả, mày giả cái xác mày ấy à !

Rồi phân vua với bọn người đứng xem : Các ông không biết, chúng nó góm lăm, ăn xong chỉ định chạy. Không đánh bỏ m... chúng nó đi, chúng nó không chừa. Vừa chập tối nhà tôi đã bị bọn ba đứa, ăn hơn bốn hào rồi chạy làng đấy.

Nói xong mụ ta lại còn định xông lại :

- Mày lại còn vờ chết à ! Bà lại cho mày cái giá quạt mày bỏ m... mày đi chứ lại !

Ông Phán can :

- Thôi, bà ạ ! Trẻ con nó...

Mụ hàng cơm ngắt phăng :

- À, trẻ con, ông không biết, ban ngày chúng nó đi ăn cắp không được cái gì, đói nó mới đi ăn chạy làng đấy ! Ông cứ bảo trẻ con, chưa biết chừng ông cúi xuống hỏi nó vài câu là nó nằng ngay cái bị đấy. Lúc bấy ông mới biết nó không trẻ con !

Vu-va dù thế nào cũng có ảnh hưởng ! Ông Phán đang thương hại thằng bé, nói giúp nó với mục hàng, cũng đưa tay lên sờ túi. Khi thằng bé lủ thủi đi sang bên kia hè, con mục hàng com còn chửi theo :

- Từ giờ thì chừa mặt bà ra nhé ! đừng có lai vãng bà, thì chôn sống !

Rồi mục hàng lại nói như phân vua :

- Các ông, các bà, đừng tưởng bé, bé mà gan cóc tía đấy ! Chưa biết chừng chốc nó rình lén cửa nhà các ông các bà cũng nên. Ngủ ấy, lén cửa phải biết ! Có đi ăn đi ở với ai thì chỉ vài hôm là giắt trộm vào nhà người ta ngay. Chúng nó là ghê lắm, những quân giời đánh ấy là ghê lắm...

* * *

Thằng bé đi về phía bờ hồ, nó lang thang, vợ vẫn dừng lại các ghế một tí rồi lại đi. Gặp cái gì nó cũng cúi xuống nhặt : mẫu thuốc lá, hộp đựng nho hết ruột. Cái

15 | Người Con Nuôi

gì đưa lên mồm được nó đưa, không thì thôi. Có hai ba cái bã mía, nó rít lấy rít để.

Gần một giờ đêm, thằng bé mới mon men về phía nhà kèn. Nó rút trong túi tờ nhật trình đã rách, phúi ghế, rồi rải xuống. Nó vừa toan đặt mình thì có tiếng khàn khàn ở phía ghế bên kia văng lại :

- Này cút đi, không «cóm» nó «lụng», nó «bóm» ráo bây giờ đây.

Thằng hẻ còn ngơ ngác không hiểu, một bước chân đánh sầm, sô lại, rồi một bàn tay áng chừng to lắm, nắm lấy gáy nó nhấc bổng nó lên, rồi lại đặt nó xuống với một cái đá vào mông,

- Cút ! Cút !

Sợ hãi, thằng bé chạy không dám quay ngó lại. Nó sợ lại bị trận đòn như trận vừa rồi ở hàng cơm. Chạy đến nhà Giây-thép nó mới hoàn hồn. Gần đến Gô-đa, nó gặp phải một viên đội xếp :

- Thằng kia, mày đi đâu ?

Nhanh mồm, nó đáp :

- Cháu về nhà !

- Nhà mày ở đâu ?
- Nhà cháu ở chợ Hòm.
- Mày đi đâu về ?
- Cháu đi xem hát.

Viên đội hỏi chán, dơ «dùi cui» :

- Về ngay ! nghe không ?

Nó vâng nhanh tấp, rồi rảo cẳng đi. Đi, nó đi đâu, chính nó cũng không biết. Về nhà Tư-Sẹo ở gầm cầu nó không dám rồi.

Còn lâu lắm mới sáng, chẳng lẽ cứ đi mãi cho gầy chân, nó định bụng đi cố đến chợ Hòm, xem nhà nào của thụt vào thì ngả mình đánh một giấc.

Nó đi đến đầu phố Hàm-Long thì bị một tiếng gọi giật :

- Kia, bé con ! mày chưa về à ?

Nó ngẩng đầu, nhìn thấy người vừa cho nó năm xu ở Hàng Bạc, bèn đáp :

- Thưa ông chưa ạ !

17 | Người Con Nuôi

Ông Phán hỏi nó :

- Bây giờ mày về đâu ?
- Thừa con chả về đâu cả !
- Nhà mày đâu ?
- Nhà con ở... Hưng Yên.

Ông Phán cười câu trả lời của nó :

- Ở Hưng-Yên, sao mày lại ở đây ?
- Con lên tìm u con trên này nửa tháng nay không thấy.
- Thế nửa tháng nay mày ở đâu ? Mày có họ hàng gì trên này không ?
- Con chả có họ hàng nào trên này cả, con chả ở đâu cả, con ở đường.

Nói xong, nó chợt nhớ ra đã nói sai, bèn chữa :

- À con quên, con ở nhà bác Tư Sẹo mất ba ngày.
- Tư Sẹo nào ?
- Ở đầu cầu...

Rồi nó áp ửng mãi, mới thốt ra :

- Trùm... ăn cắp ạ

Ông Phán giật mình, nhìn nó bằng một con mắt nghi ngờ :

- Sao mày lại ở với tui ăn cắp ?

- Con có biết đâu, bác ấy bảo nuôi con làm con nuôi. Sau bác ấy bắt con theo vào những hiệu ở phố, ăn cắp quả tạ. Con không nghe, bác ấy đánh, con trốn đi.

Ông Phán nhớ ngay lại nhời mục hàng cơm vừa nói : «Chúng nó dắt trộm vào nhà». Tự nhiên ông thấy kinh tởm nó, ông hỏi sững :

- Mày đi thế này, đội xếp có hỏi bao giờ không ?

- Không ạ, vừa rồi có một ông hỏi con, con bảo con về chợ Hòm thì thôi. Ông Phán vừa toan rảo đi, thằng bé giữ lại bằng một câu hỏi :

- Ông ơi ! Có phải ban nãy, con mẹ hàng cơm nó đánh oan con không ? Đồng năm xu, ông cho con, con giả nó rồi, nó lại cứ bảo chưa giả. Nó tát con một cái chết điếng, ông ạ.

19 | Người Con Nuôi

Nó tưởng được ông Phán bênh nó một câu, ai ngờ trái lại. Ông Phán bị sai khiến bởi một sức mạnh gì không biết, từ lúc nghe nó nói ở nhà Tư Sẹo, đâm ra ghét nó :

- Mày giả rồi, ai người ta còn đánh mày ?

Ngây thơ, nó trả lời :

- Không, con giả rồi, thật đấy ông ạ. Chẳng nhẽ con lại dám nói dối ông.

Câu nói đơn-sơ của nó chọc thẳng vào lòng ông Phán, cướp lại cho nó cái tình thương ban đầu. Bỗng ông Phán hồi, hồi vì đã ghét bỏ một đứa trẻ vô-gia-cư.

- Thế bây giờ mày về đâu ?

- Con chả về đâu cả, con tìm chỗ ngủ, rồi mai con lên phố gì... này này, xem có ai muốn, con đi ở.

Ông Phán bật cười!

- Mày bé bằng tí thế này, đi ở ai người ta muốn !

Nó sợ hãi :

- Thế con làm thế nào được hở ông ?

- Mày về nhà mày, nhà họ hàng mày có được không ?

Nó muốn đập vào tay ông Phán, nhưng lại sợ :

- Kìa ông, con đã bảo con có nhà cửa họ hàng gì đâu !

Ông Phán nghe cái tiếng nói bé nhỏ của nó, động lòng thương, muốn cho nó về nhà ngủ. Nhưng nhớ lại con mụ hàng cơm đã nói và nhất là chính nó cũng khai trước kia nó đã ở với đầu đảng ăn cắp, ông thấy rờn rợn, lại thôi. Ông tự nhủ :

- Hay thôi, nhờ một cái làm ơn nên oán, làm bạn thiệt mình. Đang nửa đêm, nó lại mở cửa cho đồng đảng vào khuân đồ đạc nhà mình đi thì chết. Chuồng chim còn có rơm rác nữa là cái nhà....

Nghĩ thế thì nghĩ, song ông Phán không phải người khe khắt, thấy nó tần ngần, ông lại bảo :

- Hay mày lại cửa nhà tao mà ngủ. Tao cho ngủ nhờ đây.

Nó nghe nói được ngủ nhờ cửa, sướng rơn :

- Vâng, ông làm phúc cho con ngủ nhờ ông một tối.

Sự vô vậ của nó khiến ông Phán nghi. Ông nhìn nó, bắt thóp :

- Sao trước mày lại đi ăn cắp ?

21 | Người Con Nuôi

Nó như người tự nhiên bị vu oan dẫu mỏ :

- Ô hay, sao ông lại bảo con đi ăn cắp ? Con ăn cắp gì của ai bao giờ ?

- Ban nãy, mày chẳng vừa nói mày theo thằng gì... Sẹo đi ăn cắp quả cân là gì ?

Nó cười nhẹ :

- Ô, ông nghe nhầm, con bảo thằng Tư Sẹo nó bắt con theo nó đi ăn cắp, con không chịu, con trốn đi đấy chứ ?

Ông Phán à à một cái, rồi nói xuôi :

- Ủ, thế mày cũng khá đấy, chứ đi ăn cắp thì tù mọt gông. Thà đi ăn đi ở còn hơn.

- Con nghĩ thế nên con mới bỏ bác Tư Sẹo. Con mà theo nó thì bây giờ thành thằng ăn cắp rồi.

Ông Phán chỉ về dãy cuối nhà :

- Thôi được, lại tao cho ngủ nhờ. Rồi mai đi đâu thì đi.

* * *

Ông Phán đập cửa thình thình :

- Mở cửa, mợ !

Gọi hai ba tiếng, trong nhà mới có tiếng đáp :

- Con nó đang bú, cậu cứ đợi đã..

Ông Phán vừa cởi áo ngoài, vừa hỏi :

- Tên mày là gì ?

- Tên con là Nhượng.

- Sao lại tên là Nhượng ?

- Thầy con đặt ra đấy, ông ạ, con biết đâu.

Có tiếng trong nhà vọng ra :

- Cậu nói chuyện với ai đấy ?

Ông Phán đáp vợ :

- Thằng Nhượng.

- Nhượng nào ?

- À, thằng Nhượng... ngoài đường.

Cánh cửa mở, một cái đầu tóc sỏ rồi tung ló ra :

23 | Người Con Nuôi

- Máy giờ rồi, sao cậu về khuya thế ?

Ông Phán đưa áo cho vợ :

- Độ hai giờ, ở rạp hát ra, còn đi ăn, còn gặp thằng bé.

Chỉ vào Nhượng :

- Nó xin ngủ nhờ ngoài cửa.

Bà Phán nheo mắt nhìn Nhượng :

- Cậu gặp ở đâu ?

- Ở rạp hát, rồi lại ở chợ Hòm, rồi tôi bảo nó về đây mà ngủ.

Bà Phán nhìn nó tròn trọc :

- Biết hay dở thế nào mà cho ngủ ?

Ông Phán vội nói ngay :

- Không, nó ngủ ngoài cửa thôi mà. Cho nó mượn cái chiếu nó...

Bà Phán chưa kịp đáp, Nhượng đã vội nói :

- Thừa ông, con có tờ nhật trình, con nằm đủ rồi, không phải chiếu nữa.

Bà Phán gật đầu :

- Ở phải, thôi thế cũng được, càng mát.

Khi ông Phán vào, đôi cánh cửa xập rồi, Nhượng mới móc túi lấy tờ nhật trình giải xuống đất. Và đập đập hai chân vào nhau, nó «rửa chân ạ» xong, bèn ngả mình xuống, nằm còng queo như con tôm rang, hai tay luôn vào háng, đầu gối đưa lên gần đầu.

Bà Phán đặt con ngủ xong, vừa quần lại tóc, vừa hỏi chồng :

- Cậu gặp thằng bé này ở đâu đấy. Nó là con nhà ai ?

- À, gặp nó ở hàng Bạc.

- Thế nó theo về đây à ?

- Không, theo đâu. Nó đi cùng đường đấy.

- Nó là con nhà ai ?

- Không có bố mẹ, nhà cửa gì cả.

- Sao cậu biết ?

- Nó bảo thế.

- Cậu định đưa nó về làm gì ?

Ông Phán giờ tay ngáp :

- Không, có đưa nó về đâu, gắp nó rồi nó theo xin ngủ nhờ một tối đây chứ.

Bà Phán à một tiếng thật to :

- Phải cẩn-thận, chúng nó là gớm lắm, sênh một tí là chúng nó ăn cắp ngay ! Hôm nọ, dì Thảo bảo chúng nó quở quyết lắm, vờ làm nhỡ độ đường, xin ngủ nhờ để lên cửa...

* * *

Mấy hôm liền, ban ngày Nhượng lang thang các phố kiếm ăn - không biết bằng cách gì - tối lại về ngủ ở hè nhà ông Phán. Đã có một lần Hảo, con gái bà Phán, thấy tỏ năm còng queo thương hại, nói với mẹ :

- Mợ cho nó vào buồng xe nó ngủ, mợ ạ.

Song lời yêu-cầu bị «bác» ngay :

- Thôi đi cô, cô đừng đạo đức giả (?), biết thế nào mà chứa chấp !

Cuộc đời đang yên ả của Nhượng bỗng bị giông-tổ. Nhà ông Phán mất trộm; cái đồng hồ báo thức biến mất. Chả nghĩ ngợi, bà Phán chạy ngay ra cửa, tóm cổ

Nhượng. Không hỏi han, bà vả luôn cho Nhượng ngót chục cái. Nhượng chúi đầu vào tường, lại bị bà nắm tóc đập theo :

- Mày lại giờ thói ăn cắp ra à ?

Nhượng kêu van :

- Thưa bà, con có dám... gì đâu !

Bà Phán đập lấy đập để :

- Gì này !... Muốn sống «nhỏ» ra này !. .

Nhượng đưa tay lên che kín mặt, đỡ đòn :

- Con có lấy gì đâu ?

Bà Phán rít hàm răng :

- Cho mày ngủ nhờ... mày lại... à quân này...

Thấy mẹ mệt, Ngô xắn tay áo như những khi đánh bóng bàn gập tay đối thủ hắc búa :

- Mợ cứ để con tra nó cho, mợ đánh nó làm gì mỗi tay.

Bà Phán trước khi buông Nhượng, chỉ tay ra cửa bảo Ngô :

- Con đóng cửa vào đã, không nó chạy mất.

Ngô cười nhạt :

- Có chạy lên đằng giòi !

Bà Phán thấy con đóng xong cửa, bắc ghế ngồi ngay lối đi để chặn, rồi bà truyền :

- Thằng Ngô đánh chết nó đi cho tao !

Ngô sẵn nốt một bên tay áo, lại phía bàn học lấy cái thước kẻ lim cạnh đồng. Chĩa cái thước vào mặt nó, Ngô quát tháo :

- Mày có giả mợ tao cái đồng hồ đánh thức không ? Có giả không, nói ngay !

Nhượng hết hồn, chưa kịp đáp đã bị Ngô giang tay vụt. Nhượng đau quần thịt, cuống quýt :

- Con có lấy đâu, cậu đánh con ?

Một chập ba bốn thước kẻ nữa mưa trên đầu Nhượng:

- Gan này, gan này, ông đồ mày gan này !

Đánh chán, Ngô lại bắt nó khoanh tay đứng ngay ngắn :

- Mày muốn sống hay muốn chết ?

- Con muốn sống.

Cười nhạt, Ngô chỉ cái thước :

- Muốn sống, đừng để tao phải vệt cái thước này vào mặt mày.

Rồi lại hạ giọng :

- Đưa cho đứa nào, bảo tao, tao lấy về, tao tha cho.

Nhượng mếu máo :

- Thừa cậu, thật quả con có lấy con chết.

Vừa dứt lời, Nhượng bị cái thước kẻ đập vào môi :

- Im, tao đã bảo, lại còn chối. Nhẹ không ưa, ưa nặng.

Nhượng xuýt xoa, rồi òa khóc.

Một trận mưa dầm rơi trên lưng Nhượng :

- Muốn chối, ông cho chối !

Ý chừng bà Phán thấy Nhượng đau quá ngất đi, nên bảo con thôi :

- Để đưa nó lên sàng-tan, rồi xem nó có chồi được
mãi không ?

Trước khi quăng thước, Ngô giờ quả đấm vào mặt
Nhuộng :

- Tao hẹn cho mày năm phút, mày không khai ra, ông
cho một quả võ hàm !

* * *

Có tiếng đập cửa thành thành. Bỗng Ngô đứng phắt
dậy, đưa mắt nhìn mẹ. Bà Phán nhìn thẳng Nhuộng,
nhìn con, cái nhìn hàm một ý :

- Không khéo có thằng đến đánh tháo cho nó.

Ngô xắn tay áo, gườm gườm nhìn Nhuộng, rón chân
lại bàn học cầm thẳng người đá vắn dùng chặn giấy, rồi
toan ra mở cửa. Bà Phán níu con lại xua tay ra hiệu bảo
thong thả. Bà quát ra :

- Ai ?

- Tôi đây mà, làm gì mà đóng cửa thế ?

Bà Phán nhận ra tiếng chồng, thở phào. Ngô bỏ «khí-
giới» xuống sập, ra mở cửa.

Ông Phán vừa đặt chân vào nhà, Ngô lại toan đóng. Ông Phán bảo con :

- Thôi, đóng làm gì ?

Ngô chỉ Nhượng ngồi chúi cạnh tủ áo :

- Thằng kia nó lấy mất cái đồng hồ báo thức của cậu. Con, đang tra nó, đóng cửa không nó chạy mất.

Ông Phán chưa kịp hỏi thêm. Nhượng đã chạy lại níu áo ông, òa khóc :

- Lạy ông, con có ăn cắp đâu ! Ông tha cho con.

Một cái đá làm Nhượng ngã lăn. Ngô chỉ tay đe :

- Mà còn nói, tao bẻ răng. Muốn sống muốn tốt, khai ra !

Bà Phán chạy ngay chồng :

- Đấy cậu xem, chả bảo cho nó ngủ nhờ nữa đi. Đã biết quân ăn cắp chưa ? Nó lấy cái đồng hồ đánh thức rồi đấy.

- Nó lấy bao giờ ?

- Lúc mười giờ.

Ông Phán hỏi Nhượng :

- Sao mày lấy đồng hồ của tao ?

Nhượng chùi nước mắt, lắc đầu :

- Thưa ông, con có lấy đâu !

|Ngô lại toan đánh nó, ông Phán vội can :

- Yên, để xem nó nói thế nào ?

Nhượng mếu máo :

- Thật quả con không dám ăn cắp. Con thề...

Bà Phán chồm lên như con chơi-chơi :

- Mày còn chối phải không ?

Rồi bà gọi con :

- Thằng Ngô đánh tan xác nó ra !

Ngô sấn lại, ông Phán giơ tay ngăn :

- Đầu đuôi thế nào, nói cho thầy nghe đã.

Ngô găm ghè :

- Thưa cậu, lúc mười giờ, mợ vặn lại đồng hồ thấy bị

mất, mợ bắt nó...

Ông Phán suy nghĩ một lát, bảo Nhượng :

- Mày lấy đề đâu bảo tao, tao chuộc về, tao tha cho, không bỏ tù mày đâu.

Bà Phán trách chồng :

- Tự nhiên nó ở đâu lại, cho nó ngủ nhờ. Nó thông thạo đường nhà mình, nó mới ăn cắp. May nó chưa dắt cướp vào.

Và bà sủa sói Nhượng :

- Đưa cho đứa nào, muốn sống khai ra, không tao bỏ vào săng-tan thì mày rũ tù !

Ông Phán ôn tồn :

- Chót bán cho đứa nào, bảo tao, tao cho tiền mà chuộc.

Nhượng chối bai bãi làm Ngô phát tức, vả cho mấy cái vào mồm. Thấy Nhượng nhở ra một đồng máu, bà Phán vội bảo khéo con :

- Thôi, để nó đấy, rồi chiều giải nó lên săng tan.

Ông Phán nói với con bằng tiếng Pháp :

- Chắc có phải nó lấy không ?

- Cậu bảo chả nó còn ai ?

Bà Phán nghe lồm bồm, hiểu ông Phán nói gì, mặt chưa như giấm, chõ vào :

- Cậu thì cái gì cũng không chắc, không nó lấy còn ai? Cậu cứ thế, không trách được...

* * *

Trước khi ngồi vào bàn ăn, Ngô chạy lại phía tủ, giơ chân vào mặt Nhượng :

- Nếu mày không thú, tao ăn cơm xong sẽ giải mày lên nhà pha, nghe chưa !

Mọi người vừa ăn, vừa bàn tán về chuyện mất đồng hồ thì một người đi xe đạp mặc áo vàng đến :

- Có phải nhà này vừa mất đồng không ?

Ông Phán vội vàng đứng dậy :

- Phải, nhà tôi vừa mất cái đồng hồ báo thức.

Viên mật thám :

- Hai giờ, ông lên trên «Suya-rơ tê» mà nhận. Ông có quen ai tên là Nguyễn-quang-Bê không ?

Ông Phán giật nảy mình, nhìn vợ. Bà Phán chột nghĩ ra : cậu em ruột bà đã lấy trộm đồng-hồ của bà. Mặc dầu biết, nhưng bà vẫn hỏi :

- Nguyễn quang-Bê làm sao hở ông ?

Viên mật thám không đáp, hỏi lại :

- Cậu ta là thế nào với bà ?

Bà Phán ngượng nghịu :

- Nó là em tôi.

Viên mật thám cười một nụ cười khiến bà Phán ngượng mặt :

- Cậu ấy lấy của bà cái đồng hồ báo thức, đem lên tiệm thuốc phiện bán. Bây giờ cậu ấy nằm trên sở. Chiều bà lên cho ông Chánh hỏi.

Bà Phán toan nói, viên mật thám đã đi mất. Ông Phán ném cho vợ một cái nhìn trách móc, rồi bảo Nhượng :

- Tao đã tìm được đồng hồ rồi. Thôi, tao... cho mấy hào.

35 | Người Con Nuôi

Nhượng sáng mặt, nó nói vang :

- Đây, con đã bảo con không biết đồng hồ nào mà lại. Con lấy đâu. Xưa nay, con có ăn cắp của ai cái gì bao giờ đâu !

Bà Phán sợ nó vùi vĩnh, chặn ngay.

- Ấy, tao còn xem, biết đâu đứa ăn cắp ấy chẳng thông đồng với mày.

Nhượng vừa sung sướng vì tỏ được oan tình, lại bị bà Phán giáng cho một búa, sùi mặt :

- Không, bà đừng sợ... Con đã bảo con không lấy của ai cái gì mà !

Ông Phán hiểu dụng ý của vợ, cau mặt. Cái cau mặt có hàm một nghĩa :

- Sao có thể nhẫn tâm thế ?

Bà Phán xin lỗi chồng bằng cách ban cho Nhượng một ơn huệ :

- Thôi, chốc nữa cho vào bếp ăn cơm với chúng nó.

Nhượng từ chối ngay :

- Con cảm ơn bà, con phải lên phố ngay bây giờ. Hôm qua, con gặp một bác hàng phở, bác ấy bảo con hôm nay lại nhà bác ấy, bác ấy nuôi... đi bán hàng cho bác ấy.

Ông Phán hỏi ngay :

- Người ta giả mày bao nhiêu tiền công một tháng ?

Nhượng ngậm thơ :

- Thưa ông, bác ấy có giả công đâu ! Bác ấy bảo nuôi con làm con nuôi. Bác ấy may quần áo cho, và đi bán hàng với bác ấy.

Ông Phán ngẫm nghĩ một lát, rồi đưa mắt hỏi ý vợ. Bà Phán biểu đồng tình, bà hỏi Nhượng :

- Hay mày ở đây với tao ? Tao... nuôi mày làm con nuôi. Rồi tao cũng may mặc cho.

Thấy Nhượng còn lưỡng lự, bà Phán tấn-công :

- Ở đây với tao, tội gì đi bán hàng rêu rầu cả ngày. Ở đây, rồi tao xem có công việc gì, tao xin cho mà làm.

Rồi làm như Nhượng đã bằng lòng, bà Phán dặn thân mật :

- Đừng đi đâu, lam lũ khổ thân. Ở đây với tao, rồi tao gây dựng cho.

Tuy Nhượng không hiểu hết nghĩa của hai chữ gây dựng nhưng nó cũng cảm thấy mơ hồ gây dựng là một thứ gì quý báu lắm, tử tế lắm, tốt lắm. Nhượng ngược nhìn ông Phán một cái nhìn cầu khẩn :

-Vâng, con xin ở đây với ông bà.

Ông Phán phủ dụ Nhượng :

- Chịu khó ở đây, rồi nhón lên, tao cho học nhà in.

Bà Phán cười nhẹ nhàng :

- Rồi tao xem có những quần áo cũ của các cậu ấy thải, tao cho.

Ngô thấy cậu mợ nhận Nhượng làm con nuôi, khó chịu, mặt nặng chịch. Bà Phán hiểu ý, vội bảo Nhượng xuống bếp, để cắt nghĩa :

- Nuôi nó thì nói thế. Gớm, mỗi lúc nuôi con nuôi. Có điều nó ngoan ngoãn, chăm chỉ, cuối năm cho nó vài cái quần áo cũ.

Rồi bà gật gù :

- Thằng này trông cũng nhanh nhẩu đấy. Mai cho thằng nhỏ ra cho thoát nợ. Ăn bớt như ranh. Đỡ tốn mỗi tháng đồng rưỡi bạc công.

* * *

Đời đầu hè của Nhượng đến đây là kết liễu. Không còn cái khổ của những đêm mưa cứ phải nép mãi vào cửa. Và cũng hết cái run của những khi đói bẻ ruột. Hết cái đời màn giời chiếu đất để bước vào một khung cảnh yên ổn hơn. Yên-ổn ở chỗ dù sống chết thế nào cũng có hai bữa cơm và một xó để ngủ.

Tuy vậy Nhượng cũng biết điều lắm. Cái tiếng con nuôi, Nhượng chỉ được nghe độc có hôm sau trận đòn dư tử vì bị nghi là thủ phạm vụ trộm đồng hồ. Nhượng không bao giờ dám có ý nghĩ : Ông bà Phán là bố mẹ nuôi mình, Hảo là chị mình Ngô là anh mình và Kế, Phi là các anh mình nốt. Không, Nhượng chẳng dám hỗn thế. Cái «vị» ông bà Phán đặt cho Nhượng, Nhượng biết thế. Còn xưng hô con con, em em, thì Nhượng thấy nó ngượng mồm thế nào ấy. À, giá ông bà Phán không giàu có, các «cô chiêu, cậu âm» không có những bộ quần áo từ hàng chục giờ lên có lẽ Nhượng còn có can đảm nghĩ đến cái máu loăng bà Phán pha cho nó trước đây. Đằng này không, những ngọn đèn sáng đến nỗi con người, tôi tắm mặt mũi đã làm tắt hẳn những

ý nghĩ «con nuôi» trong Nhượng. Nhượng chỉ biết có một việc: làm ! Hai bàn tay và đôi cẳng luôn luôn múa may quay cuồng. Và cái cổ để gặt, gặt cho thật nhanh mỗi khi có lệnh truyền. Vì Nhượng không khuyết điểm về bốn phận, cái bốn phận của kẻ ăn thì phải làm nên không ai nghĩ đến sự hành hạ Nhượng. Giả dụ một đời khi Nhượng có váng mình sốt mảy, ông Phán hoặc Hảo cũng ném cho Nhượng một viên thuốc trắng trắng, tròn như cái khuy trai, bảo để vào cổ họng và nuốt đi, chiêu một ngụm nước theo.

Tuy nhiên, chẳng ai chăm chút Nhượng về chỗ nghỉ ngơi. Tuy nhiên Nhượng, không có một cái phản đề ngã lưng nhất định, xong Nhượng cũng thu xếp được một chỗ ngủ trông sạch mát. Nhượng chọn chỗ kín đáo nhất và gọn ghẽ nhất để làm buồng ngủ : chân cầu thang. Một chỗ lõm vào độ hai thước tây. Nhượng lấy hai cái hòm xà phòng kê làm mễ hai đầu và ngã cánh cửa thừa, bắc ngang làm giường. Mấy cái quần áo «thừa tự» của Ngô, của Phi, bà Phán ném cho, Nhượng vá vúi lại cẩn thận, giặt rũ cho sạch sẽ, vắt nó trên dây thép mà Nhượng đóng ngay từ lúc mới «làm buồng». Nhượng có một cái hộp dài sáu bảy mươi phân, rộng ba bốn mươi phân dùng làm hòm. Cái hộp này của Hảo cho Nhượng. Nhượng còn nhớ câu nói tươi như hoa của Hảo :

- Hộp đựng áo nhung của tao đây, cho may, may làm gì thì làm.

Trong cái hộp ấy có hai thứ rất cần, Nhung giữ cần thận lắm : quyển A.B. C và bao nển. Tối đến, lúc cả nhà đi ngủ, thằng bép ngáy khò khò dưới bép, Nhung đánh diêm châm nển, cặm cùi đánh vần. Ba bốn tháng nay, Nhung đã bập bẹ biết đọc. Nhung sợ dĩ dùng thứ «đèn khan» này là vì sợ thấp đèn dầu tây, bà Phán kêu tốn và nó kèn càng. Nhờ một cái cháy nhà thì lại chết, lại đòn như độ mất đồng hồ. Dùng mẫu nển, học hành, viết lách xong, Nhung tắt phụt đi một cái là xong. Lại cho nó vào nằm gọn ghẽ trong hộp nữa thì thôi, không còn ai biết mù tịt gì nữa. Nhưng sự học của Nhung một hôm bị tắt ngãng. Bà Phán, sau khi đi ăn cỗ đêm về có việc phải xuống nhà dưới, thấy có cái gì sang sáng ở cầu thang, bà ngó vào. Rồi bà quát tháo ầm ỹ :

- Thằng Nhung giỏi nhỉ ! Ai cho may «chong» đèn, làm cái con khi gì thế kia ?

Đến khi khám phá ra nó tập viết, bà Phán phì cười :

- Cái của nợ này, may làm trò gì mà viết lách thế kia? Không đi ngủ, để mai lại gà gât có phải không ? Tao thì mách cậu cho may phải đòn bây giờ.

Khi bà Phán đi khỏi, Nhượng tắt phụt đèn, rồi nằm vắt tay lên trán. Nhượng nghĩ : «Đòn, ai làm gì mà cũng dọa đòn !» Nó cố bới óc để tìm hiểu vì có gì bà Phán phải hò như hò đò bắt các con phải xem sách cũng không xong, mà đến lúc nó đọc, bà Phán lại cấm. Nó không hiểu thế nào là lòng người, thế nào là ác nghiệt, nên nó mới tìm hiểu những điều bí mật như thế. Nếu nó biết các bậc thánh hiền xưa kia đi vỡ đầu cũng không tìm ra cái lẽ tại sao mình không muốn lại muốn cho người, thì chắc nó thôi không nghĩ lẩn mẩn nữa.

Từ ngày bà Phán sợ nó đốt nhà, cấm không cho nó giờ «trò khỉ» ban đêm ra nữa thì nó đành ly dị với vằn trắc, vằn bằng. Nhưng khôn thay ! Nó không thể cứ đêm đến là ngáy khò khò như thằng bép. Nó thấy bút rút thế nào ấy, nếu bị ép đi ngủ ngay. Song bút rút mặc, nó không hề dám trái ý bà Phán. Giá nó không biết vằn lờ, cứ thấp nển học, bà Phán cũng chẳng biết đây là đâu. Nhưng nó không quen dối trá. Nó đã nghe lời bà Phán là nghe từ tâm-can. Nó không quen làm điều gì vắng mặt ai.

Một hôm, nó đang thắc mắc về chỗ tối đến xong công việc là chui vào gầm cầu thang tối như hũ nút, nhìn ra sân thấy đèn sáng, nó rón rén bước ra. Căn buồng của Ngô không tắt đèn. Ngô thì ngủ say như chết. Thế là nó

vác sách ra học, học cho đến sáng. Vì nó nghĩ không mấy khi được «bữa» đèn «no». Từ hôm ấy, nó chỉ mong đêm nào Ngô cũng quên không tắt đèn cho nó nhờ. Nhưng đến khi giả tiền đèn, thấy bà Phán kêu thảng này thảng đó quá, mất thêm lên mười mấy xu nó bỗng hối hận. Hối-hận vì nó đã làm phí tiền của bà Phán. Nó quên bằng ngay đèn ấy tuy nó được dùng, nhưng cũng là nhờ ở sự lơ đãng của con chủ.

Hơn một năm nay lúc nào nó cũng có bao nền trong hộp. Tiền ấy, Hảo cho nó. Mỗi khi đi là quần áo cho Hảo về còn thừa vài xu, nó xin ngay, và nói ngay cái có buộc nó phải xin :

- Cô cho tôi để dành mua nền học. Thấy anh bếp xem truyện Kiều, đọc vanh vách, tôi thèm quá !...

Lần đầu tiên, Nhượng xin hai xu còn thừa của Hảo, được Hảo gật đầu :

- Ừ, cho mày đấy.

Nhượng lấy làm lạ. Là vì sao Hảo lại tử tế quá thế. Chả bù với Ngô, Phi, Kế, lúc nào cũng soi mói nó từng li từng tí. Lúc nào cũng béo tai, đá vào chân nó. Đã có lần nó bị đá đau, cúi, liền hỏi :

- Sao anh đá tôi ?

Ngô cười khi khi, chỉ vào giày :

Mày mù à, tao mới mua giày !

- Mù, kẻ Nhượng cũng không mù đâu. Có điều nó dốt thì có. Dốt ở chỗ không biết cái luật khao giày của các con nhà giàu. Nhượng không biết luật ấy cũng như Ngô không lường trước được một ngày kia, đôi giày không-lò của đời sẽ lại thay giời bật vào mông Ngô. À, có những cái huyền-diệu nó nấp trong cõi vô hình, chỉ kẻ đã «cho tay vào bột» mới nhìn thấy trước được. Có những cái nó nằm trần trần trong một cái lẽ mà chỉ có đói rét, kham khổ mới cho ta mở được mắt, lắng được tai để nhận chân.

* * *

Nhượng dắt xe đạp của Ngô, đem ra một hiệu ở nhà thương chữa mắt. Đi đến đầu phố, có tiếng gọi giật giọng :

- Nhượng ! Nhượng !

Nhượng quay lại, tí nữa làm đổ xe. Ngô hốt hoảng chạy lại :

- Mày về, bà có hỏi cứ bảo nó đòi đồng rưỡi, nghe chưa !

Nhượng ngạc nhiên :

- Nhưng tôi biết họ đòi bao nhiêu ?

Ngô trợn mắt :

- Tao biết, chỉ có hai hào thôi. Lau dầu, hai hào chứ mấy vạn. Tao vẫn đưa lau ở đấy.

- Thế sao lại bảo bà những đồng rưởi ?

Ngô nhăn mặt :

- Thì mày cứ nói thế cho tao, tao cho một hào.

- Cậu bảo bao nhiêu tôi nói bấy nhiêu, tôi không lấy một hào đâu.

Ngô cúi, giơ tay :

- Không lấy thì thôi. Mày liệu hồn, không nói đồng rưởi rồi tao bảo cho !

Rồi gõ vào đầu Nhượng :

- Nhanh lên, về xem bà có sai gì không.

Đúng như lời Ngô dặn, lúc Nhượng về, bà Phán hỏi ngay :

- Bao nhiêu, thằng kia ?

45 | Người Con Nuôi

- Thừa bà đồng rưỡi.

Bà Phán quắc mắt :

- Sao lại những đồng rưỡi ?

Nhượng ập úng :

- Vâng, đồng rưỡi.

- Ai bảo mày thế ?

Nhượng cuống :

- Hiệu... xe đạp ạ.

Bà Phán cười cái cười rợn người :

- Tao lại hỏi, mày nói dối mày chết nhé !

Tức thì bà Phán đi ngay. Và lúc về, bà nắm lấy Nhượng, đánh túi bụi. Bà hét âm nhà :

- À, ra xưa nay bà nuôi ong tay áo ! Quân này ra vô nhân bạc nghĩa !

Đánh chán, bà ngồi thở ì-ạch. Bà phân vua với các con :

- Mình coi nó là người của người nhà, nó lại định lừa mình. Quân này phải tống nó ra khỏi mới được.

Phải đòn thâm mình mấy, Nhượng cắn răng chịu. Nhượng không hề dám kêu ca và không hề tiết lộ cơ mưu của Ngô. Thấy Nhượng bị đánh mãi, Hảo can mẹ :

- Thôi, mợ tha cho nó.

Bà Phán hình như xưa nay vẫn tức con về chỗ hay xin cho Nhượng, mắng luôn :

- Cô chẳng được tịch-sự gì cả, chỉ ăn rồi đi rong chơi. Nó moi ruột moi gan đi cũng không biết.

Nói đến đây, hình như là Phán thấy ruột gan mình bị moi thật. Bà chồm lên, nắm tóc Nhượng dứt dứt :

- Đồ vô nhân bạc nghĩa. Có đường có nẻo cút ngay !

Hảo sợ mẹ không dám xin cho Nhượng. Nhưng nhìn con mắt Nhượng, vẻ mặt Nhượng lúc ấy, Hảo biết ngay có một cái gì uẩn khúc trong việc này. Sau khi Hảo thấy anh ngấp nghé ở cầu thang nhìn trộm mợ, Hảo hiểu ngay, hiểu duyên-cớ phải đòn oan của Nhượng,

Hảo lẳng lặng đi về phía Ngô :

- Có phải anh xui thẳng Nhượng về bảo mợ đồng rười không ?

Ngô chối bay biến :

- Không, ai bảo cơ thể ?
- Em đoán thế.
- Bậy nào, nó muốn ăn bột thì có.

Hảo chép miệng :

- Mợ đánh mãi nó làm gì. Nó ăn bột hay không chả biết, nhưng không mất tiền thì thôi.

Ngô muốn tỏ ra mình không dính dáng gì về sự Nhượng định sà sảo, bữu môi, giờ tay :

- Cô bảo không đánh để sau nó quen mùi, nó ăn bột nữa à ? Tôi không sợ mợ hét, với lại cho nó một chập bây giờ.

* * *

Nhượng đang nằm chúi dưới cầu thang, Ngô ngó cổ vào :

- Nhượng, ra tao bảo !

Nhượng lóp ngóp bò dậy. Nó lau nốt giòng nước mắt ở má :

- Cậu bảo gì tôi ?

Tuy mồm hỏi thế, song Nhượng đoán ngay Ngô muốn an ủi mình, hay ít ra cũng cảm ơn mình, về chỗ không phun. Nhưng óc Nhượng còn non lắm. Nhượng đoán sai. Ai hoài hơi nhân nghĩa một cách bật cười như thế.

- Cứ ra tao bảo !

Ló đầu ra khỏi cầu thang, Ngô nắm ngay Nhượng, lên gối. Nhượng kêu ừng ực, rồi nằm lăn ra phản :

- Lạy cậu, cậu đừng đánh con, con đau lắm rồi !

Ngô nghiến răng :

- Mày giết ông, mày làm thế nào để bà biết, bà không cho nữa ?

Rồi lại gầm lên :

- Mày giết ông !

Nhượng ôm đầu, chịu những cái bạt tai như giò giáng. Hảo ở dưới bếp, thấy tiếng ồn ào, chạy lên :

- Đánh nó làm gì, anh ?

- Cô không biết, nó hỗn lắm !

Hảo đưa mắt hỏi :

- Nó hỗn gì ?

Ngô lấp liếm :

- Nó... lòi thôi, để mợ phải hò hét.

Hảo kéo anh ra chỗ khác :

- Thôi, anh ạ. Nó đã bị mợ đánh rồi.

Ngô đi, còn quay lại đe :

- Mà y còn chứng nào tật ấy đừng có trách tao. Đồ ăn hại !

Thói thường, khi ta gieo cho ai tiếng : «Đồ ăn hại !» là ta có ý bực bõ rồi, bực bõ vì không được việc cho mình. Nhượng cúi đầu, không phải để nhận lỗi. Vì nó có lỗi gì mà nhận. Nếu nó có lỗi là chỉ lỗi ở chỗ đã làm cho bà Phán bực tức vì nó. Và không làm cho Ngô lấy được tiền của mẹ, thế thôi.

* * *

Bà Phán ném đồng ván cho Nhượng :

- Muốn sống muốn tốt, đi lấy xe về cho nó.

Nhượng nhặt đồng ván, thui thui đi. Bà Phán nhìn theo, nói với Hảo ngồi cạnh đây :

- Quân này, không đánh vào xác nó, nó không chưa những thói ăn cắp vặt.

Hảo không nói, thử nhẹ. Hảo muốn nói một câu, nhưng sợ mẹ mắng, lại thôi. Giá có thể nói được, nàng đã thốt ra câu :

- Chưa chắc tại nó đâu mợ ạ. Chưa biết chừng, anh Ngô xui nó cũng nên.

Không nói được, Hảo thấy một chất chua đọng trong cổ. Hảo nhần nhần mặt nhìn mẹ bút rút.

Bà Phán thấy vẻ mặt băn khoăn của con, khẽ đặt bàn tay lên vuốt tóc :

- Hôm qua con không ngủ được, phải không ?

Rồi nhìn chăm chú vào tận mặt Hảo :

- Da con xanh lăm đấy, để mợ nói với cụ Sinh Đường cắt cho con mấy thang thuốc...

Hảo giấy nẩy :

- Con làm sao mà phải uống thuốc ?

Bà Phán cười nhẹ :

- Con gái... đến thì... phải uống cho nó... mát mẻ,

Hảo vẫn chưa hiểu, ngớ mặt toan hỏi. Bà Phán ngắt ngay :

- Dì Tham con, lúc còn con gái ốm quặt quẹo luôn, không có cụ Sinh Đường lại được béo tốt như thế.

Hảo không nói gì, chỉ đưa lưỡi ra ngoài môi, rồi lại bập bập. Lúc bà Phán đứng dậy lấy tiền đi đóng họ, Hảo mới hỏi mẹ :

- Mợ cho con hai đồng, con mua hộp phấn.

Bà Phán nhăn nhó lấy lệ một tí, nhưng rồi cũng đưa ngay. Hảo cầm hai tờ giấy bạc, tần ngần gấp làm tư, rồi lại trở lại.

Thằng bé con ở hiệu xe đạp cười, hỏi Nhượng :

- Thế nào, bà Phán về có đả cho cậu một trận kịch liệt không ?

Nhượng làm bộ ngạc nhiên :

- Không, tôi làm gì mà phải đòn !

Đến lượt thằng bé trố mắt :

- Không việc gì à ? Khá nhỉ ! Bà ấy lại đây hỏi, rồi hăm hăm về cơ mà. Tớ tưởng bà ấy già đặng ấy một

trận ghê lắm cơ mà.

Nhượng lắc đầu :

- Không, ai bảo cậu thế ?

- Thấy bà ấy hỏi xong, nhảy lên xe về, tớ tưởng thế nào bà ấy cũng giết đằng ấy một trận nên thân.

- Không, bà Phán có đánh tớ đâu !

Mặc dầu Nhượng chối sự tàn nhẫn cho chủ, song khi nhìn mặt Nhượng, thằng bé hiệu xe đạp nói ngay :

- Đằng ấy lại còn giấu tớ. Chẳng phải đòn mà trán lại sưng tím như quả bồ quân thế kia !

Nhượng sờ lên chỗ bấu ở trán :

- Không, tớ va phải cánh cửa đấy.

Thằng bé chỉ vào vành tai :

- Tai bị véo đỏ ửng lên thế kia, lại còn nói dối.

Rồi nó dối :

- Sao đằng ấy lại... không muốn cho tớ biết ? Tớ làm gì đằng ấy ?

Nghe cái giọng tha thiết của nó, Nhượng thở dài :

- Phải đẩy anh ạ, tôi vừa phải đòn xong.

Thằng bé lấy tay ấn vào vành tai bạn để xem, rồi bảo :

- Đây này, sứt cả da đây này, tớ còn lạ.

Và nó ngập ngừng :

- Lúc ấy, tớ toan bảo bà Phán là cậu Ngô xui đảng ấy, nhưng lại sợ cậu ta thù đảng ấy.

- Nhưng cậu Ngô có xui tôi đâu !

Thấy bạn cứ chối mãi không chịu nói thật, thằng bé bứt rứt :

- Tớ còn lạ, cậu ta không xui, đời nào đảng ấy lại nói dối.

Rồi khi đưa xe giả Nhượng, thằng bé ngậm ngùi. Nó chặc lưỡi :

- Hay đảng ấy bỏ quách, lại đây với tớ. Tớ nói với cậu tớ cho đảng ấy ở đây. Học lấy cái nghề có hơn không ! Tội gì đi làm, để người ta đánh đập cho khổ thân.

Nhượng lắc đầu :

- Không, bỏ thế nào được. Bà Phán nuôi tôi mấy năm nay rồi cơ mà.

Ý Nhượng muốn nói bà Phán nuôi nó từ thuở «hàn-vi», nhưng không diễn đạt được. Thằng bé dẫu mỗ, nó vung tay :

- Bà ấy ác đã có tiếng đấy. Trước thằng nhỏ nó lại đây chữa xe, nó nói chuyện cả. Nó bảo bà ấy đếm từng miếng đậu một. Nó bảo một hôm con mèo tha mất hai miếng đậu rán, nó bị bà Phán đếm lại thấy thiếu, đánh cho một trận thừa sống thiếu chết. Đẳng ấy còn ở với bà ấy chỉ ồm xác. Nghe tớ, lại đẳng này tập với tớ có xướng hơn không ?

Nhượng nhìn nó bằng một cái nhìn cảm ơn :

- Không thể được anh ạ. Tôi đi như thế, nó thế nào ấy! Thành ra mình không tốt.

Thằng bé gân mặt, sừng sộ :

- Không tử tế thì không ở, làm gì mà không tốt ? Ở với bà ấy suốt đời để bà ấy đánh cho ho lao mà chết à !

Nhượng ngậm ngùi :

- Không, bà Phán cũng không hay đánh tớ mấy đâu.

Thằng bé rún vai :

- Lại còn không hay đánh. Tớ hỏi anh xe, tớ biết hết. Đăng ấy phải đôn luôn lại còn. Giá không có cô Hảo xin cho thì ngày nào đăng ấy chẳng bị củng sung đầu.

Nhượng bồng bật cười :

- Có đâu... thỉnh thoảng thôi.

Khi đưa Nhượng ra quá vại nhà, thằng bé còn dặn :

- Lúc nào đăng ấy không muốn ở với bà Phán nữa, cứ lại đây, tớ nói với cậu tớ cho đăng ấy tập việc, nhớ đăng ấy nhớ.

Nhượng gật đầu, đáp xuống :

- Được rồi, để lúc ấy tớ nhờ đăng ấy.

* * *

Bà Phán đi đóng hộ, ông Phán và Ngô chưa về, Hảo ngồi đợi Nhượng. Thấy Nhượng nâng xe đạp sắp sửa cho vào nhà xe, Hảo chạy ra đỡ hộ một tay :

- Mày có đau không ? Ban nãy mợ đánh mày, phải không ?

Nhượng xưa nay vẫn có cảm tình với Hảo, nói ngay không giấu giếm :

- Vâng, bà vừa đánh tôi xong, tại tôi nói dối bà.

Hảo đưa tay lên nguyệt môi :

- Không phải mày nói dối, tao biết, chỉ vì anh Ngô xui.

Nhượng vội xua xua tay :

- Ấy chết, không phải đâu, chị đừng nói thế, nhớ... chết em !

Thường thường những lúc không có ai, Nhượng vẫn gọi Hảo bằng chị. Cái tiếng em Nhượng xưng hô với Hảo, khiến Nhượng thấy lòng mát mẻ. Hảo ái-ngại nhìn Nhượng một cái nhìn nặng những thương xót, móc túi lấy hai tờ giấy bạc :

- Đây, tao đền cho mày.

Nhượng vội vàng gạt tay Hảo :

- Chị làm gì mà chị đền em. Em không lấy đâu.

Hảo nhất định giúi vào tay Nhượng :

- Cầm lấy mà ăn quà dần. Không thì mua giấy mà viết.

Rồi hỏi luôn :

- Thế nào, mày viết được chưa ?

- Em gần viết được rồi, chỉ phải cái chậm thôi. Giá không có anh Phi...

- Phi nó làm gì mày ?

Nhượng toan nói, lại ngừng. Hảo hỏi dồn :

- Phi nó làm gì mày ?

- Giá anh Phi đừng xé sách «tập viết», chắc em đã biết viết rồi.

- Phi nó xé sách của mày à ? Sao mày không mách mk ?

- Mách, sợ mợ đánh.

Trong lúc lòng lâng lâng, Nhượng buột mồm gọi bà Phán bằng mợ. Nó nghĩ lại thấy thèn thẹn, cải chính ngay :

- Em sợ bà đánh nên không dám mách.

Hảo bảo ngay :

- Thôi đừng mách, để tao mua đèn cho quyển khác, tha hồ viết.

Bà Phán đếm đi đếm lại tập giấy bạc. Bà lầm nhảm :

- Rõ ràng mười ba đồng bà Sửu vừa đưa già.

Rồi như chợt nghĩ xa, bà quát âm nhà :

- Thằng Nhượng đâu, lên bảo đâu !

Gọi hai ba câu không thấy Nhượng, bà Phán đập tay xuống sập thình thình :

- Thằng mất ma, đâu lên bảo đây !

Nhượng đang lui hui gần cổ đèn hộ thằng bếp, nghe có tiếng quát, giật mình hỏi vú già :

- Gì thế u ?

- Bà đang chửi râm.

- Chửi ai ?

U già không trả lời vội, đưa tay lên tai lắng nghe, rồi bỗng có vẻ sợ sệt, chỉ chỉ ngón tay vào Nhượng :

- Bà gọi mày đây, lên đi.

Nhượng vâng dài một cái, rồi co chân chạy. Một cảnh tượng hãi hùng bày ra trước mắt nó : bà Phán đứng dè chân chèo trên sập, tay cầm cái phát trần. Thấy mặt nó,

bà quát :

- Muốn sống bỏ ngay hai đồng bạc đây. Không mà chết bây giờ !

Chẳng để cho nó kịp cãi, bà Phán chỉ vào chấp giầu :

- Bà Sửu vừa giả tao mười ba đồng, tao để trong này. Bây giờ đếm lại mất đứt đi hai đồng. Muốn sống buông ra, không mà chết.

Nhượng lắc đầu :

- Thừa bà, con có biết gì tiền nong của bà đâu !

Thản nhiên, bà Phán quát cái phất trần lên lưng nó :

- Sao lại không biết ? Nhà này không mà lấy còn ai ?

Rồi bà vít cổ Nhượng vào tội lỗi bằng câu :

- Xanh không thùng, cá đi đặng nào ?

Câu ác hại này đã là một cái khóa khóa miệng Nhượng. Thứ lý-luận này rất đặc-dụng trong những trường hợp cần vu oan giá họa. Ví dụ hai người đang cãi nhau về sự mất vô căn cứ một thứ hàng gì, một bên chỉ vào đối phương, đọc ngay câu «Xanh không thùng, cá đi đặng nào ?» khiến đối-phương tức sôi ruột, cũng đành chịu.

Cái lỗi buộc tội bất lương ấy đã bị nhà nho cho là gian hùng, sợ hãi vô cùng !

- Con không biết tiền nào của bà cả.

Bà Phán nghe Nhượng trả lời, điên tiết, quát cho một hồi vào đầu, vào mặt. Nhượng đau, đau quá, nhưng không dám kêu và cũng không dám chạy. Nó đứng chết đậy để hứng những ngọn roi của bà Phán. Đánh chán, bà nắm tóc quật Nhượng xuống chân sập :

- Mày không giả tao, tao phải đánh cho mày chết mới nghe !

Nhượng một mực chối cãi, nhưng nó chối làm sao được, khi bà Phán đã áp vào trường-hợp của nó câu «Xanh không thủng, cá đi đằng nào ?»

Đánh mãi, đập mãi, quật mãi không ra, bà Phán đành nghỉ tay. Bà với cái quạt quạt phành phạch, mồm đe :

Mày ra gan mãi cho bà xem nào ! Khi tay bà thôi «kinh-doanh» trên thân thể Nhượng, óc bà nghĩ ngay cách tìm cho ra hai đồng bạc của bà. Thì chẳng còn cách nào hơn vào lục chỗ nó ngủ. Nhưng trước khi khám xét «buồng ngủ» của nó bà hãy khám xét cặp quần và nẹp áo nó đã. Khi đưa tay hết một lượt trên người nó không thấy gì, bà cũng cho nó một cái vỗ đầu, rồi đi vào chân

cầu thang...

Bà Phán vừa cầm hai tờ giấy bạc xòe ra, vừa cười nhạt :

- Nhượng, cái gì đây ?

Nhượng hoảng hồn. Hai đồng bạc Hảo cho nó hôm qua. Chết rồi. Nó nói ra, bà Phán sẽ mắng Hảo. Im đi, nó sẽ bị buộc tội ăn cắp. Rồi cả nhà đều biết, rồi anh xe, u già, sẽ chê môi khinh bỉ nó. Trời ơi, giá có thể chỉ mất hai đồng bạc kia không, không phải mang tiếng là ăn cắp, không để Hảo phải mắng, Nhượng sẽ sung sướng bao nhiêu !

- Nhượng, tiền nào đây ?

Nhượng run bần bật, run vì đã ở vào một cảnh khó xử. Bị hỏi dồn mãi, Nhượng đánh liều :

- Tiền phong bao của con, con để dành từ Tết.

Bà Phán cười rợn gáy :

- Tiền này mà là tiền mảy để dành từ Tết hử thằng ba que kia ?

Cái tên «ba que» lần đầu trong đời, Nhượng được nhận nó. Nhượng xót xa sao bà Phán lại gọi nó bằng cái

tên xấu xa thế. Chùng như biết đánh chán cũng thế thôi, bà Phán lấy chân hất cái phất trần vào mặt Nhượng :

- Để chốc nữa ông về, tao sẽ mách cho mày.

Hảo đợi bà Phán lên gác rồi, mới chạy lại. Hảo níu lấy tay Nhượng, nước mắt ràn rụa :

- Khổ quá, Nhượng cứ nói phăng ra là của tôi cho có được không ?

Nhượng nhíu mày, lắc đầu :

- Em nói thế nào được. Bà biết chị cho em, chị lại phải mắng.

Hảo sợ sệt :

- Nhưng nếu chiều về mợ mách cậu, cậu đánh Nhượng thì sao ?

- Thì em chịu vậy.

Bỗng Hảo vung tay, giọng liều lĩnh :

- Không được, để Hảo thú với cậu mợ là Hảo cho Nhượng, chứ không phải Nhượng ăn cắp của mợ.

Nhượng xua xua, rồi chấp tay vái :

- Lạy chị ! Đằng nào em cũng phải đòn rồi, nếu chị bảo chị cho em, mợ sẽ mắng chị.

Trong phút yêu thương, Nhượng đã lại gọi bà Phán bằng mợ, nhưng lần này nó không «cải chính» như trước. Nhìn Hảo một cái nhìn cương quyết, nó bảo :

- Chị đừng lo, em không phải đòn nữa đâu. Nhỡ có... em cũng... chịu. chị đừng... nhỡ mợ biết chị cho em thì khổ cả...

Quay nhìn đồng-hồ, Nhượng giật mình. Nó hất tay ra đáng bảo Hảo cứ yên tâm :

- Chị đừng lo gì nữa. Đến giờ rồi, em phải đi đón anh Phi.

Nhượng lật đật chạy một mạch về phía trường Hàm-long.

Gần đến cổng trường, một tiếng gọi tên Nhượng, rồi đến khi Nhượng ngẩng đầu thì Đức - thằng bé ở hiệu xe đạp - chạy lại. Đức ôm chầm lấy Nhượng, rồi hỏi lia lịa :

- Có phải anh vừa phải đòn không ? Có phải bà Phán đánh anh đau lắm không ?

Vẫn như hôm nọ, Nhượng làm bộ sùng sốt :

- Kìa anh, tôi phải đòn bao giờ đâu !

Đức siu mặt :

- Tôi biết rồi, anh còn giấu tôi làm gì ! Tôi gặp anh xe, anh ấy nói chuyện anh bị đánh khiếp lắm, tôi vội chạy lại. Tôi ghé qua khe cửa, thấy bà Phán nhảy chồm chồm mà anh thì bị quất rúm người lại. Lúc ấy tôi thương anh quá, giá không phải là bà Phán, đưa nào nó đánh anh, tôi xông lại cứu anh ngay. Tôi định chờ anh, nhưng mãi không thấy anh ra, tôi phải về. Sau tôi nhớ anh vẫn đi đón học, tôi ra đây.

Ngừng lại một phút, Đức ngùi ngùi tiếp :

- Anh Nhượng ạ, không biết tại sao, tôi thấy anh phải đòn, tôi khổ quá ! Tôi thấy bà Phán quật anh mà thịt tôi như bị đau lây. Lúc ấy, tôi đã toan xông vào can cho anh, và bảo bà ấy đừng đánh anh nữa.

Nhượng đang sượng về chỗ bạn thương, bỗng rùng mình :

- Ấy chết, anh vào thì bà ấy đánh tôi chết.

Đức vênh mặt :

- Đánh, đánh là thế nào ? Chủ nhà không có phép đánh đầy tớ. Không bằng lòng nuôi thì thôi, đánh thế nào được.

Nhượng nhả nhỏ :

- Nhưng tôi có phải là đầy tớ đâu. Bà Phán nhận tôi là con nuôi.

Bữu môi, Đức cười khẩy :

- Nhận là con nuôi mà lại đánh như đánh đầy tớ. Anh cứ thế, không trách được... Tôi hỏi anh xe, tôi biết anh phải đòn luôn. Thôi anh ạ, đừng ở với bà ấy nữa. Anh còn ở, bà ấy còn đánh anh. Nhỡ bà ấy phang một cái vào thái dương quay cu-lơ ra đấy. ai đền cho.

Nhượng ngao ngán :

- Có cái đau một tị thôi, chứ cũng... chả... chết đâu.

- Chết thì mình làm gì người ta, chết thì thiệt thân.

Cúi đầu ngẫm nghĩ một lát, Đức vùng bảo :

- Anh cứ thôi đi. Anh ra, tôi nói với cậu tôi cho anh học nghề. Chỉ vài năm, kiếm được tiền ngay. Anh cứ xin ra đi. Nếu cậu tôi không bằng lòng, tôi nuôi anh. Từ tháng sau giờ đi, tháng nào tôi cũng có năm đồng cơ

mà. Cậu tôi giả công đầy. Với lại mỗi ngày tôi cũng có dăm ba xu, một hào tiền bơm xe. Anh đừng sợ, xin thôi vắng. Anh còn ở đây, tôi khổ lắm !

Nhượng lắc đầu một cách mền tiếc :

- Không thôi được, anh ạ. Chị Hảo thương tôi lắm. Tôi ra, tôi nhớ chị Hảo lắm.

Đức chặc lưỡi :

- Úi chà, bà Phán còn chả thương anh, đòi nào con bà ấy thương anh.

Như bị phạm vào chỗ thiêng liêng, Nhượng xua tay ngăn :

- Ấy chết, anh đừng nói thế, nhớ chị Hảo nghe tiếng. Chị ấy thương tôi thật đấy. Chị ấy cho tôi tiền luôn đấy. Chị ấy cho tôi hai đồng bạc ấy đấy.

- Hai đồng nào ?

- Hai đồng bà Phán bảo tôi ăn cắp của bà ấy đấy.

Đức không hiểu câu chuyện, hỏi lại :

- Kìa, sao bảo chị Hảo cho cơ mà ?

- Phải rồi, chị Hảo cho tôi, rồi bà phán bảo mất hai đồng, bà ấy vào khám trong hộp thấy có hai đồng, bà ấy cứ đổ giết là tôi lấy, bà ấy đánh tôi.

- À, thế thì cô Hảo lấy của bà ấy rồi.

Nhượng lắc đầu lia lịa :

- Không, không phải, chị Hảo chẳng bao giờ thế. Tiền riêng của chị ấy đây.

- Thế sao anh không nói cho bà ấy biết ?

Nhượng như đứa bé bị ép uống thuốc, hất tay vùng nói :

- Nói thế nào được.

- Ai cấm anh, không nói để bà ấy cử tưởng anh ăn cắp, bà ấy đánh mãi à ?

Nhượng giống một :

- Đánh thì đành chịu, tôi nói của chị Hảo cho tôi, chị Hảo sẽ phải mắng. Thà tôi chịu đau một tí còn hơn.

Đức cầm cánh tay bạn, lắc lắc :

- Anh tử tế quá ! Thôi, tôi nhất định rồi...

Nhượng hỏi ngay :

- Anh nhất định gì ?

Đức nói một hơi :

- Tôi nhất định không để anh làm với bà Phán nữa. Anh về với cậu tôi.

Nhượng chấp tay van lơn :

- Anh thương tôi thế, tôi cảm ơn anh. Tôi đi thì tôi nhớ chị Hảo lắm. Chị ấy tốt với tôi lắm.

- Nhưng anh ở để cho người ta đánh chết à ?

Nhượng đập vào bàn tay bạn :

- Không, anh không sợ. Từ sau giờ đi, tôi sẽ không để cho phải đòn nữa. Tôi sẽ cẩn thận.

Đức rún vai :

- Bà ấy muốn đánh thì anh làm thế nào được.

Nhượng cố làm vững lòng bạn :

- Nhưng tôi không làm gì thì việc gì phải đòn.

Đức hỏi một câu hỏi nó làm cho Nhượng hết trả lời :

- Thế mọi lần anh làm gì ? Tôi chắc hôm nọ anh phải đòn cũng tại con trai bà ta xui anh nói dối. Hôm nay cũng vậy, cô Hảo cho anh chứ anh lấy đâu.

Nhượng im bật, vì thấy bạn nói có lý. Nhưng muốn Đức khỏi thắc mắc về mình, Nhượng cố nói :

- À, lần sau thì ai xui gì, tôi cũng không nghe, ai cho tiền cũng chả lấy.

Đức cười một nụ cười chua chát :

- Anh biết trước thế nào được mà tránh. Khi bà ấy đã quen đánh thì thế nào bà ấy chả đánh được.

Rồi nói như dối :

- Tôi bảo anh, anh chả nghe, cứ chịu đòn mãi rạc người, rồi ho lao mà chết đấy !

Một hồi trống phá tan câu chuyện của đôi bạn tí hon. Nhượng bảo Đức :

- Thôi, anh về đi, không cậu anh mắng. Để hôm nào tôi xin phép bà Phán, chúng ta đi xem hát, ăn kem một hôm, rồi tha hồ nói chuyện.

Trước khi từ-giã bạn, Đức đưa cho Nhượng một hào :

- Anh cầm lấy mà ăn quả.

Nhượng giẫy nẩy :

- Cám ơn anh, tôi không quen ăn quả. Tôi có tiêu gì đâu.

Đức khấn khoản :

- Thì anh để mà mua gì thì mua. Anh cứ cầm, ngày nào tôi chả có tiền. Với lại tôi ở đây với cậu tôi, sướng lắm ! Không khổ như anh đâu !

Phần Thứ Hai

Nhận được tin em ruột và con trai bị bắt ở sở Mật thám vì thuê xe đạp của hiệu Vạn Thành bán đi lấy tiền hát cô đầu, bà Phán hết hồn. Bà bù lu bù loa khóc rầm nhà. Lúc ấy ông Phán chưa đi làm về. Bà hết khóc ra lại khóc vào, làm cho Hảo cũng sụt sùi. Thằng xe thấy Ngô bị nằm ở Săng-tan, thích chí cười, bảo vú già :

- Nhặng sì mãi lên, cho phen này ăn cơm cá mắm mới biết thân. Chả ở nhà mà ậm ọ !

Rồi rít một hơi cái điều cây, nó gác chân lên thành bếp :

- Đã bảo mà, đánh đu với tinh là chết ! Nhà cậu Bê khá nhỉ, rủ ông cháu hát cô đầu cho lắm vào ! Phen này thì «cúp pê la tết !»

Nó nói xong, sờ lên đầu nắm tóc, giơ hai ngón tay làm như cái kéo :

- Cứ là soẹt, cứ là trọc !

Và cười ha ha. Vú già lấy gầu nhai bồm bồm, hùa theo :

- Ngử ấy chả tù, có họa gìời không có mắt.

Nhượng đã khó chịu vì thằng xe chế giễu Ngô, lại bị vú già chêm vào một câu, cau, mắng ngay :

- Người ta tù thì việc gì đến vú mà vú chế ! Vú được gì nào ?

Thằng xe nhe bộ răng cái mả, cười mũi :

- Ái chà, ông em bệnh ông anh ! Con nuôi có khác ! Á à, định ăn thừa tự ngôi nhà này hay sao đây ?

Nhượng gân cổ :

- Anh đừng có nói thế, tôi không bằng lòng đâu.

Thằng xe sùng sộ :

- Không bằng lòng thì lên mách «mợ».

Nó nói câu «mợ» với một giọng chế nhạo, khiến Nhượng phải vặc :

- Anh thôi lắm, sao mọi khi anh Ngô anh ấy đánh cho không thấy ho hoe ?

Bị xấu hổ, thằng xe giơ tay gí vào mặt Nhượng :

- Tao tát cho một cái đồ đồng quang con mắt bây giờ ! Đồ nịnh thần ! Bị đòn bỏ m... chả biết thân lại còn...

Nhượng sấn ngay vào tận người thẳng xe :

- Đánh đi, có giỏi đánh đi ! Tôi không phải nịnh. Cứ phải thì thôi. Đi ở, thấy chủ phải bắt lại... cười...

Thẳng xe không dám đánh Nhượng, sợ bà Phán biết chuyện, bèn cười lảng :

- Không, tôi không dám đánh ông, đánh con nuôi bà chủ để đi tù à !

Hảo ở trên nhà chạy xuống, thấy Nhượng mặt nặng chịch, hỏi ngay :

- Gì thế Nhượng ?

Thẳng xe xưa nay vẫn sợ Hảo, trả lời cướp ngay :

- Không, cô ạ.

Rồi lấp liếm :

- Sắp đến giờ đi đón ông chưa, hờ cô ?

Hảo biết có chuyện xảy ra giữa Nhượng và thẳng xe, không đáp nó, lại hỏi tiếp :

- Gì thế hờ Nhượng ? Thẳng xe nó bắt nạt phải không?

Nhượng nuốt đánh ực, trả lời :

- Không, có gì đâu, em bị con kiến nó đốt.

Đã không bị Nhượng «bach» tội, thẳng xe lại còn bức mình về tiếng «em» xưng hô của Nhượng. Nó lườm Nhượng, rồi với cái nón, vuốt mũi trêu tức :

- Nào, đi đón ông nào !

Thẳng xe đi khỏi, vú già cũng lảng ra nhà ngoài. Thấy không còn ai có thể biết chuyện, Hảo nói ngay với Nhượng :

- Cậu Bê cậu ấy rủ anh Ngô thuê xe đạp của người ta tặn trên hàng Bông Lờ, rồi lại đem bán của người ta lấy tiền hát cô đầu. Bây giờ cả hai người cùng bị bắt, mợ đang lo cuống cuống lên đấy, Nhượng ạ.

- Chết ! Làm thế nào được ?

Hảo mếu máo :

- Thế mới khổ ! Cậu đã cấm cậu Bê không cho đến nhà cơ mà !

Rồi chỉ lên nhà :

- Mợ đang khóc âm lên trên kia kìa ! Bây giờ làm thế nào ?

75 | Người Con Nuôi

- Đền người ta vậy, chị ạ.

Hảo lau mắt :

- Cái người ban nãy đền bảo tin, bảo người ta không lấy đền, vì lúc con người ta bắt, anh Ngô và cậu Bê còn đánh con người ta vỡ cả đầu.

- Đánh tháo à ?

- Chắc thế.

Nhượng thở dài :

- Chắc họ thù đẩy mà. Để ông về, ông đến nói với người ta, thế nào người ta chả bằng lòng.

Ông Phán đi làm về, nghe vợ nói xong, ông lại lật đật ra xe đến hiệu Vạn Thành. Ông nói khẩn nói vã để người chủ rút đơn mà họ vẫn không nghe. Nhất người vợ, cứ nhẩy như chơi-chơi :

- Các cậu ấy đã ăn cắp lại còn đánh con tôi tới tăm mặt mũi. Phen này, tôi cho các cậu ấy tù cho các cậu ấy biết tay !

Ông Phán năn-nỉ :

- Thôi, xin bà nghĩ lại cho. Cháu nó đại dột, nghe người ta rủ-rê. Tôi xin đèn bà cái xe.

Người vợ xua tay, tức tối :

- Ông thử xem có đời thừa nhà ai, đi ăn cắp lại còn dám đánh người. Con vua vua dẫu, con chúa chúa yêu (?), đánh con tôi, tôi phải làm cho tù tội mới nghe. Tôi không rút đơn đâu, không lấy đèn đâu, ông cứ về đi. Tôi còn làm đơn kiện về tội định giết (?) con tôi nữa chứ lại thế mà thôi à !

Biết không thể nói với người đang giận dữ, ông Phán quay lại người chồng :

- Thôi xin ông, ông nói giùm với bà nhà ta, tôi xin đèn...

Người vợ nguây nguây :

- Tôi không lấy đèn. Tôi thích bỏ tù đứa đánh con tôi.

Người chồng tuy biết điều hơn, nhưng ý chừng cũng «nể» vợ, chỉ xuê xoa :

- Thôi được, ông cứ về, để tôi bảo nhà tôi.

Hy vọng của ông Phán vừa nhóm bỗng tan ngay, khi người vợ áp vào tận mặt chồng xa xả :

- Tôi không nghe đừng có nói lời thôi. Ăn cắp, đánh người thì tù một gông !

Nói xong, quay ngoắt vào trong nhà. Để cho người vợ đi rồi, ông Phán bèn nói tiếng Pháp với người chủ :

- Ông thương cháu. Nếu ông làm ra, tôi mang tiếng và cháu bị tù tội, tội nghiệp ! Tại tôi có thằng em vợ khốn nạn nó rủ rê cháu.

Người chủ trước khi đáp còn đưa mắt nhìn trộm vợ :

- Được, ông cứ yên tâm, đợi nhà tôi nguôi nguôi, tôi sẽ nói giúp ông.

Yên tâm, ông Phán yên làm sao được, khi cái oai-quyền của kẻ ông nhờ cậy đã lộ ra trong sự nhìn trộm vợ, trong sự bị vợ sấn sổ trước mặt. Mặc dầu thấp thỏm, ông Phán cũng vẫn nói :

- Xin ông nói với bà giúp tôi. Hết bao nhiêu tiền, tôi xin đền ông.

Bỗng một tiếng quát từ trong vang ra :

- Cậu không phải nói lời thôi, không đòi nào tôi rút đơn đâu ! Tôi không lấy đơn, trăm bạc cũng mặc !

Ông Phán ra về với một sợ hãi. Ông thấy khó lòng gỡ nổi cho con trai ông. Mặt ông tái dần, ông bước lên xe đánh phịch, rồi nằm sóng sượt như người phải cảm.

Thấy chồng về, bà Phán vội hỏi ngay :

- Thế nào cậu, họ có bằng lòng không ?

Ông Phán lắc đầu tuyệt-vọng :

- Không.

Rồi ông kể lại cho vợ nghe đầu đuôi câu chuyện. Ông kể lại ranh rọt từng cử chỉ, ngôn-ngữ của người vợ chủ hiệu :

- Con mẹ ấy nó đánh đá lắm. Nó nhất định không nghe đâu. Và nó không rút đơn thì thế nào hai đứa cũng tù, mà ít ra cũng hàng năm. Tội lừa đảo xe đạp có phải nhẹ đâu, báo đăng có đứa bị đến năm năm.

Bà Phán nghe nói xong òa khóc. Bà chửi rửa em bà thậm tệ :

- Thằng Bê nó giết tôi, giờ ời là giờ ! Nó giết con tôi !

Sợ hàng xóm nghe tiếng, ông Phán vội gạt vợ :

Khẽ chứ, không ồn lên chả ra làm sao. Bây giờ phải tính kế thế nào chứ, để nó tù à ! Mọi định thế nào ?

Bà Phán chưa «định thế nào», ông đã vội bảo nhỏ :

- Hay bà lên nói với họ xem sao. Cái nghề đàn bà với nhau, may ra họ nể.

Bữa cơm hôm ấy buồn ngắt. Còn ai nghĩ đến chuyện ăn. Và vội vàng mấy miếng, bà Phán buông bát đĩa, đưa tay lên vắn lại khăn :

- Thôi, để tôi lại nói với họ xem.

Rồi bà thở dài nảo nuột, khi ra khỏi ghế.

Một giờ sau, chiếc xe nhà bóng lộn trả bà Phán về chỗ cũ. Bà lê cửa vào nhà với bộ mặt của miếng thịt buổi chiều. Thấy chồng, ba nắc lên một chập, rồi vật mình xuống sập chết ngắt. Ông Phán và Hảo xuống cuống quít, lại bên lay lay bà. Ú ớ, bà Pháo trợn mắt, chân tay cứng đờ. Gọi mãi, ba mới tỉnh. Tỉnh là bà lại rửa :

- Thằng Bê nó giết con tôi ! Ồi con ơi là con ơi !

Rồi bà lại vật mình, lại khóc lóc, lại kêu giời, kêu đất. Nhượng thập thò nhìn ra, cũng nước mắt chạy quanh. Thấy Hảo đứng tần ngần cạnh ông Phán, Nhượng giờ ngón tay ra hiệu. Hảo biết ý, lảng xuống.

- Bà đi nói, họ cũng không nghe hờ chi ?

Hảo ghen ngào :

- Không, Nhượng ạ, họ không nghe. Anh Ngô bị tù mất !

Có tiếng nôn oẹ trên nhà, Hảo vội chạy lên. Nhượng cũng chạy theo, nhưng đến chỗ cầu thang, nó tạt vào. Lúi húi một lúc, nó lấy lọ dầu bạc hà, rón rén lên đặt ở bàn. Hảo cầm lọ dầu xoa cho mẹ. Bà Phán quần quai lẫn hết mé sập này sang mé kia, Ba rên rĩ luôn miệng :

- Thằng Bê nó giết tôi, giờ ời là giờ !

Quang cảnh thiếu não biến các bộ mặt thành những chiếc mũ giả bị mưa rúm ró. Một tiếng gõ cửa làm mọi người giật mình. Hảo vội chạy ra.

- Cô làm ơn cho tôi hỏi anh Nhượng.

Hảo khép cửa, toan đi thẳng vào nhà trong gọi Nhượng. Nhưng bà Phán vội ngồi nhòm dậy, hỏi bằng một giọng sợ-sệt :

- Gì thế con ?

Hảo biết nếu nói có người hỏi Nhượng, bà Phán sẽ quát mắng ầm-ĩ, bèn nói chệch đi :

- Thừa mợ, người bán sữa lại lấy chai.

Nói xong, Hảo đi thẳng xuống nhà, bảo nhỏ Nhượng và giúi cái chai vào tay :

- Có đứa nào gọi đây, ra đi. Mợ có hỏi, bảo ra giả chai sữa nhé.

Nhượng ngược mắt nhìn Hảo tỏ ý cảm ơn, rồi làm bộ tự nhiên đi ra.

Trông thấy bạn, Nhượng nhảy cẫng. Nó ôm chập tay Đức :

- Anh đợi tôi lâu không ?

Đức cười nhẹ :

- Vừa mới gọi thôi mà.

- Sao hôm nay anh lại dám gõ cửa ?

Đức chum môi :

- Cần quá, không thì mọi bận tôi có dám gọi cửa đâu. Tôi biết bà Phán không bằng lòng cho ai hỏi anh.

- Đúng đây, hôm nọ thằng Xích nhà thợ giặt nó gọi tôi, bà ấy chửi nó đấy.

Rồi hỏi luôn :

- Việc gì cần thế anh ?

- Tôi thấy cô tôi xuống chơi, nói chuyện có người tên là Ngô đến thuê xe đạp bán lấy tiền hát cô đầu, bây giờ bị bắt nằm «Săng-tan». Tôi vội lại hỏi anh xem có phải cậu Ngô nhà anh không ?

Nhượng gật ngay :

- Đúng đấy.

Và chép miệng :

- Khổ quá, bà Phán từ lúc nghe tin, khóc ghê quá ! Cả chị Hảo cũng khóc nữa...

Đức vỗ tay :

- Đúng rồi, cô tôi bảo nhất định thế nào cũng bỏ tù cậu Ngô và cả cậu... gì nữa này...

Ngừng lại, Đức vỗ vỗ trán nghĩ.

Nhượng nói tiếp :

- Cậu Bê, em bà Phán.

Đức ngạc nhiên :

- Em bà Phán lại rửa con bà Phán đi ăn cấp ?

- Hai cậu cháu mà lại.

Đức chép miệng :

- Bà ấy ác thế, chẳng trách có em, có con ghê gớm.

Nhượng đứng lặng không đáp, mặt nó ỉu sù. Đến khi Đức cố gắng hỏi, nó òa khóc. Đức ngơ ngác :

- O kìa, anh làm sao thế ?

Nhượng nín lấy tay Đức, ngả vào bạn như cái cành cây gãy khiu :

- Tôi thương.

Đức mất hẳn giọng :

- Anh thương Ngô à ?

Nhượng không đáp.

- Anh thương bà Phán à ?

Nhượng vẫn không đáp.

- Anh thương ai ?

Thở như bóc cái màng không khí đè chặt ngực, Nhượng nhìn về một phía xa :

- Tôi thương chị Hảo.

- Việc gì đến chị Hảo ?

- Thấy chị ấy khóc lóc, tôi tưởng chừng như đứt ruột.

Ngừng một phút bỗng, Nhượng nhìn thẳng vào mặt bạn. Con mắt của Nhượng nhả ra một câu khấn nó làm Đức kinh ngạc. Nhượng nói trong một hơi thở cấp bách:

- Anh có thương tôi không ? Anh có cứu tôi không? Tôi không đành tâm thấy chị Hảo khổ sở. Tôi không muốn anh chị Hảo tù tội. Anh nói hộ tôi với cô anh nhé. Anh xin hộ tôi nhé.

Đức, mắt sáng lóe :

- Anh bảo tôi nói với cô tôi xin cho cậu Ngô ấy à ?

Nhượng rầu rầu gật đầu :

- Phải, anh cố nói hộ tôi. Nếu cậu Ngô phải tù, chị Hảo sẽ khổ lắm, chị Hảo sẽ khóc luôn. Anh cố giúp tôi.

Đức ngại ngừng :

- Tôi trẻ con, nói thế nào được. Cô tôi bảo đến ông Phán nói, cô tôi cũng chả nghe nữa là. Chả biết cậu Ngô đánh em Thi tôi thế nào vỡ cả đầu, nên cô tôi nhất định bỏ tù cậu ấy kia mà.

Nhượng như kẻ ngã cổ ngóc dậy :

- Anh cứ cố nói giúp tôi. Anh làm ơn cho tôi, tôi không sợ lắm. Anh cứ liệu nói cho tôi, may ra được biết đâu.

Đức chưa nhất định nói, nhưng nể lời bạn, cũng âm ừ cho xong chuyện

- Được rồi, để tôi nói với cô tôi vậy.

Nhượng sượng rơn, nó giục ngay :

- Thôi thế anh về đi. Anh lại ngay cô anh đi, rồi anh báo tin cho tôi biết.

Nhượng nói câu ấy hai ba lần, khiến Đức không nỡ dỗi bạn, bảo luôn :

- Tôi không muốn nói với cô tôi đâu anh ạ. Vì tôi chắc cô tôi không bằng lòng thế đâu. Tôi sợ cô tôi lại mắng trẻ con biết gì mà chõ vào.

Đức từ chối cái lời cầu khẩn xin Nhượng đừng bắt mình phải làm một việc quá sức. Nhượng thất vọng òa

khóc :

- Thế anh chị Hảo phải tù à ?

Tiếng khóc thảm-thiết của người quý mến vốn có cái đức làm cho người ta không đứng vững nổi trong ý định. Đức nghĩ một phút, rồi vùng bảo :

- Anh đừng khóc nữa, tôi sẽ nói cho anh. Tôi đưa cả anh lại, để nếu tôi nói một mình không được thì anh nói vào với tôi.

Và vượt Nhượng những cái vượt chứng tỏ tình bạn thân thiết :

- Anh nín đi, nín bật đi, không người ta lại tưởng tôi cãi nhau với anh, người ta cười chúng mình.

Câu nói thâm thía ấy như tờ giấy thấm làm khô nước mắt Nhượng, Nhượng nín bật.

Đức giơ tay vẫy gọi một hàng bánh tây «ba-tê» :

- Tôi với anh, mỗi đứa ăn một cái bánh tây ba-tê đi anh ạ. Tôi thấy đói.

Ngần ngừ, Nhượng nhìn bạn cuộn tròn một câu hỏi. Thấy Nhượng băn khoăn, Đức bảo ngay :

- Tôi có những ba hào cơ mà, sợ gì ! Ăn đi rồi chốc nữa ra Bờ Hồ ăn kem. Kem Bờ Hồ ngon ghê lắm anh ạ, cậu tôi bảo thế.

Nhượng nẩy lên như người nhà quê lần đầu tiên ra tỉnh bị điện giật :

- Chúng mình ăn những bánh tây «ba-tê» và cả kem Bờ Hồ nữa cơ hả anh ?

- Chứ gì, tôi có ba hào cơ mà.

Rồi muốn cho bạn vững chí ở túi tiền của mình, Đức thò vào túi áo trong lấy ra đồng ván và hào chỉ :

- Hăng ăn mỗi bữa cho no, rồi nhớ lúc lạy van hộ cậu Ngô, cô tôi có tức mình đuổi đánh thì mới có chân mà chạy chứ.

Nhượng vỗ vào ngực thùm thụp :

- Anh không sợ, cô anh có đuổi không phải chạy, cứ đứng cho cô anh đánh mấy cái, cần gì. Đánh thì như phủi bụi, cần gì.

Đức nhìn bạn, cười dài.

Bà chủ hiệu xe Vạn-Thành, sau khi nghe Đức xin cho Ngô bèn trợn mắt nhìn cháu như nhìn một quái vật :

- Mày nói gì hở thằng kia ?

Đức gãi gãi tai.

- Thưa cô, xin cô tha cho cậu Ngô. Cô muốn lấy đèn bao nhiêu, ông Phán cũng đèn.

Mặt đanh lại, bà Vạn-Thành hỏi gắt :

- Cậu Ngô nào, nó là cậu mày à ? Tao không lấy đâu, tao thích bỏ tù thằng ăn cắp !

Đức đưa mắt cho Nhượng. Hiểu ý, Nhượng bèn kêu van :

- Anh cháu chót đại nghe người ta làm sẵn, xin bà thương anh em cháu. Bà đừng bỏ tù anh cháu, tội nghiệp!

Thoạt mới thấy Nhượng năn nỉ, bà Vạn-Thành không giận. Nhưng đến khi tiếng anh em cháu, ở miệng Nhượng thốt ra, bà Vạn Thành như người ngái ngủ bị trêu, bật lên :

- Này im cái mồm đi, đừng có nói nữa, tôi tống ra cửa bây giờ !

Đức biết cô đã cúi, lại đưa mắt cho Nhượng bảo thôi. Không nghe. Nhượng cứ nằn nì :

- Thừa bà, bà thương cháu, bà thương cậu mợ cháu. Bà mà bỏ tù anh cháu thì cậu mợ cháu bị người ta chê cười. Xin bà, bà đánh chữ đại xá.

Câu «đánh chữ đại xá», Nhượng học được của bà phán trong những lúc bá Phán nói chuyện vời các bạn về lễ bái. Bây giờ nó đem dùng về việc cứu vớt con bà. Nó nói với nét mặt lạy van cũng chưa đủ, còn thực hành nữa. Nghĩa là nó chấp tay vái như tể sao, vái lấy vái để bà chủ, tay lạy miệng xin, như tên trộm bị bắt đột trong nhà :

- Lạy bà, bà thương cháu, bà tha cho anh cháu, bà cứu một người được phúc.

Nhượng nói với hết cả sự thành thực. Bà chủ hiệu chưa nguôi đã đành. Ông Vạn-Thành tuy rất «nể» vợ, xưa nay chưa từng dám ngáng ý bà bao giờ, lúc này vì thấy Nhượng kêu van thảm thiết quá, cũng liều «ngỏ» ý với vợ :

- Thôi mợ ạ, tha cho nó, giam nó mấy ngày ở Săng-tan, nó đã biết thân rồi.

Bà chủ như một vì mẫu tĩnh tọa, chỉ khẽ liếc mắt ra ý cho đệ tử biết không bằng lòng. Tuy biết bà như chưa bằng lòng, nhưng thấy bà không thương trợn hạ trợn nữa cũng hơi yên. Các người làm công thấy một thằng bé đập đầu đập tai gần như ăn vạ để xin cho anh cũng ái ngại. Họ nói hộ Nhượng một vài câu. Thấy bà chủ vẫn cứ lắc đầu, bà chủ da mặt vẫn còn tím bầm, Nhượng hơi tuyệt vọng. Nó chột nghĩ nếu Ngô phải tù, Hảo sẽ khóc hết nước mắt, Hảo sẽ mang tiếng với chị em có anh đi ăn cắp để đến nỗi gông đóng giống mang. Ông Phán sẽ bị hàng phố chê cười con trai hư hỏng. Và nhất là nó, nó sẽ phải nhìn bộ mặt ủ ê của Hảo. À, không thể nào chịu được, bụng nó nóng ran, mắt nó hoa, nó muốn nhảy bung lên như ta đứng gần đồng dạ cháy sợ bén lửa. Một cái gì như bàn tay xinh xẻo của một người xinh xẻo hẩy vào tay nó, bảo nó cứ liều lạy van nữa đi may được chăng.

Cơn phong vũ lạy van lại ào ào đổ. Nhượng kêu khóc thảm thiết, cầu xin bà chủ cứu sống cả nhà mình. Nhượng nói, nói như người lớn diễn thuyết chinh-phục. Đến chính Đức, người đã bằng lòng đưa lại xin với cô ruột mình, cũng phải ngạc nhiên về chỗ sốt sắng quá lắm của bạn.

Bà chủ ban nãy khó chịu lắm. Bà đã nói bốp vào mặt và đuổi quây quây. Nhưng đến lúc thấy thằng bé kỳ lạ như thế, bà đã hơi lạ lùng về chỗ nó nhất định xin bằng được. Đột nhiên bà quên bằng mình là chủ một chiếc xe đạp mất cắp, mẹ một cậu con bị đánh vỡ đầu, bà nhìn Nhượng thấy hay hay : Nước mắt cứ tuôn hết giòng này giòng khác, mặt cứ héo queo tay cứ vái lia lịa.

Cải xanh xám trên mặt bà chủ biến dần, bà đã nguôi nguôi. Không biết có phải nhìn thấy cái chỗ cần phải tấn công để đột nhập kinh đô, Nhượng làm một cử chỉ cuối cùng để mở luôn cái lượng của bà chủ. Như kẻ hóa đại bị dọa bắt lên nhà thương Vôi, Nhượng vụt chốc nhảy đến trước mặt bà chủ, cúi rạp đầu, khóc rống lên một lần nữa :

- Bà thương một người tức là cứu bao nhiêu người...

Không đuổi quây quây, không giận dữ, không nói thậm-tệ, bà chủ bỗng phát một câu hỏi nó làm không những cho Nhượng mà cho tất cả mọi người đều khắp khởi mừng thầm. Nhượng mừng vì đã nhìn thấy sự tha thứ. Và mọi người thì mừng cho một cậu bé yêu anh, van xin cho anh, thấy kết quả của sự cật lực.

- Thế cậu chơi với thằng Đức à ?

- Bẩm bà vâng, anh Đức con là bạn của con. Anh Đức con sợ, không dám đưa con lại kêu với bà... Anh Đức con thương con lắm... vãn...

Bống Nhượng ngừng lại, áp úng :

- Anh Đức con vãn... thương con.

Chỗ ngừng lại của Nhượng : Nhượng tí nữa đã tiết lộ mình không phải là em Ngô, con ông bà Phán. Chính ra, muốn biểu dương tình bạn của nó với Đức, nó toan nói : «Anh Đức con vãn cho con tiền». Nhưng nó nghĩ ra ngay, nếu nói Đức vãn cho nó tiền, bà chủ sẽ hiểu ngay nó không phải là con đẻ của bà Phán.

Một cái nhìn xem xét dôn vào người Nhượng, bà Vạn Thành gật gù. Ý chừng bà nghĩ về chỗ sao con một ông Phán có xe nhà lại mặc cái áo ngắn vá chẳng chịt đến mười mụn thề kia.

- Tôi tha cho nó, thì cậu phải về bảo ông ba Phán lại đây đền tôi cái xe.

Nhanh tắp, Nhượng chấp tay vái tạ ơn :

- Vâng ạ, cháu xin về bảo mợ cháu lại ngay.

Bây giờ bà Vạn Thành mới gỡ cái quạt phẩy phẩy như người vừa cãi nhau xong, quạt cho tiêu tan hết những tức bực :

- Tôi nể cậu là bạn với thằng Đức, tha cho nó, nhưng nó ra, nó phải lễ sống con tôi.

Nhượng cảm đầu cảm cổ vâng dạ luôn miệng.

Cái mầu hồng không biết từ nẻo nào hiện đến làm nổi lên trên má hây hây của Đức, làm cho Nhượng nhận thấy sự vững tâm của bạn.

Bà Vạn Thành chép miệng :

- Sao lại có thứ hai anh em ruột, một đứa đầu trộm đuôi cướp, một đứa «khôn ngoan» thế.

Khôn ngoan, thực ra Nhượng chẳng khôn ngoan một tí nào. Nhượng chỉ hành động theo sự chỉ huy của trái tim, hành động theo cảm tình bỗng giẫy dỗi với Hảo.

Nhượng không cảm thông như kẻ giang-hồ trong đêm ngừng chân dưới một mái nhà xa lạ được bàn tay yêu thương của tri kỷ bắt cho những sợi tóc trắng trên đầu. Không. Nhượng không thi vị hóa đoạn đời của mình. Nhượng chỉ thấy mỗi khi nó khổ sở quá vì bị bà Phán đánh đập, nhiếc mắng, Hảo lén xuống bếp với nó, an ủi

nó một vài lời, nhìn nó những cái nhìn ái ngại. Nhượng chỉ thấy Hảo là một thứ gì quý báu, âm áp cho lòng nó. Hảo, Hảo, luôn luôn cái tên dịu dàng ấy đập vào đầu nó, lèn vào trí nó, làm nguyên-động lực cho sự nó đường đột đến năn nỉ với bà Vạn Thành, chịu lay lục, van xin, như chính mình là tội phạm.

- Thừa bà, xin bà thương cháu sinh phúc cho anh cháu.

Bà chủ quán lại vành khăn, đứng dậy lấy cái khăn lau mặt, rồi nói bằng một giọng không gay gắt như trước :

- Được rồi, cậu cứ về đi, rồi tôi tha cho nó, tôi sẽ rút đơn ra.

Nhượng như đang ngửa ngáy được giới một thùng nước, sượng bỗng người.

Nó chấp tay vái bà chủ :

- Cháu cảm ơn bà, cháu cảm ơn bà, bà đã cứu cả nhà cháu.

Bà Vạn Thành gạt tay không cho nó vái nữa. Thấy Nhượng ngần ngừ, một người làm công bèn bảo :

- Ba chủ đã bảo thế, cậu cứ về đi. Bà chủ đã bảo tha, thế nào bà cũng tha.

Nhượng thần mặt, chưa biết nói thêm gì. Đoán biết sự thất vọng của Nhung, bà chủ liền dịu giọng :

- Tôi nể cậu, tôi tha cho nó. Chứ hôm qua, bố mẹ nó đến nói khan nói vãi tôi cũng không nghe. Thôi, cậu cứ về đi, rồi tôi bảo người rút đơn cho.

Nhung run đây đây, nèo thêm một câu :

- Thừa bà, bà rút đơn ngay cho anh cháu. Anh cháu ở trong ấy khổ lắm, đói lắm.

Đức sợ cô phát gât, đập vào cánh tay bạn, bảo :

- Cô tôi đã bảo tha, thế nào cũng tha anh đừng sợ.

Người ta chỉ ác khi nào máu hoàng bào tràn ngập lòng. Còn bình thường ra, ai mà chẳng hiền hậu. Bà Vạn-Thành thương tình, ôn tồn :

- Tôi đã bảo rút đơn là tôi rút đơn. Cậu cứ về bảo thầy cậu đến đây đền cho tôi cái xe.

Nhung mừng cuống quýt, chào bà chủ, chào ông chủ, chào các người làm công, rồi cùng Đức về.

Ra đến vườn hoa Cửa Nam, Nhượng ngó lại đằng sau xem có ai theo mình không, rồi mới ghé vào tai Đức :

- Liệu chừng bà chủ có biết tôi không phải là con ông Phán không ?

Đức cười lắc đầu :

- Biết thế nào được.

Nhượng không tin, giơ tay nhìn, và nhìn xuống quần, nâng vạt áo chỉ vào chỗ vá :

- Ăn mặc rách rưới thế này lại nhận chẳng là con ông Phán, cô anh lại chả biết nữa thì vừa.

Đức theo mặt trách bạn :

- Kìa, tôi đã bảo, biết thế nào được. Biết, cô tôi đã chẳng chịu rút đơn.

Đi được một quãng, bỗng Đức ngừng hẳn lại, nhìn Nhượng từ đầu đến cuối :

- Anh không còn cái ảo nào lành lặn à ?

- Không, à quên... còn một cái bà Phán cho, nhưng rộng thùng thình và cũng vá gần bằng cái này.

Đức thờ dài :

- Sao anh không bảo tôi, tôi có những bốn cái áo ngắn cơ mà. Để tôi đưa cho anh hai cái.

Nhượng xua tay từ chối :

- Chết, anh phải để mà mặc chứ. Anh ở cửa hàng mới cần quần áo chứ, tôi đi ở cần gì. Sáng nào cũng bê một rổ rác đi đổ, mặc áo mới cho nó bản cả áo.

- Để lúc nào anh đi đâu anh mặc.

Nhượng cười :

- Tôi có đi đâu bao giờ !

- Thế hôm nay anh không đi là gì ?

- À, hôm nay khác.

- Thôi, tối nay tôi cứ đem lại cho anh hai cái. Tôi thừa mặc cơ mà.

Nhượng nhất định không nghe :

- Anh cho tôi, cậu anh khám thấy thiếu, cậu anh đánh anh.

Đức cười nở nang :

- Anh tưởng ai cũng hay đánh như bà Phán phải không? Cậu tôi không đánh tôi bao giờ. Đến ngay hôm nọ, tôi vô ý để cái thang chữa xe ăn cắp bộ xích mới đáng mấy đồng bạc, cậu tôi cũng chẳng đánh nữa là. Anh không biết, cậu tôi thương tôi lắm. Trước còn mẹ tôi, cậu tôi vẫn bảo để cậu tôi xin tôi về nuôi làm con.

Giật mình đánh chết, Nhượng nhìn bạn một cách hãi hùng :

- U anh chết rồi à ?

Ngùi ngùi, Đức trả lời :

- Mẹ tôi mất bốn năm nay rồi. Mất từ ngày thầy tôi bỏ nhà đi đâu ấy.

- Thầy anh cũng đi mất ?

- Ừ, thầy tôi đi từ năm tôi lên chín cơ mà. Năm nay là sáu năm rồi.

- Sao thầy anh lại bỏ nhà đi ?

- Chẳng biết, đi đâu cũng chẳng viết thư về. Tôi hỏi cậu tôi, cậu tôi chỉ bảo không biết. Ông giáo ở cạnh nhà cậu tôi bây giờ là bạn thầy tôi đấy.

- Thầy anh cũng đi dạy học à ?

- Phải.

Nhượng thở dài ngao ngán :

- Tôi với anh khổ giống nhau. Tôi thì thầy tôi mất năm tôi lên tám. U tôi làm thuê làm mướn ở tận đầu ngoài Hải phòng, ba năm nay không về.

Đến lượt Đức thương gia cảnh bạn :

- U anh đi đâu ?

- Tôi không biết, chỉ nghe thấy bác gái tôi bảo u tôi đi làm xa và...

Con mắt chớp chớp, Nhượng nghẹn ngào tiếp :

- Và lấy ai rồi thì phải.

Nói xong, Nhượng lấy vạt áo đưa lên má. Đức lặng yên cho bạn khóc một lúc, rồi vùng bảo :

- Không cần, khổ thì khổ, tôi với anh chơi với nhau thì hết khổ ngay, cần gì !

Như chợt nhớ cần phải về ngay về báo tin cho ông Phán biết, Nhượng giục bạn :

- Thôi, đi nhanh lên, bà Phán thấy tôi đi lâu, về lại đánh.

Đức dẫu mỏ, vung tay làm một cử chỉ phản đối :

- Đánh đánh cái gì ! Không đi xin hộ thì con bà ấy ngồi tù à ?

- Nhưng bà ấy biết đâu !

- Thế anh không phải nói cho bà ấy biết à ?

* * *

Nhượng về gần đến nhà đã thấy Hảo đứng ngóng ở cửa. Hảo vội chạy ra đón. Trông vẻ mặt sợ sệt của Hảo, nó biết ngay Hảo muốn mách nó bà Phán định làm gì nó rồi.

- Có phải tôi đi lâu quá, bà hỏi phải không chị ?

Hảo xanh mặt :

- Mợ chửi ầm ở nhà. Mợ bảo Nhượng về mợ sẽ đánh đấy.

Nhượng tái mét :

- Tại em đi lâu quá ?

- Nhượng đi đâu thế ?

- Em lên trên Hàng Bông.

Vừa thấy Nhượng đẩy cửa, bà Phán đã hét :

- Thằng chết đường, mày đi đâu thế hở ?

Len lét, Nhượng ập ứng :

- Thừa bà, con xin phép bà con lên...

- Mày xin phép ai ? Xin phép bao giờ ?

Một cái giá quạt bỏ vào lưng Nhượng, Nhượng đau quặn, nhăn nhó.

- Mày còn muốn ở cái nhà này, từ giờ không được đi đâu nhé !

Lại một cái vụt nữa giáng xuống vai :

- Liệu cái thần hồn mày !

Nhượng muốn nói, muốn nói lắm, nhưng chưa biết nói thế nào thì bà Phán chỉ thẳng vào mặt, quát :

- Không cút xuống bếp, mày còn ra gan hở ?

Vẫn chẳng đi, Nhượng bần thần chỉ định kể cái có nó xui Nhượng vừa đi. Bà Phán chường mắt kêu rầm, bà

giẫm chân đành đập :

- Ô hay ! Cái thằng phải gió, mày không cú xuống bếp có phải không ?

Biết nếu không nói ngay, bà Phán sẽ đánh túi bụi, Nhượng bèn mở miệng :

- Thừa bà... con lại... Hàng Bông.

- Mày lại Hàng Bông tể xác mày à ?

- Con lại hiệu xe đạp nói hộ cậu Ngô...

- ???

- Bà chủ hiệu bằng lòng rồi. Bà ấy sẽ rút đơn cho cậu Ngô.

Bà Phán như người mất của tìm thấy trong lúc bất ngờ, mừng cuống :

- Người ta bằng lòng đèn à ? Mày quen người ta à ? Sao mày không nói ngay ?

- Chốc nữa ông con về, bà nói ngay để con đưa ông con lại.

Bà Phán gạt ngay :

- Không phải đợi ông về, để tao đi cũng được.

Nhượng không bao giờ nói dối. Không phải Nhượng sợ như các tín đồ, nói dối sẽ phải xuống địa ngục. Thói quen ấy không bén rễ vào lòng Nhượng chỉ vì thuở bé, thầy Nhượng vẫn bảo Nhượng, mỗi khi mẹ Nhượng dứ con :

«Đừng dối nó thế, sau nó quen đi, nó bắt chước. Trẻ con quen tính dối giá sẽ khổ một đời».

Cái chất lành, đẹp di truyền đã tạo cho Nhượng thành một phiến đá trong trắng, Nhưng phút này, Nhượng không thể không nói dối. Nhượng sợ nếu để bà Phán đi, bà chủ xe đạp sẽ biết ngay Nhượng không phải con bà Phán rồi giờ chứng không bằng lòng nữa chẳng. Bất đắc dĩ, Nhượng phải tìm kế hoãn binh :

- Bà đến bây giờ bà chủ cũng không có nhà. Cả hai ông bà ấy đều đi ăn cỗ cả.

- Sao mà biết ?

- Ông bà ấy bảo con thế.

Bà Phán chép miệng :

- Lại còn thứ thế nữa. Thiên hạ họ cũng lắm trò.

Bà đã quên ngay nỗi nguy nan của con bà. Thói quen loài người vẫn thế. Ra khỏi hoạn nạn, họ thấy ngay hoạn nạn chẳng có nghĩa gì. Chẳng bù vừa nãy, lúc Nhượng chưa về, nói chuyện với bạn đến hỏi thăm, bà đã khóc khiếp lắm.

Nhượng thoát «nạn», liền nghĩ đến chốc nữa ông Phán về, nếu bà Phán đòi đi thì nguy to. Nó sợ nếu đề bà Phán biết mình đã nhận chẳng là con bà, là em Ngô, bà sẽ đánh chết. Vì Nhượng tự thấy nó đã phạm vào một điều gì thiêng liêng. À, thằng ở nhận với thiên-hạ là con chủ nhà, đừng có chết. Chưa biết chừng tù tội cũng nên. Cái lo không ngờ lại ngã vào đầu Nhượng. Nhượng lo, lo quá, lo như chính mình là thằng ăn cắp. Nó lo đến nỗi gần phát khóc. Trời ơi ! Nếu Hảo biết nó «liều lĩnh» thế, Hảo lại chả nhỏ vào mặt không thèm nhìn nữa hay sao ! Thốt nhiên ruột nó thắt lại, nó hoang mang như người con gái bị gả cho một người chồng không tương tâm tính.

Nhưng cứ lo thế cũng chả ích gì, nó bèn nghĩ kế. Mọi khi ông Phán đi làm về vẫn qua chợ Hôm. Nó nhất định «gỡ thân», lên ra đứng đợi ông Phán ở đây, rồi thú «tội» với ông Phán. Linh khiến báo cho nó biết may ra ông Phán không nói gì nó. Và có mắng cũng chỉ qua loa, không đến nỗi tàn tệ như bà Phán.

Tuy nó sợ nếu lại lên «đi mất ngày mất buổi», về chưa biết chừng là Phán sẽ cho nếm «bà chúa mây», nhưng sợ cũng chẳng được. Thà bị «ăn roi» còn hơn để ba Phán biết cái «tội» to tày đình : tội thẳng ở mạo nhận là con đẻ.

Nhượng quyết định, nó thừa lúc bà Phán lên gác, bèn chạy tuột ra phố.

Đứng đợi ở chợ Hôm độ nửa giờ, nó thấy ông Phán từ từ đạp xe lại. Phút hải hùng, Nhượng nóng ran, lòng cồn cào. Nhượng chạy ra, lấy tay vẫy vẫy làm hiệu cho ông Phán dừng lại. Ông Phán vội xuống xe. Ông đoán chắc có việc xảy ra về chuyện Ngô :

- Gì thế mày ?

- Thừa ông, con thừa ông một việc.

- Việc gì ?

- Việc cậu Ngô ạ.

Thở dài nảo nuốt :

- Người ta lại báo tin nó vào nhà pha rồi phải không ?

- Không ạ.

- ???

- Con đã nói với bà chủ, bà chủ đã bằng lòng tha cho cậu Ngô.

- Bà ấy bằng lòng ?

- Vâng, bạn con là cháu bà ấy, bạn con đưa con lại nói.

- Mà có bạn ?

- Vâng, bạn con ở phố Nhà Thương Chữa Mắt.

Ông Phán xưa nay vẫn thương Nhượng về chỗ chịu thương chịu khó, bây giờ lại giúp được việc tày đình, ông bèn nhìn nó một cách trù mến :

- Được rồi, tết tao sẽ cho tiền mà may quần áo.

Nói đến quần áo, Nhượng nghĩ đến lúc nó ăn mặc như thằng ăn mày trước mặt bà chủ xe, chỉ sợ bà chủ xe biết là thằng ở không bằng lòng tha cho Ngô. Qua được một «đoạn-trường» nó lại vấp phải cầu thứ hai. Làm thế nào thú với ông Phán bây giờ ? Nó còn trù trù chưa nói, bỗng ông Phán lại lên xe. Hoảng sợ, nó vội nín ông lại, liều kê rõ sự tình. Kể xong, nó cúi gằm mặt sợ phải trông thấy ông Phán giận dữ. Nhưng một bàn tay nhẹ đặt vào vai nó :

- Con khá lắm, rồi cậu sẽ... thương con.

Câu nói ấy. Nhượng thấy thấm thía lắm, tai nó đã lâu mới được nghe cái thứ tiếng ấm áp ấy. Nó khẽ ngược nhìn ông Phán, không nói gì.

Đưa xe cho Nhượng đem vào, ông Phán lên ngay gác sục tìm vợ :

- Mợ ! Thăng Ngô không việc gì rồi, có phải không ?

Bà Phán lạnh như tiền, vẫn chẳng rời quyển sổ họ :

- Thế làm sao ?

Tưởng vợ không nghe rõ mình hỏi, ông Phán bèn nhắc lại :

- Thăng Ngô không việc gì, có phải không ?

Ông Phán không ngờ phải nghe đáp một câu rất thản :

- Chứ việc gì ? Tiền thì gì mà chả xong.

Tuy biết tính vợ qua sông vồ vể, ông phán cũng khó chịu :

- Thế sao cả tôi, cả mợ đến xin đền người ta cũng không nghe ?

Bà Phán buông thông tay :

- À thì chuyện, họ còn làm bộ thể, không lấy tiền thì làm gì ai !

Ông Phán tia tách :

- Cũng nhờ thằng Nhượng nó nói hộ, người ta nể, người ta mới bằng lòng cho đền.

Bà Phán cười khẩy :

- Cái mặt thẳng Nhượng mà nói được. Chẳng qua họ không bắt chẹt được thì phải nhận. Tiền, ai bỏ.

Ông Phán chán quá, ông muốn mắng toẹt cho vợ một câu về cái thói «rẻ người». Nhưng cũng như trăm nghìn người chồng khác, «lười» đập ngay vào lỗi của vợ, để cái lười ấy thành cố tật.

Ông Phán tuy chẳng làm nổi cho vợ nhận công Nhượng, nhưng cũng không đành im đi. Ông chỉ nói, song nói một mình

- May quá, không có thằng Nhượng nó nói hộ, thằng Ngô đến tù tội mất. Ăn cơm xong, tôi phải lên ngay mới được.

Không phản đối chồng một cách gay gắt, bà Phán chỉ chê môi. Ông Phán nhìn thấy sự quá quắt của vợ, song nhìn thấy đề mà ngoảnh mặt đi. Cũng như bao nhiêu lần giải quyết theo cái lối «cho nó êm cửa êm nhà», ông Phán lảng :

- Thôi ăn cơm xong, tôi còn đi.

Phần Thứ Ba

Anh có lòng thương tôi, gây dựng cho tôi, tôi cảm ơn anh. Nhưng tôi không nỡ tâm bỏ cái nhà ấy, biết làm thế nào ?

Cái trán phẳng lì của Đức bỗng xếp nếp sau câu nói của Nhượng. Đức lấy là một điều thuốc đưa mời bạn :

- Anh xem, mấy năm nay tôi chỉ nói qua loa, có dám giục anh đâu. Trước kia tôi còn tập nghề với cậu tôi, tôi biết có bảo anh cũng chẳng nghe nào. Bây giờ tôi có cửa hàng riêng...

Rồi chỉ ra ngoài nhà :

- Đây anh trông, sáu cái xe với một tủ đồ Phụ tùng, với một ít đồ chữa cậu tôi cho, chúng ta đủ sống với nhau rồi, anh đi làm nữa làm gì cho khổ thân. Và anh cũng nên nghĩ đến sau này chứ. Tôi với anh, mười tám cả rồi, không lo buôn bán làm ăn thì đến bao giờ ?

Và ném một cái nhìn giao kết :

- Anh xin thôi đi, về đây trông nom cửa hàng cho tôi. Anh cứ tin rằng cửa tôi là của anh. Nhờ giờ cửa hàng phát đạt, khi nào mua thêm được dăm cái xe nữa, tôi sẽ dọn riêng cho anh một cửa hiệu. Anh đừng nghi ngại gì.

Hay anh sợ ông bà Phán không cho anh thôi, tôi lại nói với ông bà ấy cho anh. Tôi không muốn anh đi làm mãi như thế. Như thế thì bao giờ anh khá được.

Nhượng dụi điều thuốc lá xuống thành giường, đáp bạn trong một giọng nói ngập nước mắt :

- Tôi đề anh phải nói nhiều như thế là tôi có tội với anh lắm. Bốn năm nay, anh đã thương tôi nhiều lắm, tôi sống đề bụng, chết đem đi. Nhưng xin anh hãy cho tôi đến sang năm. Thế nào tôi cũng phải về làm cho anh để đền ơn anh.

Đức xua tay ngăn không cho Nhượng nói :

- Sao anh lại bảo về làm cho tôi ? Cái cửa hàng này hoàn-toàn của tôi. Của tôi tức là của anh, của chúng ta. Anh phải về trông nom công việc của anh chứ.

Nhượng nghẹn ngào :

- Tôi cảm ơn anh đã thương tôi nhiều quá.

Rồi chấp tay muốn vái bạn :

- Anh đã thương tôi, thương cho trót. Anh cho tôi đến sang năm.

Đức nhìn ngang, chớp chớp mắt để đoán cái có bạn xin khất :

- Hay anh nê hà gì ? Anh đã rõ tôi với anh bây giờ là ruột thịt chứ ?

Nhượng vội vàng :

- Không, tôi không dám nghĩ sằng thế.

- Hay anh để sang năm lĩnh cả một lần công luôn thế?

- Không đâu anh a, tôi có lấy công đâu ! Thỉnh thoảng ông bà Phán cho tiền may quần áo thôi mà.

- Thế sao ?

Nhượng ngập ngừng không dám nói. Đức thử mặt, buồn so :

- Anh đừng nghĩ ngợi gì cả. Của tôi là của anh.

- Không, không, tôi nghĩ gì giới hạn tôi. Tôi không dám nghĩ bậy thế.

- Thế vì có gì, anh cho tôi biết.

Nhượng có bộ mặt của kẻ đã phụ lòng bạn, cần phải xin lỗi :

- Tôi sợ anh lắm, không dám nói ra. Nhưng không nói sợ anh giận tôi không nghe lời anh. Thôi, tôi xin anh tha lỗi cho tôi. Tôi không muốn ra ngoài ở trước khi... cô Hảo...

- Cô Hảo làm sao hở anh ?

- Trước khi cô Hảo đi lấy chồng. Tôi biết thế anh không bằng lòng, nhưng anh xét tình, anh tha lỗi cho tôi.

Nhượng nói xong, cúi mặt như người chờ đợi lời kết tội.

Đức ngẫm nghĩ một lát, rồi vùng hỏi :

- Sang năm cô Hảo lấy chồng à ?

- Vâng.

- Thôi, tôi hiểu rồi... Thôi, anh cứ yên tâm, tôi hiểu sự thắc mắc của anh rồi. Cô Hảo là người tốt nhất với anh trong gia đình ấy chứ gì ? Phải, phải, anh ăn ở thế phải. Thôi được, sang năm thì sang năm, tôi đợi được.

Nhượng nhăn nhó :

- Xin anh đừng giận tôi. Tôi cứ nghĩ làm điều gì để anh không bằng lòng, tôi khổ lắm.

Đức cười, vỗ vai bạn :

- Ô, sao anh lại nghĩ thế ? Tôi giận anh thì ở với ai? Chẳng những thế, tôi lại còn sung sướng thấy anh cứ xin được như thế. Thế tôi không muốn anh ăn ở tử tế với người khác à ?

Câu nói ấy khiến Nhượng nghĩ đến chỗ hẹp hòi của bà Phán trước kia, khi Nhượng xin phép lại thăm Đức ốm, bà Phán chua chát mắng Nhượng :

- Lễ nghĩa vừa chứ. Chỉ được cái hảo huyền !

Nhượng nghĩ ngay cả đến lòng nhỏ nhen của bà Phán, lúc Nhượng mặc cặp áo the mới của Đức cho.

- Nhắng cả lên, quần quần áo áo. Yêu nhau lắm, cắn nhau đau. May cho nhau đấy, lại chả lo đánh nhau ngay đấy mà rộn !

Nhượng không thể ngờ bà Phán lại có những ý nghĩ đen tối như thế. Nhượng không thể ngờ người ta đã may áo cho nhau lại có thể một ngày kia đánh nhau. Nhưng đến khi bà Phán lấy con trai bà làm tí-dụ thì Nhượng hiểu ngay cái vũng bùn của lòng bà.

- Xem thằng Ngô đấy, cho giày cho mũ, đổi quần đổi áo với thằng Cẩn, rồi lại đánh nhau như chó với mèo.

Cứ là thoang thoảng thôi.

So sánh bạn với bà Phán, Nhượng thấy Đức là người nhón. Nhón ở chỗ đã bằng lòng cho Nhượng ở lại một năm nữa với bà Phán. Nhón ở chỗ không chỉ muốn vợ độc cho mình. Nhón ở chỗ muốn bạn được là người có nghĩa.

Trước khi Nhượng về, Đức ân cần dặn :

- Anh cứ yên tâm nhé ! Anh đừng sợ tôi giận anh, nghe chưa. Chúng ta đợi một năm nữa sẽ ở chung với nhau cũng được cơ mà.

* * *

Sau bảy năm ở với ông bà Phán, Nhượng nhờ ở đức tính cần cù, tận tâm, được ông bà Phán quý mến. Danh từ con nuôi lúc này thực hiện được năm phần mười. Ông Phán, từ ngày bà chủ xe kể lại Nhượng đã làm gì, đã khóc lóc thế nào nên mình mới tha cho Ngô, đã rõ lòng dạ Nhượng, đã coi Nhượng là người của gia đình. Ngô cũng thế, tại nạn đã làm cho Ngô hiểu Nhượng là ân nhân của mình, không mè nheo hạch sách Nhượng như trước. Còn bà Phán, những khi tính toán công-xá với Nhượng được Nhượng từ chối «dữ dội», bà hời lòng khen Nhượng là có nghĩa, và bắt đầu bỏ cái

tiếng máy thô tục thay vào tiếng anh. Nhất trận ốm của bà hồi năm ngoái, đã tưởng chết đứ đừ, bà mới rõ lòng Nhượng. Hầu hạ thức giấc trong ba tháng giời, bà Phán ăn giả bữa thì Nhượng bắt đầu chề cơm. Rồi Nhượng ốm cho một tuần lễ. Ốm vì thiếu ngủ, ốm vì đêm nào cũng thức lung củng để săn sóc bà Phán.

Và các con bà Phán đã nhón nhao. Ngô làm nhà buôn, ở riêng vì lấy một cô gái nhẩy. Hảo sắp sửa về nhà chồng. Ông Phán sẽ về hưu sau năm tháng. Nghĩa là ngọn lửa nồng nàn gia đình bà Phán đã bắt đầu kém ngọn. Và ấy là lúc mà bà Phán thấy cái giá của Nhượng. Việc cửa việc nhà, những việc «nhẹ», có khi Nhượng được lạm bàn và hỏi ý kiến. Nhất những việc giỗ tết hay mừng phúng.

- Đi thế này có được mắt không anh ? Thì cũng đến đòi cân đối, hai chai rượu, một bao nển là đẹp chứ gì ?

- Tôi tính gọi phó Cửu cho nó lại làm thì hơn. Mười hai mâm cỗ đồ tàu cũng mất nhiều người lắm. Anh nghĩ thế nào ?

- Thủy tiên anh gọt thế mà khá. Cô Hàn lại chơi cứ khoái khoái đòi sang năm phải cho cụ hai nhánh.

- Anh tính nhà này mỗi tháng bây giờ cũng phải trăm bạc mới đủ chứ ?

- Anh bảo có nên đặt bánh chưng nhà bác Phong năm nay không ? Năm ngoái bôi bác quá thể.

- Cậu Ngô cậu ấy không thương tôi, cậu ấy lấy nhăng lấy nhít thể, còn ra làm sao ? Anh bảo rồi con vợ nó có ở với nó không nào ?

- Anh trông cậu Sinh thế nào ? Người trông cũng chừng chạc đấy chứ ? Cô Hảo cô ấy còn chề mãi.

- Cụ Hàn có hỏi tôi, anh cứ bảo tôi xuống Nam ăn cưới đưa cháu ngoại nhé !

Sau bao nhiêu ngày tân khô, Nhượng đã có những câu hỏi, những lời dăn dò của bà Phán như trên. Trong mọi cảnh ngộ, mọi trường hợp, Nhượng đều tỏ ra là con người có lòng có ân nghĩa. Chính ông là Phán đã có lần phải nói với nhau :

- Cũng là giới thương mình. Nó thể mà khá. Những lúc bà ốm, không có nó thì rầy rà to. Nó rồi không khổ đâu.

Và trong những lúc hỏi dạ, trong câu nói, bà Phán đã dùng tiếng «mợ» để xưng hô :

- Anh Nhượng đi hộ mợ một tí nhé. Lấy cái mũ đội vào không nắng vỡ đầu đấy.

- Tùy anh, anh nghĩ thế nào mợ cũng nghe. Anh muốn để sau này mợ gây dựng cho anh cái vốn một vài trăm cũng được. Ừ mà phải, bây giờ anh tiêu lật vặt năm ba đồng nó phí đi. Để lúc dùng đến nó cỡ đồng tiền. Rồi mợ... xem có đám nào vừa đôi phải lứa, mợ... lấy cho.

Bao giờ chẳng thế, ở đâu chẳng vậy, phần của kẻ không quản công khó nhọc đầu tắt mặt tối, có trên có dưới, bao giờ chẳng tốt đẹp. Những viên thư ký nhà buôn chỉ chờ có làm lâu ngày - niên hạn cần có để được ăn trên ngồi chốc - và ngay thẳng, thực thà, được chủ nâng như nâng trứng, hứng như hứng hoa. Bao giờ chẳng thế, kẻ trần lụi sống với người, sống trong đời, sống không tiếc công tiếc của, sống thành thực, vui cái vui của người, buồn nỗi buồn của người, bao giờ chẳng được nhắc lên địa vị khả quan.

* * *

Nhượng lật đật lại nhà Ngô. Thấy Ngô nằm chổng kheo ở divan xem nhật trình, Nhượng biết ngay Ngô phần uất.

- Bà bảo cậu lại ngay cho. Cả ông bà Xuân-Phú và cậu Sinh cũng đến. Cậu dậy mặc quần áo đi.

Vẫn không buông tờ báo, Ngô thủng-thỉnh :

- Anh về nói với mợ tôi hộ, tôi không về. Đừng đợi tôi vô ích.

Nhượng biết chỗ uất ức của Ngô vì không xin được mẹ những đồ gỗ đem về trang hoàng nhà cửa :

- Cậu nên về một tí, không thiên hạ người ta dị nghị. Ai lại giỡ ông nội, cháu ở ngay cạnh vách không về thế nào được.

Ngô cười nhạt :

- Thiên hạ, hi, anh còn lạ gì tôi. Thiên hạ yêu mình mà khen hay ghét mình mà chê có nghĩa gì. Tôi không về đâu, anh cứ về nói mợ tôi như thế.

Nhượng cầu khẩn :

- Chết, không được cậu ạ, cậu không về còn ra làm sao nữa. Cả đảng nhà ông bà cậu Sinh cũng lại cơ mà.

- Ai tôi cũng mặc.

- Cậu nên nghĩ đến chỗ danh giá của ông bà. Chị Hảo biết tin cậu không về, chắc chị ấy buồn lắm.

Bỗng dung Ngô bật cười :

- Việc gì đến nó, nó buồn. Giá nó có buồn thì là vì việc khác.

Tự nhiên sự muốn biết về Hảo giục Nhượng hỏi :

- Về việc gì chị Hảo buồn hờ cậu ?

Ném bao diêm xuống chiếu, rồi lại nhặt lên và nhún vai :

- Buồn vì chê chồng mà cứ phải lấy.

Hảo bị ép duyên, Hảo chê cậu Sinh, sao lại có thể thế được ? Hảo của Nhượng buồn ! Trời, sao Hảo không lộ vẻ gì ảo não để Nhượng thấy ? Sao không thấy Hảo nói năng gì với Nhượng ? Hay tại Nhượng đã vô ý nên không nhìn thấy những nét ưu-tư trên mặt Hảo ? À, nếu thế, tội Nhượng càng to lắm. Nhượng không nhận ra sự khổ não của Hảo, tức là Nhượng chưa yêu Hảo hết lòng. Có ai yêu bạn, quý bạn lại chẳng nhận thấy sự xót xa nó hiện lồ lộ trên mặt bạn. Hổng, Nhượng thấy mình đã có tội với Hảo, đã không xứng đáng là kẻ vẫn yêu Hảo và vẫn được Hảo thương.

- Bà ép chị Hảo lấy cậu Sinh hử cậu ?

- Chứ gì !

- Thế thì chị Hảo khổ lắm nhỉ !

Giọng mếu mệch, Nhượng oà khóc. Ngơ ngó ráo riết vào mặt Nhượng, ngạc nhiên :

- Anh khóc con Hảo, điên à ?

- Tôi...thương... chị Hảo...

Bổng Ngơ cười khanh khách :

- Anh lẫn thần mất rồi, nó làm sao mà phải thương ?

Thương nhau là cảm ở lòng, cắt nghĩa ra, cắt nghĩa thế nào được. Gia dĩ lại cắt nghĩa trước mặt Ngơ, càng không thể. Nhượng nín trước những chuỗi cười ròn chế giễu của Ngơ, hấp tấp về.

* * *

Nhượng nấp sau bức tường ngăn buồng ăn với nhà ngoài, nhìn trộm Hảo lúc ấy đang cắt «cà rốt» thành những hình con mèo, con quạ, và các chữ A. B. C. Nhượng đứng lâu lắm, hi vọng sẽ bắt được Hảo lau nước mắt. Lòng Nhượng lúc ấy như mớ lông chim, chỉ

đợi cái thở dài nảo nuốt của Hảo là bốc tung lên. Phút hội hợp nhất của đời Nhượng. Nhượng cố giương mắt, định thần, để nhận ý nghĩa những cái chớp mắt, những cái ngừng tay cắt, những cái cúi đầu yên lặng. Thôi đúng rồi, không còn ngờ gì nữa, có một cái gì buồn, buồn ghê gớm, đang chậm chậm chi chi bò trên khuôn mặt trái soan kia. Có một cái gì thê lương tiết ra trong khoeo mắt. Và cái kiểu ngồi thon thon kia như tượng hình số kiếp kẻ chịu ép một bề. Đúng, đúng rồi, Hảo bị ép lấy Sinh thật rõ. Đột nhiên một chất gì sần sần làm ngừng mạch máu. Chân Nhượng cuống lên, mắt Nhượng hoa, và cổ họng như bị tắc. Nhượng muốn chạy phắt ra, nín Hảo khóc òa lên, hỏi Hảo cái có sao không cho mình biết nổi riêng. Nhưng lương-tri lại đánh ngã cái ý tưởng ngộ nghĩnh ấy ngay. Coi chừng, nhớ bà Phán trên gác xuống, nhớ ai mở cửa vào. Rất có thể bị coi là đại tội. Bây giờ Nhượng mới ghét cay ghét đắng những cửa cái, cửa con. À, nếu cứ như ở trong cái hòm vuông kín mít, không mấy may ánh sáng lọt vào, nhất quyết Nhượng đã chẳng còn lấp ló thế này. Không thể đứng nhìn tượng thần của lòng ủ dột mãi, Nhượng cố trấn tĩnh bước ra :

- Chị làm gì thế ?

Ngảng đầu, Hảo dịu dàng.

- Tôi cắt cà-rốt ngâm giấm đây.

Nhượng cầm một miếng hình cảnh hoa, khen :

- Chị khéo tay thật ! Thảm nào bà Tham Dây thếp, hôm nọ em đem biếu bánh quế chị làm, khen chị mãi.

Hảo khẽ nhích môi, cười. Chạy vòng quanh đèn cù một lúc, rồi Nhượng bật hỏi với một vẻ mặt buồn rười rượi :

- Chị có điều gì không được như ý, sao chị không cho em biết ?

Thản nhiên, Hảo ngừng tay :

- Chẳng có điều gì cả.

- Em biết, lúc này chị không được vui lắm.

- Tôi có làm sao đâu !

- Chị giấu em, anh Ngô bảo chị...

Hảo ngược mắt chờ nghe.

- Anh Ngô bảo chị khổ lắm !

Nở một nụ cười cố làm ra tươi, Hảo hỏi lại :

- Tôi làm sao anh Ngô bảo tôi khổ ?

Một cái nhìn trách móc gieo vào đồng tử Hảo, Nhượng nói gần như dỗi :

- Thôi, chị có cái gì... không cho em biết thì thôi !

Và đôi sang giọng tủ thân :

- Với lại chị cho em biết thì ích lợi gì ? Em chỉ hay làm bận chị.

Rồi đứng yên không nhúc nhích, cái thứ đứng yên nó làm cho đầu cả hai người nặng tưởng muốn gục xuống.

Hảo từ từ đưa tay lên đường ngôi, mắt lim dim như lắng hết những ưu-tư vào chỗ cùng sâu của lòng, chép miệng :

- Tôi biết Nhượng băn khoăn về tôi. Tôi biết nhà này chỉ có Nhượng là thương tôi. Vì thế, tôi càng không muốn làm phiền Nhượng.

- Sao chị không nói để bà hiểu ?

- Mẹ tôi không nghe, tôi nói rồi.

- Thế chị chịu khổ một đời à ?

- Nhượng bảo tôi biết làm thế nào ?

- Chị nói với ông.

- Cậu tôi lại càng không nghe.

Ngừng một lát, Hảo chặc lưỡi như người liều :

- Thôi, để cậu mợ tôi bằng lòng vậy. Còn tôi, nhờ giới, giới thương phần nào, tôi được nhờ phần ấy. Con cái làm thất ý cha mẹ là một cái tội.

- Ồ, thế chị sợ tội, để cả đời phải sống trong cảnh bực bõ à ?

- Biết đâu giới chả thương tôi, tránh cho tôi những tai họa sau này.

Nhượng nhăn mặt, phản đối ý tưởng Hảo bằng cái chép miệng :

- Nếu chị biết sau này chị sẽ có tai họa, sao chị không tìm cách tránh từ bây giờ có được không ?

Hảo nhia một cái nhìn nặng những ai hoài :

- Nhượng bảo làm thế nào được ? Cậu mợ tôi bảo thì phải nghe chứ !

Nhượng không thể cứ vờn quanh câu chuyện, hỏi một câu hỏi bắt Hảo phải tiết lộ tình cảnh :

- Ông bà quý chị lắm cơ mà sao chị đã không bằng lòng, ông bà lại ép chị ?

Bao giờ chẳng thế, chỉ có tri kỷ mới moi được đến chỗ kín-nhiệm của đời nhau. Nói ra nỗi ản khúc cho bạn lòng nghe, kẻ nói thấy nhẹ đi cho mình bao nhiêu đau khổ. Chỉ một cái lắng tai, chỉ một câu : «Rồi sao nữa» đủ làm tiêu tán ưu tư. Hảo đắm đắm nhìn Nhượng như muốn ký thác tâm sự vào trong cùng-đề trái tim của Nhượng :

- Tôi sợ dĩ giầu Nhượng là vì tôi biết Nhượng thương tôi. Sợ Nhượng rõ chuyện Nhượng lại buồn cho tôi. Nhưng bây giờ tôi không giầu Nhượng nữa. Tôi sẽ kể hết cho Nhượng nghe. Cái người cậu mợ tôi ép tôi phải lấy bây giờ là con một nhà giàu. Cậu mợ tôi vì cái nhà này mà phải nhận lời hỏi của ông bà đẻ ra cậu ta.

Nhượng tròn mắt, ngắt lời Hảo :

- Thế nghĩa là thế nào ?

Hảo chum môi chua chát :

- Tôi đã bảo nghe chuyện, Nhượng sẽ buồn cho tôi mà lại. Nhưng Nhượng cứ thông thả mà nghe để tôi kể hết. Mấy năm nay, mợ tôi nợ nhiều lắm. Nợ vì đồng bóng, nợ vì thầy tôi suýt phải lôi thôi bởi sách sổ không được

phân minh. Và trận ốm của mợ tôi ngày trước cũng tốn kém ít nhiều. Và nhất mấy bát họ bị khê. Nghĩa là mẹ tôi đã cầm cái nhà này cho ông bà ấy lấy nghìn rưởi. Mấy lần tôi nhất định không chịu, mợ tôi đã phải khóc bảo tôi : «Cô không thương tôi một tí nào cả. Cô mà giở giời (?), người ta sẽ tịch ký nhà. Cậu cô các em cô, rồi ra đường mà ở à ? Anh tính, khi mợ tôi đã đem cái cảnh nghèo túng trong gia đình làm cho tôi phải động tâm, tôi không nghe thế nào được. Nhất mợ tôi lại bảo thẳng cho tôi biết : «Thằng Chi, anh em bố mẹ không có, nhà cửa thì không, cô thiết tha nó về cái gì ?»

- Chi nào hờ chi ?

Mặt đỏ bừng, Hảo thở nh :

- Anh Chi, người... bạn của tôi.

Nhượng hiểu chữ bạn Hào muốn dùng nó ở nghĩa nào:

- Em biết rồi, anh Chi mà ông bà bảo anh em nhà cửa không có thì không đứng đâu. Em thấy anh ấy đi ngoài phố mấy lần, trông chừng chặc lắm.

Ngạc nhiên, Hảo nhìn kèm một câu hỏi :

- Nhượng gặp anh Chi bao giờ ?

- Cách đây ít lâu, và năm ngoái cũng gặp một lần. Em đi theo anh ấy đến tận nhà. Anh ấy không biết em. Lúc anh ấy đi một mình cũng đứng đắn như người nhón, không trông ngang trong ngửa.

Rồi Nhượng cười, nhưng trong cái cười lẫn một thương tiếc :

- Em thấy anh ấy ra dáng thế, em mừng quá, ai ngờ...

Sao Nhượng lại biết anh Chi ?

Không cần giấu giếm, Nhượng thú ngay :

- Tại rồi hôm em gặp chị đi với anh ấy trên Gò-đa. Lúc chị về, em bèn đi theo xem anh ấy ở đâu. Không biết tự dưng sao chỉ thoáng thấy bộ diện anh ấy, em đã mến ngay.

Không biết năng lực gì đã khiến Hảo đang héo như hoa, chỉ Nhượng reo :

- À, ra Nhượng đi rình tôi nhé ! Thảo nào...

Bỗng Nhượng tái mặt :

- Kìa chị, sao chị bảo em đi rình chị ? Đời nào em dám hỗn thế. Chẳng nhẽ em trông thấy chị đi ngoài đường, em không nhìn à ?

Hảo nhượng bộ ngay :

- Tôi nói đùa Nhượng đấy.

Và hạ giọng :

- Hồi tết vừa rồi Chi đã đến nói với mợ tôi, nhưng mợ tôi không nghe. Lúc Chi về rồi, mợ tôi còn mắng tôi : «Đấy mày xem, thân hình nó đấy. Không có lấy một người để giống giả cho...»

- Thế anh Chi lại một mình à ?

- Một mình. Anh ấy có họ hàng làng mạc gì nữa đâu. Bố mẹ thì chết cả. rồi.

- Phải rồi, cũng như em, sau này giả em có... cũng chả có ai...

- Kể người cũng không đến nổi, chỉ phải tội nghèo và... Nhưng thôi, biết làm thế nào ?

Nhượng thấy lòng rạo rực, một chất gì sào sạo làm cho ngực bùng bùng :

- Thế thì chị phải lấy van ông bà, để ông bà xét cho chứ.

Hảo lắc đầu một cách ngao ngán :

- Tôi nói hết nhời rồi. Mẹ tôi đã quả quyết bảo tôi : «Không bao giờ tôi bằng lòng cho cô lấy những «ngũ» ấy đâu. Cô không thương bố mẹ cô tí nào cả». Và mẹ tôi lại năn nỉ kể lễ tình cảnh nhà cửa, những là cái nhà này còn hay mất là tùy tôi, thế này thế khác, khổ lắm.

- Anh Chi có biết chị sẽ bỏ anh ấy không ?...

Chưa xót, Hảo thần thờ :

- Có, tôi đã nói cả. Anh Chi cũng bảo khó mà cưỡng được. Vì cưỡng cũng không lại với cậu mẹ tôi. Cậu mẹ tôi đã nhận nhời, đến ngày ấy chả nhẽ tôi trốn đi à ? Không được, như thế sẽ làm khổ cậu mẹ tôi. Mà cậu tôi giao này yếu lắm, cũng chỉ còn hơn năm nữa thì hưu. Thôi, tôi cũng đành nhắm mắt.

- Chị ơi, thế thì chị khổ lắm !

- Cũng chịu vậy chứ làm thế nào khác được.

- Thế ra bà đòi chị lấy cái nhà à ?

- Cũng không phải thế. Cậu Sinh vừa là con nhà giàu, vừa cùng làm ở sở với cậu tôi, nên cậu tôi ưa.

Nhượng cười mát :

- Nhưng cũng phải tùy chị chứ ?

- Cậu mợ tôi cho thế là «môn đăng hộ đối» rồi, cậu tôi cứ nhận rồi. Gia dĩ còn món nợ hơn nghìn đồng nữa.

Nhượng tức khí, quên bẵng «địa vị» mình, khoát một vòng tay :

- Để em nói với bà cho. Ai lại gả bán thế làm khổ chị...

Không ngờ sự táo bạo của Nhượng lại đến mức ấy, Hảo vội xua tay :

- Ấy ché, mợ tôi đánh thì Nhượng chết. Đừng nói lời thôi vào đấy. Đến dì tham tôi nói, mợ tôi cũng ra ý không bằng lòng nữa là. Chết, đừng cho mẹ tôi biết Nhượng rõ chuyện... Không lại lời thôi.

Như kẻ tội nhân bị xích định chạy, vương đành đứng lại, Nhượng thở dài :

- Tội nghiệp anh Chi, người đứng đắn thế, lại gặp cảnh éo le. Chắc anh ấy khóc ghê lắm, chị nhỉ ?

Đỏ ửng đôi má đồng tiền, Hảo chép miệng :

- Khóc thì khóc, biết làm thế nào ?

Nhượng sau khi nghe Hảo kể tâm sự, cảm động cũng ngổ lòng :

- Anh Đức mới mở một cửa hàng xe đạp, anh ấy bảo em về trông nom cho anh ấy. Nhưng em xin anh ấy cho em đến sang năm. Sang năm chị về nhà chồng, thì em về với anh Đức.

- Kia, thế Nhượng định thế à ? Nhượng không ở lại với cậu mợ tôi à ?

- Em cũng phải lo thân em chứ. Ở đây mãi, rồi sau tính thế nào ? Em phải học lấy cái nghề chứ ! Ở mãi thế này được đâu.

* * *

Một hôm đang bữa cơm trưa, có tiếng gõ cửa. Vú già ra mở và quay vào nói với bà Phán :

- Thưa bà, có một người đàn bà bảo là mẹ thằng Nhượng ở Hongay về muốn hỏi nó.

Bà Phán nhìn ông, ông Phán cũng đưa mắt cho vợ. Hảo đón hai cái nhìn của cậu mợ với một náo loạn. Nàng náo loạn về cái tin lạ lùng ấy. Mẹ Nhượng đi đâu từ bao giờ kia mà ! Nàng toan đứng dậy, bà Phán ngăn con.

- Việc gì phải ra, bảo vú ấy cho người ta vào.

Theo sau vú già là một người đàn bà giống Nhượng như hệt. Giống ở chỗ lẹm cằm, gống ở cái mũi dọc dừa, giống ở cái miệng rộng.

- Lạy ông bà !

Bà Phán nhìn u Nhượng chăm chú :

- Bác hỏi ai ?

- Bẩm bà, tôi hỏi cháu Nhượng.

- Bà là thế nào với nó ?

- Tôi là để cháu.

Bà Phán gật gù ngẫm nghĩ một lát, hỏi một câu gần như vắn :

- Bác đi bỏ nó lâu lắm rồi, có phải không ?

- Vâng, tôi để cháu ở nhà với bác gái cháu từ năm cháu còn nhỏ.

- Sao bác biết nó ở đây ?

- Bác gái cháu mách.

Bà Phán thấy cần phải kể công để trừ hậu hoạn. Hậu hoạn đây là cái khoản công cán sáu, bảy năm giờ.

- Số bác thế mà may. Thằng Nhượng đi lang thang thê nào gặp được ông Phán nhà tôi. Ông Phán nhà tôi thương tình nó bố chết mẹ đi lấy chồng, nhận nó làm con nuôi để sau này gây dựng cho nó. Ấy chốc nữa nó về, bác chưa chắc đã nhận ra nó đâu. Bây giờ nó sang trọng (?), không rách rưới đói khát như thuở bé nữa đâu.

Rồi bà chống đũa xuống mâm một cái rất hóm hỉnh :

- Cơm trắng nước trong, trông rõ béo tét ngay. Đây rồi bác xem, có nhận được nó không !

Bà kể mãi, thôi thì những lúc nó ốm đau, những khi nó vác mình sốt mảy. Rồi nào may vá, nào dạy ăn dạy nói, dạy mặc, dạy đi đứng, sao cho nó ra dáng con... nuôi ông Phán để rút vào một câu :

- Thấy nó ngoan ngoãn, tôi thương nên nuôi nó, không ngại tốn kém. Giá mượn đũa ở, vừa được việc, vừa đỡ tốn tiền lại hóa hay.

Và xòe bàn tay :

- Bây giờ này, vào cái mình nó cứ là vài trăm bạc quần áo giày dép.

Giá u Nhượng đến sớm ba hôm, có lẽ câu giày dép bà Phán chưa «chung» ra được. Vì bà vừa mới thả cho nó đôi giày rách nát của ông Phán mấy hôm nay.

Rồi bà Phán lại cười câu tài, đề phòng những chuyện vay mượn lời thôi :

- Tôi vẫn bảo thằng Nhượng, sau này mày khá giả phải giả công tao mỗi năm vài trăm về chỗ tao dạy dỗ cho mày nên người.

Ngay tình, u Nhượng không hiểu cái bầy của bà Phán, nói ngay :

- Vâng, thôi thế nhà cháu phúc đức quá. Được nương nhờ cửa bà.

Đặc chí, bà Phán cười khanh khách. Cái cười ấy làm cho Hảo phát ngượng, ngượng vì Hảo hiểu vì đâu nó có. Cười xong, bà Phán lại siu ngay. Bà nghĩ đến chỗ Nhượng có thể bỏ bà đi. Mà như thế bà sẽ thiệt. Bà sẽ mất một kẻ ở với bà, cái lòng thằng con nuôi và bà chỉ phải ở lại với nó bằng nước bọt. Bà hỏi một câu dò ý :

- Thế bây giờ bác ở đâu, về đây làm gì ?

- Thừa bà, chả dám giấu bà, cháu vất vả lắm, thầy cháu mất đi, mẹ góa con cô chẳng làm gì được ăn, tôi

phải bước đi bước nữa. Cháu làm bạn với nhà cháu làm cai phu ngoài Hongay, ngót chục năm, bây giờ mới về thăm quê quán được một lần. Hỏi bác gái cháu, thấy cháu ở đây hầu bà, cháu tạt vào thăm cháu, rồi cháu lại phải ra Hongay ngay.

Thấy quyền lợi không bị sút mẻ, bà Phán hỏi hả, chỉ cái ghế :

- Thế à, ừ thôi cũng lại chơi với con một chốc một nhát cho nó đỡ tui. Thôi, ở đây đợi nó, nó về bây giờ đây. Ở đây mà ăn cơm. Nó đi công việc cho tôi, sắp về rồi đây.

Tuy tin chắc ở sự «tạt vào thăm cháu rồi lại ra Hongay» của u Nhượng, bà Phán cũng vẫn kể ơn nghĩa :

- Người cũng là cái số cả. Số nó khá, đứng đường đứng chợ cũng khá. Đang đứng đường đứng chợ, phúc gặp ngay ông phán nhà tôi. Thế là cái thân nó không khổ, giờ dài nó. Thôi thì nhà cao cửa rộng (!) muốn ăn lúc nào thì ăn, muốn ngủ lúc nào thì ngủ. Đi đâu một bước là xe đạp (Ý chừng bà nghĩ đến lúc năm người họp bàn tổ tôm chưa có bài, phải sai nó đạp đi mua).

U Nhượng tưởng thật, khúm núm :

- Cháu nhờ cửa ông bà được mát mẻ, cháu chẳng may phận mạt số hèn, phải để cháu vất vưởng như thế là khổ lắm.

Bà Phán trông thấy những giọt nước mắt từ từ rơi xuống má u Nhượng, bà bèn an ủi. Nhưng là tay cầm cái họ, nghĩa là người đàn bà «đảm đang», bà Phán có nói câu nào thừa. Bà an ủi u Nhượng để luôn thể ca tụng công đức mình.

- Bác cứ yên tâm, bác muốn chị để con cái vất va vất vưởng như thế. Nhưng cũng may, số nó không khổ, vút nó vào đồng rạc, nó cũng không khổ. Đây bác xem, nó ốm rạc ốm rầy như thế, gầy khẳng gầy kheo như thế, bây giờ về tay tôi, tôi cho ăn cho ở, nó thành ra béo tốt đấy.

Ông Phán và Hảo không nói gì, chỉ nghe bà Phán cũng đủ thấy ngấy rồi. Ông Phán thì đã hiểu vợ, hiểu cái chủ-tâm của vợ. Nhưng Hảo, nàng như người trong giấc mơ, nàng không hiểu vì lẽ gì mợ nàng lại có thể nói sung sung như thế. Vì rằng còn nhớ như ngày hôm qua, khi Nhượng mới đặt chân đến nhà nàng. Nhượng không ốm, không gầy, không làm sao cả. Quái, sao mợ nàng lại cứ phải nói thế. Trái lại, Hảo lại còn thâm-cảm Nhượng đã ăn ở quá cái tình của đứa ở, mà bà Phán không hơn không kém chỉ xử với Nhượng như

con... nuôi. Nghĩa là không phải mất gì cả, ngoài cái tiếng. Nàng nghĩ mãi về chỗ mợ nàng nói nhiều quá về sự «nuôi nấng» Nhượng. Nàng vụt hiểu ra rằng khi lòng người ta đã cam thì miệng phải la rầm. Cũng như nàng hiểu đồng tiền mợ nàng tiêu cho Nhượng là tiêu ở miệng, không tiêu ở tay. Bỗng nàng thấy then, và nhìn kín mợ để tự nhủ : «Sao mợ mình lại có thể nói dối ?» Và quay nhìn ông Phán để cũng nghĩ thầm : «Sao cậu mình không nhận ra chỗ sảo ngôn của mợ ?» Nàng nghĩ và cho thể cũng có lý, vì thấy ông Phán vẫn thản nhiên như không. Nàng không biết rằng trên bộ mặt phẳng lặng ấy giấu một bão lòng đang cuộn sóng. Một người chồng đã từng bảo vợ : «Mợ nên hoè sói ít chứ, để đức cho con», không phải không rõ những oan trái của một người mẹ bạc đức.

Bực mình, nàng nghĩ đến cuộc hôn nhân của nàng. Thảo nào, hôm nọ, mợ nàng có can-đảm bảo nàng : «Cứ lấy người ta, khắc con sung sướng. Có tiền xưa nay ai khô bao giờ».

Hừ, mợ nàng đã đặt nàng dưới những con số. Mợ nàng nữ làm cái tính cộng, gộp cả nàng vào. Trời, nàng không bao giờ ngờ người mẹ âu yếm của mình lại hung tính đến thế. Một nỗi buồn mênh mang xâm chiếm hồn, nàng đặt đĩa bát, xin phép đứng dậy.

Nhượng vác hai chậu cây về, thoát trông thấy mẹ, đặt vôi chậu xuống :

- U, u về bao giờ thế ?

U Nhượng mừng mừng, tủi tủi, ghen-ngào :

- U vừa mới về. U hỏi thăm bác con, thấy nói con ở hầu ông bà đây, u lại thăm con.

Nước mắt, thời gian bảy tám năm mẹ con lìa bỏ nhau. Mẹ gửi thân một nơi, con đi ăn đi ở, cái phút gặp nhau, ai có thể không tủi lòng.

Bà Phán chưa thôi cho, bà còn khoe thêm một câu :

- Đây bác xem, trông nó đã nhón bằng ông Hộ-Pháp chưa ?

Và hỏi một câu để cho cả chồng và con phải phát tức :

- Chết chữa, sao con không đi xe về ? Giời nắng chang chang thế. Vừa mang nặng, vừa đi nắng...

Hảo ngượng quá, ngượng với... Nhượng, nàng quay lên gác.

Lần đầu tiên, Nhượng được bà Phán gọi bằng con, cái tiếng con đã ngót chục năm nay bật mất, phút này trở

lại, Nhượng, như con chim vừa sổ lồng, liú lười :

- Thừa bà không nặng ạ !

Bà Phán chỉ vào nhà trong :

- Bảo u con vào trong nhà, hai mẹ con đi ăn cơm đi, không có đói.

U Nhượng yên lòng về chỗ bà Phán là người nhân đức và sung sướng thấy con nhón nhao. Bữa cơm hôm ấy là cả một hân hoan cho mẹ con Nhượng. Thằng xe, vú già, xưa vẫn khụng-khiêng với Nhượng, hôm nay cũng làm lành, cũng hỏi han nó một vài điều và điều này hơi lạ, cũng hơn hở như lây hạnh phúc của hai mẹ con lâu mới gặp nhau.

Buổi tối hôm ấy, Đức lại tìm Nhượng. Thấy mặt Nhượng, Đức trách ngay :

- Sao anh không nghĩ xa xôi một tí. Sao anh vô tình với tôi thế ?

Nhượng sợ hãi :

- Gì thế anh ? Tôi có dám làm gì đâu.

Đức cười nhạt :

- Anh thế, tôi buồn lắm. Không phải tôi nói ra để anh thù oán bà Phán. Nhưng tôi cứ sự thực tôi nói. Anh có bệnh bà Phán giận tôi, tôi cũng đành.

Nhượng vịn tay bạn :

- Kìa, anh ! Sao anh lại nói thế, sao anh lại có thể nghi tôi thế. Chết tôi chữa.

- Không à, anh không nghĩ xa xôi ít nào cả. Bà Phán đối với anh như thế, sao u anh ra chơi, anh lại để u anh ở đây. Sao anh không mời u anh lại đằng nhà của chúng ta.

Nhượng chợt nhớ ra, cười niềm nở :

- Chết, chết, tôi xin lỗi anh, thật quả tôi gặp u tôi, tôi mừng quá, chưa kịp nghĩ đến việc ấy. Xin anh tha lỗi cho tôi.

Đức vẫn chưa thôi :

- Hay anh sợ u anh lại nhà tôi, bà Phán mất lòng.

- Không, không, khổ lắm, anh Đức, anh đừng nói thế. Tôi xin bảo u tôi lại nhà anh ngay bây giờ.

Đức xua xua tay :

- Không được.

Nhượng thất sắc :

- Sao hờ anh ?

- Để tôi phải về mời u anh cho phải đạo chứ. Bảo là bảo thế nào.

Nhượng do-dự :

- Thôi, hay anh cứ để tôi mời u tôi lại... Anh đừng vào..

Đức quắc mắt, lần đầu tiên Đức có cử chỉ ấy với Nhượng :

- Sao, anh sợ bà Phán giận à ?

- Không, không, sao hôm nay anh hay hiểu nhầm tôi thế ? Tôi sợ phiền anh.

- U anh là u tôi, mà anh lại bảo phiền. Thế giá u tôi, anh mời lại nhà anh, anh có phiền không ?

- Vâng, thế mời anh vào.

Đến lúc hữu sự, Nhượng mới nhận thấy Đức là đỉnh đạc. Đức đứng ngay ngắn trước mặt bà Phán :

- Thưa bà, tôi xin phép bà rước thân mẫu anh Nhượng lại nhà tôi.

Thân-mẫu ! Ghê chưa, văn vẻ chưa ! Cái anh tay lúc nào dầu xe cũng dính be bét, đen thui thui, bây giờ trông phép tắc giống giặc chưa ?

Nhượng đợi câu từ chối của bà Phán thì trái lại, bà Phán đã ưng thuận một cách quá dễ dãi.

Ra khỏi cửa, Đức nói ngay với u Nhượng :

- Thưa bà, con với anh Nhượng là hai anh em kết nghĩa. Chúng con chơi với nhau đã năm bảy năm nay. Ban nãy, con nghe tin anh xe bà Phán nói rằng bà ra chơi, con vội lại mời bà. Xin bà cứ coi con như anh Nhượng. Và nhà con là nhà anh Nhượng. Bà ở chơi đằng này tiện hơn.

Nhượng cũng nói luôn với mẹ :

- Thưa u, anh Đức đây là bạn con. Anh con thương con lắm. Không có anh con, con khôn đồn bao nhiêu phen. Ốm đau cũng anh con thuốc men, rách rưới cũng anh con may vá.

Và Nhượng kể tất cả những gì bạn đã làm cho mình. U Nhượng sung sướng thấy con có bạn, thấy con được

bạn thương :

- Cảm ơn cậu, cậu có lòng thương em...

- Con nghĩ bà ở đằng ấy không tiện, nên con mời bà lại đằng nhà. Cái nhà con ở bây giờ là cửa hiệu xe đạp con chung với anh Nhượng đấy ạ.

U Nhượng hỏi lòng :

- Cháu chung hiệu với cậu ?

Đức nói xong, chỉ sợ Nhượng cải chính bèn bấm ngay và đưa mắt ngăm bảo : «Đừng nói lời thôi, u anh buồn».

- Vâng, anh Nhượng và con chung nhau con mở hiệu xe đạp. Con ở hiệu, trông nom sổ sách. Anh Nhượng một tháng đến xem sổ sách hai lượt. Sang năm, anh Nhượng nhà con sẽ thôi ở đằng bà Phán, về hiệu với con.

Vung tay làm bộ sung sướng :

- Chúng con mới mở có dăm tháng đã lãi ba bốn trăm bạc rồi. Nhờ giờ sang năm, chưa biết chừng chúng con có hiệu nữa. Tính ra bây giờ chúng con được cái vốn nghìn bạc rồi ạ.

U Nhượng tươi tỉnh, nét mừng hiện lên mặt. Bằng một giọng khản nài, bà bảo Đức :

- Nhờ cậu bảo em cách thức làm ăn. May ra sau này mở mày mở mặt được là nhờ ơn cậu. Tôi chẳng may thầy cháu mất đi mẹ góa con cô, phải để cháu vất vả.

Bao giờ cũng thế, nói đến tình cảnh là y như bà Cai khóc. Đức vội vàng thưa :

- Bà cứ yên tâm, con với anh con sau này thế nào cũng giàu, không thể nào nghèo được mà bà sợ. Từ nay giờ đi, chúng con không khổ nữa rồi.

* * *

Đức không cho Nhượng biết, lại thẳng nhà bà Phán, xin phép cho Nhượng ở chơi ba hôm. Đức đã khéo nói, nghĩa là án đúng mạch, khiến bà Phán phải vui vẻ bằng lòng :

- Nhưng cậu ở đâu, để nhớ có việc gì cần có nó, tôi cho người lại tìm.

Ghét thói «tham bô» của bà, Đức nói ngay :

- Tôi đưa bà Cai và anh Nhượng sang Gia-Lâm thăm người làng, hôm ấy mới về.

Khi Đức về nói cho biết được ở chơi với mẹ ba ngày, Nhượng sướng quá, reo to :

- Anh tài thật ! Anh nói thế nào mà bà ấy bằng lòng cho tôi nghỉ những ba ngày ? Bà ấy xưa nay là góm lắ!

Nhượng mừng quá, buột miệng trước mặt mẹ. Đức thấy bà Cai ngạc nhiên, vội nói chữa ngay :

- À, chuyện, bao nhiêu công to việc nhón ở nhà ấy đều một tay anh quán xuyến, anh đi ai trông nom được. Anh vắng nhà ấy một ngày, công việc bẽ bộn ngay.

Lòng yêu bạn khiến Đức «nâng đỡ» lòng mẹ bạn. Đức sợ bà Cai biết bà Phán cay nghiệt với con bà, bà sẽ buồn.

Khi đã thương nhau, người ta sáng suốt trong mọi sự, chẳng những tránh cho nhau mà cho cả người thân yêu của nhau những tủi phiền.

Ba ngày Nhượng hưởng hạnh phúc của đời mình. Nhượng sung sướng bên cạnh mẹ, và sung sướng cái tình bạn lên đến cực độ. Nhượng yêu Đức thêm, hiểu Đức thêm. Đức đã chu đáo quá trong sự cung phụng mẹ bạn. Lễ đã hậu, lòng lại thành, Nhượng thấy một chân giò sáng chói mở ra trong lòng. Tuy xưa nay đã

yêu Đức, nhưng Nhượng không ngờ Đức lại trọng hậu trên sự Nhượng ước nong. Ba ngày, chỉ có ba ngày, Đức đã ghi vào lòng Nhượng những gì tin tưởng ở tình bạn trong ngày trời long đất lở. Và đem lại bao nhiêu hoan lạc cho bà Cai, đỡ cho bà bao nhiêu thắc mắc. Bây giờ thì bà Cai thấy con bà không «lênh đên» nữa. Không «khổ sở» nữa. Hay nói cho đúng chữ, không «đói rách» nữa.

Bà hỏi lòng khi thấy Đức luôn luôn ca-tụng Nhượng, luôn luôn hỏi ý Nhượng các việc. Bà cảm thấy ngay con bà có quyền trên Đức và nhất là có quyền trong cái hiệu xe đạp «to tướng» này. Rồi bà bỗng thấy mình như chiêm bao. Con bà, bà không ngờ, bây giờ là chủ một hiệu xe đạp, nhà cửa sang trọng quá thể. Thỉnh thoảng, Đức lại bảo bà :

- Anh con tuy không ở luôn đây, nhưng người làm người ăn đều sợ một phép.

Rồi lúc khoái chí, Đức như trẻ con, nũng nịu, bắt bà Cai ra xem cái biển hiệu chạy dài trên mái :

Đây u xem, chúng con thế mà khá đáo đẽ. Tên hiệu Nhượng-Đức là cả mấy phố đều biết tiếng đấy.

Bà Cai nở Đức một nụ cười hơi hả, nhìn Đức một cái nhìn trù mền :

- Tôi cũng mong hai cậu sau này khá giả cho tôi nhờ.

* * *

Đưa bà Cai ra ga, lúc về Đức thân mật bàn với Nhượng:

- Đây, bây giờ tùy anh. Tôi bảo anh mãi anh chả nghe. Mẹ già trông cậy ở anh, anh liệu thế nào cho phải thì liệu. Anh mà không về trông nom cửa hiệu của chúng ta thì tôi bán phứt đi cho anh xem. Rồi tôi đi Saigon. Tôi sống cô độc cô quả làm gì !

Nhượng nhăn nhó :

- Tôi xin nghe anh, nhưng xin anh cho tôi đến ngày cưới chị Hảo xong. Anh thương tôi thế, tôi đâu dám phụ lòng anh.

Đức đang ỉu mặt, bỗng vung tay :

- Này, nói đùa thế thì nói thôi. Chứ đừng tưởng phụ được lòng à. Hẹn cho ngày cưới xong, không lại ngay đây thì trối cổ bắt lại. Đừng thấy dễ, lơ mơ. Anh chắc biết tôi khỏe hơn anh đấy chứ.

Rồi gơ cánh tay cho nổi bắp thịt, tự-phụ :

- Để đến lúc tay này mà trói, anh không cựa được đâu.

Và nói một câu giả cầy :

- Vu con-nết ? (Anh biết không ?)

- Vâng, tôi không đợi anh trói bắt lại đâu. Cứ nghĩ đến sự anh thương tôi, tôi không dám trái ý anh rồi.

- Nhưng anh thử đoán xem, lúc anh xin thôi, liệu bà Phán có bằng lòng không ?

- Bằng lòng chứ !

Đức cười :

- Anh thực thà lắm. Đời nào bà ấy bằng lòng.

- Chết, làm thế nào ?

Đang tươi cười, Đức bỗng sầm mặt :

- Gớm, anh sợ thế cơ à ? Sợ bà mẹ nuôi thế cơ à ? Không làm thế nào được thì tự tử vậy.

Biết bạn sái lòng, Nhượng xin lỗi :

- Là tôi nói thế thôi, chứ lúc tôi đã xin ra, thế nào chẳng được. Từng ấy năm giờ tôi ở với ông bà Phán, cũng đã tạm đủ trả ơn nuôi dưỡng ông bà Phán rồi.

Tuy bực mình về bạn nhu nhược, nhưng cũng quý chỗ bạn có tình, Đức lại ôn tồn :

- Cứ ăn ở thế nào, lúc đi không phải hối hận là được rồi. Anh bây giờ đã đến tuổi phải vùng vẫy rồi. Chả lẽ cứ đi làm mãi à ! Cũng phải kinh-doanh chứ. Anh có đi, ông bà Phán cũng không trách anh đâu. Khi anh ở, anh đã «đền cơm giả sữa» nhiều rồi.

Đức nói xong, bật cười. Câu «đền cơm giả sữa» làm cho Nhượng ngượng. Càng ngượng hơn, khi biết bạn rõ cả tâm tính bà Phán và các roi ngắn roi bé của bà giáng trên lưng mình.

- Khổ lắm, anh đừng... tôi nữa.

- Đừng gì, đừng chế anh có phải không Anh nên nhớ tôi là người yêu anh và mong hơn ai hết anh tử tế với mọi người.

- Vâng, vâng, tôi đã biết.

- Nhưng anh cũng nên nhớ sự anh đi là lẽ cần cho đời anh. Nếu ông bà Phán biết điều và thương anh, cũng

giục cho anh đi nhé. Vì anh còn có mẹ già.

- Vâng, vâng, tôi hiểu.

Ngừng một lát, Đức lại chỗ vào mặt Nhượng, hỏi một cách bí mật :

- Anh có cho quyền tôi coi u anh là u tôi không ?

- Có, có chứ ạ.

- Anh có cho quyền tôi được thờ phụng mẹ anh không?

- Có, có chứ ạ.

Đức khoái-trá, cười một cái cười trong trẻo :

- À, thế thì xin anh đừng có rây vào công việc của tôi.

- Anh bảo gì hử anh ?

- Tôi bảo anh đừng có «rây» vào việc của tôi.

Nhượng lại sợ hãi :

- Kìa, sao thế anh ?

Đức nói quả quyết :

- Từ tháng sau giờ đi, tôi trích ra mỗi tháng mười đồng tiền lãi của hiệu để dâng bà.

Thấy bạn tốt quá, Nhượng nhần nhó :

- Tôi không dám phiền anh nhiều thế.

Đức nghiêm sắc mặt :

- Anh nên nhớ, anh không có quyền ngăn tôi gửi tiền cho mẹ tôi. Anh hiểu chưa ?

Không biết nói gì, Nhượng chỉ còn cách chấp tay lạy Đức :

- Thôi, anh thương tôi thế nào, tôi cũng xin nghe.

Đức phá lên cười :

- Ô hay ! Cái nhà ông này mới hay chứ. Tôi gửi tiền cho mẹ tôi, việc gì đến ông, ông khóc, hay chữa !

Nhượng lau mắt :

- Em biết lấy gì đền ơn anh ?

- Không nói lời thôi. Anh chỉ được cái lần mãi như đàn bà.

Rồi vỗ tay bạn :

- Tôi không có cái may còn mẹ, anh cho tôi cái ơn to như thế, tôi phải cảm ơn anh mới phải chứ !

Mười hôm sau, Nhượng đến tìm Đức với một bức thư.

- U tôi gửi giấy về cho tôi, hỏi thăm anh, tôi lại nói để anh biết.

Đức niềm nở :

- Thế nào, u về có được bình an không ?

- Không xảy ra sự gì, anh ạ.

Rồi lẳng lẳng đưa thư cho Đức xem.

Đọc xong, Đức cười ngặt nghẽo :

- Anh lại muốn trách tôi chứ gì ?

- Không, tôi chỉ nghĩ anh thương tôi nhiều quá. Anh tiêu cho tôi nhiều thế, nhờ thiếu tiền mua bán làm thế nào ?

- Nghĩ như anh là sai. Chúng ta là con, chúng ta phải có bổn phận đừng để cha mẹ thiếu. Hôm nọ, tôi sợ mẹ nghĩ ngại phiền ra, tôi phải nói đây là tiền bà Phán đưa biếu bà. Vì như thế, mẹ sẽ yên tâm về sự anh ở đằng bà Phán được yêu quý.

- Anh cho bà tôi làm gì những năm chục ?

- Kìa, thế anh quên chúng ta ban nhan mỗi tháng đề ra một chục gửi biếu mẹ cơ mà. Tính từ ngày mở cửa hàng đến giờ, chả năm tháng là gì. Chúng ta không đưa tháng một, thì đưa năm tháng một lúc.

Một nét buồn phảng phất trên bộ mặt tư lương của Nhượng :

- Từ ngày tôi gặp anh, anh tốn kém về tôi bao nhiêu. Tôi ngượng quá.

- Như thế nghĩa là khi anh phải tiêu cho tôi, anh cũng bắt tôi phải ngượng chứ gì ?

- ???

* * *

Trước hôm cưới Hảo hai ngày, Hảo không vui về ngày vu-quy đã đành, nàng cũng chẳng buồn về duyên phận. Nàng chỉ băn khoăn về chỗ từ nay Nhượng sẽ buồn, sẽ nản, vì ít lâu nay, nàng cảm thấy Nhượng như có điều gì suy nghĩ lung lăm. Và nàng khám phá ra.

Ai đã từng hiểu sự tế ngắt của một người vắng mặt, mới rõ tâm trạng Nhượng lúc này. Nhà cửa nhộn nhịp làm cho Hảo không có cơ hội nói chuyện với Nhượng, hay ngỏ tâm sự thì đúng hơn.

Mãi đến phút Hảo gần bước lên xe hoa, nàng mới có dịp dặn Nhượng :

- Tôi đi rồi, Nhượng cũng cứ vui vẻ nhé !

- Vâng.

- Nhượng đừng nghĩ ngợi gì nhé !

- Vâng.

Nhượng nên vì tôi ở lại trông nom nhà cửa cho mẹ tôi.

- Vâng.

- Có điều gì Nhượng không bằng lòng, Nhượng cũng đừng để tâm.

- Vâng.

- Nhượng có cam đoan với tôi sẽ ở đây với cậu mẹ tôi mãi không ?

Thấy Nhượng không đáp, Hảo nhắc lại :

- Nhượng có cam đoan với tôi sẽ ở đây với cậu mẹ tôi mãi không ?

- Điều ấy em không dám hứa...

Hảo thở dài :

- Vì Hảo cảm thấy thế nào Nhượng cũng đi. Và nếu thế thì buồn lắm.

Chuyển sang giọng cảm động :

- Nhượng ơi ! Nhượng mà đi, tôi không yên tâm đâu.

- Em biết thế, nhưng xin chị xét cho...

Rồi quả quyết :

- Em không dám giấu chị đâu. Thế nào em cũng phải xin phép ông bà, em ra ngoài làm.

- Nhượng đi, tôi không đành tâm đâu.

- Chị tha lỗi cho em, đáng nhẽ em đi từ năm ngoái, nhưng em phải đợi chị, em phải đợi ngày vui vẻ của chị xong đã...

- Nhượng có nghĩ đến chỗ sau đây, nếu tôi về chơi, không thấy Nhượng, tôi sẽ buồn thế nào không ?

- Em biết chứ, em biết cái ngày ấy rồi... Nhưng xin chị cứ yên lòng. Em có ra ngoài làm, cũng không quên công ơn ông bà và tấm lòng thương của chị.

Thở dài một cái tưởng chừng như chảy ruội, Hảo ngậm-ngùi :

- Từ hôm nay giờ đi, tôi bước sang cuộc đời khác. Tôi phải nói thực với Nhượng, cuộc đời này lành ít dữ nhiều. Sau này, nếu có thể nào, Nhượng đừng... quên tôi nhé.

Cúi đầu, Nhượng để rơi xuống má mấy giọt nước mắt.

Phần Thứ Tư

Đức lại tìm Nhượng với một thái độ nghiêm nghị. Nhìn vẻ mặt «lầm lì» của bạn, Nhượng biết sắp có chuyện quan hệ. Cười đón trước một nụ cười thư thái để mở cho câu nói :

- Mấy hôm nay bạn, không mở được mắt, không lại luôn với anh được, nhớ quá.

Nhượng tưởng sẽ được bạn đáp lại bằng một nụ cười. Nhưng không, không nhập ngay vào giọng «tình cảm», Đức nhìn bạn, dò ý :

- Công việc cưới xin cô Hảo xong rồi anh định thế nào ? Anh có lại đăng tôi không ?

Nhượng chợt nhớ đã hứa với bạn sau khi Hảo bước chân về nhà chồng, sẽ về làm với Đức. Cười xuê xoa, Nhượng bả lả :

- Gớm, anh khiếp thật, «hắc búa» thật. Anh hãy để cho tôi ít ngày đã nào. Cứ tưởng việc gì quan hệ.

Như những khi lý-sự, Đức chỉ vào ngực mình :

- Tôi thì chỉ những việc thật quan hệ trong đời, tôi mới chịu nói ra. Anh cho việc anh lại trông nom cửa hàng

không quan-hệ à ? Anh cho là việc chơi phải không ?

Nhượng biết bạn muốn gây sự với mình, đầu dụ :

- Chết, anh đừng «đổ oan» cho tôi, tôi xin nghe lời anh cơ mà.

- Anh nghe lời tôi ?

- Vâng.

Đức gật gù, cười nhạt :

- Chắc tôi bảo gì anh cũng nghe ?

- Vâng.

Như viên chủ tướng, Đức giọng đanh thép ra lệnh :

- Thế thì xin anh nói ngay với ông bà Phán đề xin thôi.

- Vâng.

- Anh có bằng lòng hay không có nói cho tôi biết. Đừng ấp úng ba phân rưỡi.

- Có chứ ạ, sao tôi lại không bằng lòng.

- Đó là quyền của anh, anh không muốn thì thôi, có sao.

Chủ tâm Đức buộc lỏng một nút để nếu Nhượng muốn cởi, sẽ la ầm lên. Nhưng Nhượng hiểu, hiểu Đức muốn «gài», vội nói ngay :

- Sao lại không muốn, có muốn mà anh còn «net» ghê thế, không có mà chết tươi với anh.

Thấy bạn sợ sệt, Đức lại thương. Câu nói «gở» của Nhượng khiến Đức bật cười. Chàng nói oang oang :

- À, thế ra «thầy» cũng biết không muốn, người ta trối cả khiêng lại. À, thế ra không muốn cũng không xong nhỉ !

Nhượng nhũn nhặn, làm bộ khúm núm, gãi tai :

- Bẩm vâng, «chúng» con đã hiểu. Ngài nhiều lý-luật lắm ạ. Ngài giỏi lắm ạ.

Đức lại bắt nghiêm, chỉ vào đầu mình :

- Tôi không giỏi, không lý-luật, tôi chỉ yêu anh, thế thôi. Yêu anh, tôi có quyền trối anh, khiêng về chỗ nào tôi muốn.

- Thế ra bắt cóc người ta à ?

- Vì không không chịu theo «chính-đạo» người ta đừng phải áp-dụng cái lối «ngỗ» ấy à ?

Lúc chia tay, Đức bảo Nhượng một cách đứng-đắn :

- Anh đừng coi thường sự chúng ta về ở với nhau. Chẳng biết chúng ta làm nên giàu có gì cho nhau, nhưng tôi linh cảm đời tôi có anh, đời anh có tôi, chúng ta tránh được bao nhiêu khổ não của đời. Anh nên thu xếp ngay đi.

* * *

Nhượng mấy lần toan nói với bà Phán, lại thôi. Nhìn gian nhà một lượt, Nhượng thấy lòng se lại. Ở cái buồng này, Nhượng đã đến một nghìn lần. Đến để đợi bà Phán sai vặt.

Tưởng tượng chỉ trong một vài ngày nữa, mình sẽ lìa bỏ ngôi nhà này, lìa bỏ một nơi yên ấm trong ngót chục năm, chàng thấy có một bàn tay to tướng giơ ra nắm trái tim cho vọt máu. Bỗng chàng nhớ lại cái ngày chàng mới mười một. Bỏ quê ra tỉnh, lần mò đến cửa rạp Cải Lương Hí-Viện, xin vé «soóc-ti», bán lại năm ba xu lấy tiền ăn. Nhượng nhớ lại tất cả, nhớ lại để mà bồi hồi. Cũng gian nhà này, lúc Nhượng mới để chân đến. Ngô còn đi học, Hảo còn buộc tóc, bắt lên tận vườn hoa lấy sỏi về đánh «ô ăn quan», bà Phán còn phẩn sấp như con gái. Bây giờ Ngô biệt tích với cô gái nhẩy, Hảo ôm hận đi lấy chồng, bà Phán nhác trông thì không sao, ngắm

lâu một tí, những đường răn ở trán, ở má làm bà gần thành «lụ khụ». Ông Phán, đạp xe không nhanh nhẹn như trước, đi đứng uể oải, hay ồm ật. Cả một khung cảnh buổi chiều tà. Bất giác, Nhượng muốn khóc. Nước mắt không ứa ra ở mắt, đọng ở cổ, đưa lên lưỡi những chất mặn.

Bà Phán thấy vẻ mặt tàn nhẫn của Nhượng bảo chồng:

- Cậu trông có phải Nhượng nó gầy đi không ?

Không như mọi khi, ông Phán trả lời to tát với những cái cười đầy chất sống. Ông chỉ khẽ gật đầu.

Bà Phán chép miệng :

- Cô Hảo đi lấy chồng, nhà này trông «vội» hẳn.

Không có con mắt của nhà đàn cảnh, bà Phán đã nhìn sâu thấu gia-đình bà bằng con mắt của lòng. Bà đã nhận ra một sự thật đau xót. Một người đi, đi với những tui hờn, làm vắng cả gian nhà. Dù chỉ thiếu một người, cũng là cả một trời cô quạnh. Một người tri-kỷ thiếu là cả một đám tang. Một người đi, cái ấy không nghĩa gì. Nhưng nếu một người ngậm ngùi đi, là bao nhiêu người ở đa đoan.

- Ủ, con Hảo mới vắng độ nửa tháng, nhà cửa đã khác ngay.

Câu ấy ông Phán nói ra, nhưng Nhượng cảm thán thía hơn. Nhượng cảm thán thía, vì lúc này Nhượng cũng sắp tâm sắp đi.

Giá không có hình ảnh Đức hoa chân múa tay hiện trong đầu, chưa chắc Nhượng đã dám nói. Nhưng không, bóng Đức trong tưởng tượng cũng là một thứ gì ghê lắm rồi. Cũng đủ nạt nộ người ta rồi. Chẳng thể lùi, Nhượng đành liều nói. Nhưng hơi ới, ai đã từng định nói một điều, bần khoản hàng trăm lần, mới hiểu sự bần khoản của Nhượng. Mỗi khi nhất quyết nói, Nhượng lại thấy lòng nóng bừng. Song đến lúc sắp sửa hé môi, một luồng gió ở đâu đưa lại làm tê lưỡi, Nhượng lại đành thôi. Thôi để lại hồi hận sao không dám nói.

Sự đời, dù muốn hay không, giờ kéo màn, hạ màn, thế nào cũng phải đến. Màn đời, Nhượng đã kéo từ năm lên mười ở rạp Cải Lương Hí Viện thì sẽ hạ ở phố Chợ Hôm này.

Nghĩ đến bộ điệu gay gắt của bạn, nghĩ đến những nhời quyết-liệt của bạn, Nhượng thở nhẹ. Giờ phút quyết định đã đến. Không thể lùi được nữa, Nhượng cắn chặt răng cho khỏi run, nín thở cho tim khỏi đập

mạnh, cố lấy can đảm nói một câu :

- Thưa ông bà, con xin ông bà...

Cả ông Phán và bà Phán đều nhận thấy Nhượng muốn nói một chuyện gì quan hệ. Nhất ông Phán, vì xưa nay có mấy khi Nhượng thưa gửi gì với ông.

- Anh muốn gì ?

- Thưa bà, con xin thưa bà, con xin phép...

Giọng kẻ cả, bà Phán cao tiếng :

- Lại xin phép đi xem hát chứ gì ?

- Không ạ.

- ???

- Con xin bà cho con ra ngoài.

Miệng há hốc, mắt tròn xoe, tay giơ lên, bà Phán nhìn vào tận mặt Nhượng.

- Anh xin ra ngoài ở ?

- Vâng ạ.

- Để làm gì ?

- Bạn con có cửa hiệu xe đạp, muốn gọi con về làm.

- Bạn anh là cái thằng mặt rắn cắc, đen như trâu thui, lại đây hỏi u anh ra chơi ?

- Vâng.

- Cái thằng ấy mà nó có hiệu xe đạp, nó gọi anh về làm ?

- Vâng.

- Thế bây giờ anh nghe nó, anh bỏ nhà ?

- Xin bà cho phép.

- Anh bỏ cha bỏ mẹ, đi nghe thằng mặt sứa gan lim nó nói hơn nói kém !

Ông Phán, đã bao nhiêu lần phải ngạc nhiên về cái lưỡi của vợ. Câu anh «bỏ cha bỏ mẹ», bà Phán gieo ra như tiếng cốt mìn. Nó không phá tan được dự định của Nhượng, mà đập vỡ cái gì thiêng liêng trong ông Phán. Thốt nhiên ông liếc nhìn hà. Ông thấy người vợ của ông có những nét điêu toa gian xảo nó quanh co trên mặt. Rồi ông thấy ghê sợ như vừa ngồi cùng mâm với người hủi. Ông không thể ngờ vợ ông có thể nói câu ấy trước mặt ông, trước mặt một người biết rõ tâm địa mình, biết rõ mình đã ăn ở thế nào với kẻ mình vừa nói những lời

ân nghĩa. Vì có cảm tưởng mình là thân thuộc kẻ lừa phản, ông Phán không dám ngẩng nhìn Nhượng. Ông sợ phải trông cái bờ ngõ của Nhượng, nó là sự phản đối gián tiếp lời nói của bà Phán.

Nhưng không, Nhượng không bờ ngõ, Nhượng không phản đối, Nhượng chỉ khóc. Lạ chưa ! Nhượng đã khóc thật chẳng ? Cái kẻ lạ nhất lại vẫn là ông Phán. Ông đợi ở Nhượng một phần-nộ, trái lại, ông không thấy nụ cười nhạt mà thấy giọt nước mắt bi thương. Ông nghĩ thầm : Hay Nhượng nghĩ đến cha mẹ đẻ mà khóc ? Sao Nhượng có thể khóc trước một câu giả dối của một người đã đánh mình những trận đòn thập tử nhất sinh? Sao Nhượng ? Sao Nhượng ? Bao nhiêu câu hỏi đến làm nổi những chân tóc ở cái đầu lóm đóm. Nghĩ mãi không tìm được cái «nút» của sự vật, ông bèn nhìn lại Nhượng từ đầu đến chân. Ông nghi Nhượng không phải là người. Không, không có lẽ. Xưa nay Nhượng tinh ý lắm. Đã nhiều lần bà Phán vắng nhà, ông nói chuyện thân mật với Nhượng. Ông nhận thấy ở Nhượng một thông-minh vô hạn, cái thông minh cao đẳng của trái tim, của kẻ thâm hiểu lẽ sống, kiếp người. Ông nhớ lại câu ông nói với bà về Nhượng.

«Thằng Nhượng nó rành rọt, đáo để ! Nó thế mà sáng hơn thằng Ngô».

Và ông lại nhớ cả câu vợ ông đáp ông gần như phản đối :

- «Cậu rõ thật... hết khôn dòn đến đại. Ai lại đi bì đũa ăn đũa ở với con cái mình. Nó có hay, đã chẳng đi ăn cơm hót thiên hạ».

Ông Phán tìm cách hiểu ý nghĩa nước mắt của Nhượng vừa trào ra sau một câu mua chuộc hạ cấp. Ông không hiểu được là phải. Vì ông muốn đem lý trí để xét những cái nắc của trái tim.

Bà Phán, tay cầm cái họ xưa nay, đại tấn-công :

- Anh cũng phải nên xét nông sâu chứ. Ba đũa nào xui bấy gì cũng nghe. Tôi nuôi anh một bàn tay thì đầy, hai bàn tay thì voi. Anh không nên thế ! Cha sinh không bằng mẹ dưỡng, người dung nước là cũng không nên xử với nhau tận tình thế nữa là.

Rồi, điều này mới kinh thiên động-địa chứ, bà Phán khóc thút thít. Khóc đúng như hôm Hảo bước chân về nhà chồng. Vai kịch màn trót lại quái gở hơn màn đầu. Ông Phán thở dài vì nước mắt «cá xấu» của vợ ông đổ ra một cách nhân tạo quá.

Rồi ông vụt hiểu, hiểu cái có vợ ông nói những lời thiết tha, tại sao vợ ông khóc nức nở. Nếu không phải sợ mất một thằng ở đã quen việc, nếu không phải mất một người tâm phúc, làm đủ mọi bỗ phận mà không buộc chủ phải có bỗ phận gì, bà Phán đã chẳng mếu máo như thế.

Nhượng như Từ Hải chết đứng giữa vòng vây, chết đứng giữa cái không khí «tay đứt ruột xót» của bà Phán tạo ra. Lần đầu tiên trong đời Nhượng, có người khóc với Nhượng, có người lưu luyến Nhượng.

Bà Phán cơ hồ đã nắm được «chóp» Nhượng, làm một cử chỉ thân mật để «hạ độc thủ» gọi Nhượng lại cạnh, bà dịu dàng :

- Sao con lại như thế ! Đang ở cửa ở nhà, lại định bỏ đi đâu ? Con không thương mẹ à ? Con không nghĩ đến chỗ mẹ đã đùm bọc con ngót mười năm này à ?

Và mắng một câu để cho Nhượng sượng con :

- Con đến là hư ! Từ rầy mẹ không bằng lòng con nghĩ như thế nữa. Nhà cao cửa rộng không ở, định đi đâu, đứng đường à ?

Hỡi ơi ! cái thằng con nuôi đi ở không công, được bà mẹ nuôi, bà chủ thì đứng đơn, khóc lóc giữ lại. Đời đã

đến lúc hết những đón mặt rồi sao ? Đời đã đến lúc là thiên đường hạ-giới rồi đẹp đẽ, cao trọng, thủy chung đến thế này ư ?

Ông Phán bức bỏ quá, bức bỏ vì người vợ dao lá của ông đã khinh-thị ông trong sự ân cần vuốt ve kẻ mà thường nhật bà chẳng coi hơn tí nước mắm còn thừa sau bữa cơm.

Để phản kháng, ông gọi thẳng xe một cách gắt gỏng. Khi nó đến, ông gườm gườm :

- Đánh xe, tao lại đăng bà Tham !

Nhượng thấy ông Phán cau có, đoán chắc vì mình ông tức bức. Nhượng len lét nhìn ông, và khi thôi không nhìn nữa liền bị cái đưa mắt của bà Phán ngằm bảo : «Đấy, vì mày, ông giận đấy».

* * *

Hai người đi với nhau trên con đường Malais đến mười phút, không ai nói với ai một lời.

Thỉnh thoảng, Đức đưa khăn tay si mũi và hừ một cái nghe gợn người. Còn Nhượng, Nhượng chỉ cùi mặt. Cứ quay đi lại quay lại, đôi bạn ấy mỗi người như vương bận một ý-nghĩ.

Bổng Đức rất nhẹ nhàng :

- Anh Nhượng, anh có muốn ngay tối hôm nay, tôi gọi bán cửa hàng không ? Anh có muốn tôi viết thư ra cho mẹ không ? Anh có muốn từ giờ đến già, thằng Đức này biệt cái đất Hanoi không ?

Nhượng sợ hãi, lắc đầu.

- Anh Nhượng, anh có muốn một người vì yêu anh, bảo anh không nghe, bỏ đi biệt không bao giờ về quê cha đất tổ nữa không ?

Nhượng sợ hãi, lắc đầu.

- Anh Nhượng, anh có tin thằng Đức này không bao giờ xui anh làm điều bất nghĩa ?

Nhượng kinh cần gật đầu.

Đứng dừng lại, Đức như viên chúa rừng, giơ cánh tay rắn chắc, chỉ lên nền trời xanh tấp :

- Nhượng nên coi phút này nghiêm trọng nhất đời Nhượng và Đức. Có hai điều Nhượng phải nhận : Một là đúng một giờ trưa mai, Nhượng phải đến ở với Đức, Hai là hai giờ trưa mai, Nhượng không còn Đức nữa. Đức đi Saigon. Bán cửa hiệu. Vứt hết, Nhượng nghe chưa ?

Nhượng biết Đức, khi đã chỉ giờ thê, thì không bao giờ làm khác. Tiếng nói, con mắt long lanh, cái ngực phập phồng, cái thể đứng, cái cách vung tay, tất cả đều tỏ rõ sự quyết liệt ghê gớm của bạn.

À, cái con người đen thui, già cắc, hai mươi tuổi đầu mà trông như đã ba mươi, con người mắt khi đã lờ lờ, môi khi đã mím chặt, thì thôi, có giờ, có giờ cũng không lay chuyển nổi.

Nói xong, Đức không đợi Nhượng trả lời, gọi một cái xe. Nhượng muốn níu bạn lại nhưng rất nghiêm khắc, Đức bảo :

- Thôi, không phải nói gì nữa, thế là đủ.

* * *

Nhìn theo hút cái xe rẽ ở đầu phố Lê Lợi, Nhượng ngao ngán. Bỏ Đức, không thể. Nhượng không bao giờ dám phụ lòng người bạn từ thuở «hàn vi» của mình. Thực ra, Nhượng cũng đã làm theo ý muốn bạn, nhưng vì bị bà Phán lung lạc, nên cái định ấy chưa quyết hẳn. Không dẫn do, Nhượng nhất quyết sẽ về nói thẳng với bà Phán xin ra ở với Đức. Phen này thì dù trời long đất lở cũng không trì hoãn được nữa.

Nhượng nghĩ bụng, giá bà Phán không bằng lòng, Nhượng cũng đi. Đã đi là đi.

Pho tượng thần của Nhượng là Đức, Nhượng không thể nào để lạc. Nhượng tưởng tượng lại sắc mặt và bộ điệu của Đức. Trời ơi ! người đâu khiếp thế nóng hơn lửa ! Yêu bạn thì đến trần đời không ai yêu hơn. Chiều bạn cả đến những cái thiên hạ không thể chiều. Nhưng lúc đã định một điều thì giới cũng không ngăn được. Lòng yêu bạn chân-thành khiến Nhượng tin chắc nếu mình không làm theo Đức, sẽ không trông thấy Đức nữa. Nhượng nhớ đến hôm Đức vào hỏi Nhượng ở nhà bà Phán, đồng dục và người nhón quá. Nhượng lại nhớ hôm đi xem hát, chen vào lấy vé, có cái thắt áo vàng to tướng nó nắm cổ áo Đức lôi ra, Đức giáng một cái như búa bổ làm văng cổ tay nó. Bỗng Nhượng cười thầm : «Anh chàng thực thà như đêm, bụng dạ sỏi sỏi, hay pha trò, sao lắm lúc ngang tàng thế».

Đã có phút Nhượng định rờn ban. Một giờ mai không đến, xem Đức xử trí thế nào ? Chỉ mới nghĩ thế thôi. Nhượng đã rùng mình. Rùng mình, vì Nhượng thấy ngay bộ mặt rắn các của Đức lộ ra. Nhượng vội vàng xóa ngay tưởng tượng ác hại ấy.

Đi đến trường học mô cô «đằm», Nhượng bị một tiếng gọi giật :

- Anh Nhượng ! anh Nhượng !

Nhượng quay lại, lú lười :

- Chị, chị, chị đi đâu ra đường này ?

Hảo xuống, tay ôm học hàng, lấy tiền giả xe :

- Tôi đi mua mấy quần len đan áo rét.

- Em mong mãi không thấy chị về chơi.

- Có, hôm qua tôi về. Mẹ tôi nói chuyện anh muốn ra trông nom hiệu xe đạp, phải không ? - Vâng, em đã nói trước với chị cơ mà ! Hảo ngủ ngủ :

- Mẹ tôi buồn lắm. Mẹ tôi bảo anh đi, ai là người trông nom nhà cửa cho mẹ tôi. Cậu tôi lại sắp phải đổi đi Hải-dương.

- Kìa, sao ông lại phải đổi, em có thấy nói chuyện gì đâu ?

- Mới biết tin hôm qua.

- Ông sắp về hưu cơ mà ?

- Tôi cũng không rõ, chỉ thấy cậu tôi bảo nội chủ nhật này phải đi Hải dương ngay.

Rồi nhìn Nhượng một cái nhìn thâm ruột gan :

- Anh Nhượng ạ, tôi đã nghe mợ tôi nói chuyện cả. Giá cậu tôi không đòi đi Hải dương, tôi chả dám can anh. Nhưng cậu tôi phải đòi, anh nên nghĩ lại, anh không đi với cậu tôi, tôi không yên tâm đâu. Anh nên thương tôi, tỉnh cảnh tôi, anh đã rõ. Tôi bây giờ chỉ còn nghĩ đến cậu mợ tôi mà vui thôi.

Và hỏi để biết ý Nhượng :

- Anh nghĩ thế nào ? Anh có thể đi Hải dương với cậu tôi được không ?

Thật là tạo hóa đành hanh ! Nếu có một người được có dịp hiểu câu ấy một cách thâm thía, người ấy phải là Nhượng. Một người mình yêu quý đến tột bậc, yêu quý hơn thân mình, yêu cầu mình một điều. À, từ chối không phải dễ. Khốn nhưng bên cha cũng nặng, bên mẹ cũng dày. Được ông Hảo, mất Đức; được lòng Đức, để Hảo thất mắc. Cứ trông con mắt lúc nào cũng như ướm của Hảo, Nhượng không có can đảm từ chối ngay. Mà nhận lời, tất nhiên Nhượng không dám rồi. Biết làm thế nào ? Hảo thấy Nhượng không trả lời, năn nỉ :

- Anh Nhượng ạ, bao giờ tôi cũng nhận anh là người thương tôi hơn tất cả. Anh nên vì tôi, đừng đi vội nán ở với cậu tôi, trông nom cho cậu tôi. Hình như chỉ bằng giờ sang năm, cậu tôi về hưa thôi mà.

Có những yêu cầu không thể từ chối. Và cũng không thể cắt nghĩa ngay được. Vì nếu cắt nghĩa lẽ này, lẽ khác, «tri-kỷ» sẽ vì không đạt nhẽ, hiểu sai bụng mình chẳng. Ai đã từng bị xin đột ngột một kỷ vật của người đã khuất, có thể hiểu sự bối rối của Nhượng phút này. Không biết làm thế nào để có một lời giải thích hợp, Nhượng đành bảo :

- Em không dám nói nhiều, sợ bận lòng chị. Em chỉ xin chị xét cho em. Em quý chị lắm. Em rất muốn làm theo ý chị. Nhưng em còn mắc một chuyện. Em xin chị tin rằng em rất kính-trọng chị, em không dám tìm có thoái thác đâu. Em vừa mới có một người bạn bắt em về ở với anh ấy. Anh ấy bảo em nếu không về, anh ấy sẽ bán cửa hàng đi Saigon. Anh ấy thương em lắm. Nếu mai em không xin phép bà để về, em sẽ mất người bạn ấy.

- Ai đây anh ? Có phải Đức, cháu bà Sâm không ?

- Vâng, thưa chị, sao chị biết ?

- Tôi biết, bà Sâm, vợ anh Đức quen nhà tôi, nói chuyện Nhượng thân với anh ấy lắm. Và anh ấy quý Nhượng lắm.

- Vâng, đây, chị đã biết, nếu em không nghe, anh ấy sẽ không chơi với em nữa. Mà đời em chỉ có mình anh ấy.

Rồi thấy cần phải nói để Hảo rõ lòng mình, Nhượng tiếp :

- Em không dám kể lể, hồi năm ngoái anh Đức bảo em về trông nom cửa hàng cho anh ấy, em đã nói để chờ chị xuất giá rồi em xin nghe. Đến bây giờ chị... đi rồi, em không về thế nào được.

- Phải, anh về với anh Đức cũng phải. Tôi thấy bà Sâm bảo với nhà tôi, cấp cho anh Đức năm sáu cái xe và đồ phụ tùng, đến nghìn bạc cơ mà. Anh về làm với anh ấy, có cái nghề trong tay vẫn hơn.

Nhượng sợ Hảo tưởng mình cần có công việc, bỏ bà Phán, bèn cắt nghĩa :

- Không phải em nghĩ đến thân em mà nữ tâm quên ông bà và chị dâu. Số khá rồi cũng khá. Nhưng bây giờ, em không còn có gì để hoãn nữa.

- Thì anh bảo anh ấy, vì cậu tôi phải đổi, anh phải theo cậu tôi.

Nhượng nghĩ một lát, rồi bỗng mắt sáng hẳn, bảo Hảo :

- Hay em đưa chị lại, chị bảo anh Đức một câu, xe mạnh ấy nghĩ thế nào.

Không có những tự ái nhỏ nhen, nó chỉ có cái đức làm xa nhau, Hảo bằng lòng ngay. Nhượng vẫn chưa yên tâm, còn cố nói :

- Em vẫn nói chuyện với anh Đức về chị. Anh ấy quý chị lắm. Chị cứ lại sẽ biết.

Hảo cười nửa miệng :

- À, tôi biết anh Đức rồi. Bà mợ anh ấy là bà Sâm mỗi khi nói đến anh ấy đều khen là người khá. Với lại người nào có khá mới chơi được với anh chứ. Tôi lại chả biết nữa hay sao !

Đức thấy Nhượng đi với Hảo, vội vàng ra. Chàng chấp tay :

- Lạy chị ạ.

Nhượng sung sướng thấy Đức lễ phép với Hảo, nói trước :

- Chị tôi muốn nói với anh câu chuyện.

Đức từ tốn nói với Hảo :

- Thưa chị, chị dạy gì em ?

Hảo đặt gói hàng xuống bàn :

- Tôi biết anh là bạn thân với anh Nhượng, nên tôi mới dám ngỏ điều này. Nên hay không, xin anh thể tình cho. Hôm qua, tôi nghe mợ tôi nói chuyện anh Nhượng xin ra ở riêng. Đằng thẳng ra, mợ tôi và tôi không dám vì tình riêng giữ lại. Nhưng vì cậu tôi phải đi Hải-dương, mợ tôi muốn nhờ anh ấy xuống trông nom cậu tôi. Tôi vừa ngỏ với anh Nhượng, anh ấy nói phải hỏi anh. Anh ấy sợ anh lắm. Vậy tôi xin anh nghĩ tình cậu mợ tôi, để anh ấy xuống với cậu tôi.

Nhời nói hàm chứa một cái gì thê thảm. Đức nghĩ một lát, rồi nhận nhờ :

- Vâng, thưa chị, chị đã dạy, em xin vâng.

Rồi nói đỡ :

- Khổ quá, lại phiền chị phải đến đây.

Hảo niềm-nở cảm ơn :

- May quá, tôi chỉ sợ anh không bằng lòng.

Đức chấp tay khúm núm :

- Có đời nào em dám thế.

Nhượng không ngờ Đức ưng-thuận một cách dễ dàng quá. Tuy thế, Nhượng cũng vẫn nơm nớp, nên khi Hảo đi rồi, Nhượng vội hỏi ngay :

- Kìa anh, anh cho tôi xuống Hải dương thật đấy à ?

Biết bạn dò mình, Đức vội cười ngay, cười để tỏ cho Nhượng biết mình thỏa thuận :

- Chị Hảo đã nói, tôi không nghe thế nào được.

Nhượng như cởi lòng, ba hoa :

- Tôi chỉ sợ anh không bằng lòng, chị Hảo chị ấy buồn.

Đức chỉ tùm tùm không nói. Đến lượt Nhượng vỗ về Đức :

- Anh đừng buồn nhé, anh cho tôi đi khi ông Phán về hưu thì tôi về với anh.

Bây giờ Đức mới buồn thiu. Chàng rút một điều thuốc, tần ngần :

- Được đăng nợ mất đăng kia. Anh đi Hải-dương, bao giờ mới lại gặp nhau ?

Rồi chép miệng :

- Số tôi với anh lận đận thật. Bao nhiêu phen gắng quải.

Nhượng nằn nì :

- Anh thương tôi, thương cho trót. Nhỡ ra thế, biết làm thế nào ? Tôi có dám trái lời anh đâu.

Đức cười gượng :

- Nhưng anh nên nhớ, lần sau không còn có gì tôi có thể nhượng bộ.

* * *

Nửa năm sau...

Bà Phán nhận được thư của Nhượng báo tin ông Phán ốm nặng. Bà vội thu xếp xuống thăm chồng.

Từ ngày ông Phán đi Hải-dương, bà Phán ở nhà một mình với Phi, Kế. Có lẽ đã hai ba mươi năm nay, bà

Phán mới có một khoảng đời trống trải. Ngô, người con trai đầu lòng của bà biệt tích trong một cuộc tình duyên phóng đảng. Hảo về nhà chồng, lâu lâu mới lại thăm bà. Phi, Kế còn nhỏ chưa phải là nguồn an ủi của bà những khi sớm tối. Giá không có Phi, Kế, bà đã theo chồng xuống Hải dương. Một gian nhà rộng rãi, lẻ tẻ có ba mẹ con, kẻ cũng buồn.

Được tin chồng ốm, bà vội cho đi gọi Hảo. Còn Ngô, bà không nghĩ đến, vì Ngô không ở Hàm-Long nữa. Địa chỉ mới của con, bà không biết.

Hảo nghe mẹ nói xong, òa khóc. Nàng luống cuống :

- Bây giờ làm thế nào hở mợ ?

Trong lúc nhà cửa bối rối, giờ tàu chưa đến, hai mẹ con chỉ nhìn nhau thở dài.

Một tiếng gõ cửa làm cho bà Phán giật mình. Lại một mẫu giấy xanh nữa báo hung tin.

Ông mệt quá, xuống ngay.

Nhượng

Hai mẹ con lại khóc. Bà Phán cho lên báo tin cho em gái là bà Tham và nhờ em trông nhà hộ.

Nhượng trông thấy bà Phán và Hảo, vội chạy ra :

- Ông con mệt bốn hôm nay, đốc tờ bảo đau gan. Hôm nay ông con lịm đi, không nói năng gì cả. Ông con mệt lắm.

Sau khi bà Phán hỏi bệnh tình chồng, liền lại nhà bạn đồng sự của ông, nhờ xin hộ về nhà thương Hanoi.

Cuộc đời, chỉ một biến chuyển nhỏ làm cho cục-diện đổi hẳn. Lúc lâm-chung, ông Phán không dấn dò gì hơn ngoài sự chỉ vào Nhượng, ra hiệu bằng mắt, bảo bà Phán nên thương nó.

Bà Phán miệng mếu sếch, gật lấy gật để :

- Ông cứ yên tâm cơm ăn thuốc uống, có mệnh hệ nào, tôi xin thương chúng nó như lúc ông còn sống.

Giác quan ông Phán lúc ấy may đã bị tê liệt, ông không nghe rõ nhời vợ. Nếu không, ông sẽ phải chết trước giờ định mệnh muốn, vì nghe bà Phán bảo «thương chúng nó như khi ông còn sống». Và hỡi ơi ! lúc sống, ông đã được nhìn lòng yêu thương của vợ ông với «chúng nó» thế nào rồi.

Nhượng, mặt tái nhợt, giục Đức :

- Thôi, anh đi ngay giúp tôi, nếu ở đây không có, anh về bảo ngay tôi, để tôi lên Yên-Phụ hỏi vậy.

- Anh cứ yên tâm, chắc chắn thế nào cũng thấy. Cậu Ngô vừa bảo tôi hôm nọ mà lị. Lại dặn cẩn thận cả ngõ cơ mà. Cậu ấy dặn, xem ra ân cần lắm.

- Vâng, anh giúp tôi. Ông Phán chẳng may nằm xuống, một mình cậu ấy là nhón, không có mặt, thiên-hạ dị nghị.

Đức tìm được Ngô trong một tiệm thuốc phiện. Đức càng giục Ngô đứng lên, Ngô càng níu tay bắt Đức ngồi xuống.

- Đợi tôi hút nốt lượt sái này đã, đi đâu mà vội thế !

- Cậu phải về ngay mới được. Nhà có cậu là nhón... không tiện.

Vừa giờ tay với dọc tẩu, Ngô vừa trả lời :

- Biết rồi, hết lượt này, moa đứng dậy ngay đây mà.

Ra khỏi tiệm, Ngô hỏi ngay :

- Ông cù tôi, nghe nói đòi đi Hải dương, rồi ôm ở dưới ấy, có phải không ?

- Phải.

- Thằng Nhượng thế mà nó tốt đấy. Nó cũng là cái thân tội của mẹ tôi, ở từ bé đến lớn chẳng công xá gì. Bà ấy là ghê lắm. Bà ấy nhận là con nuôi để khỏi mất tiền công.

Đức không ngờ lại phải nghe một người con kể xấu mẹ. Chàng gạt ngay :

- Cái tình bà Phán đối với anh Nhượng là nhiều. Đồng tiền nghĩa gì. Không có bà Phán cưu mang, anh Nhượng làm gì có ngày hôm nay.

Nói xong, Đức chợt nhớ mình đã nói một câu không nghĩa. Cái ngày hôm nay Nhượng có là có gì ? Đức biết hơn ai hết, Nhượng chẳng có gì cả. Nhưng Ngô cãi văng mặt cho Nhượng ngay :

- Ô, anh nói không nghĩ, Nhượng nó được gì. Nó ở lắm chỉ gãy xương.

Đức phải nói ngay :

- Cậu đừng nghĩ thế, người ta ở với nhau là kể tình nghĩa. Kể làm gì những cái bám vào người. Thời-gian

anh Nhượng ở với ông bà Phán, ít ra cũng được tập làm tập ăn. Cho nhau là cho cái khí giới để sau này ra đời vùng vẫy, chứ lại cho tiền cho bạc à !

Ngô gằm mặt :

- Tôi thì cứ cái gì cầm được ở tay, đưa lên mồm ăn được, tôi mới cho là quý.

- Cậu nghĩ thế không đúng đâu. Có cái cầm ở tay, đưa lên miệng ăn một miếng hết ngay. Có cái không cầm ở tay, cầm ở lòng thì no suốt đời. Tôi nghĩ khác cậu, tôi ở với ai, tôi chỉ cần người ta dạy tôi cách làm người, sự ăn ở thế nào cho phải, thế là tôi sướng rồi. Những cái ấy mới là phần hương hỏa quý muôn đời. Những cái ấy mới quý giá cho người con trai. Còn đồng tiền, ồ, không kiếm bây giờ, kiếm lúc khác. Hai bàn tay có thì đồng tiền cũng có lo gì ! Tôi cho anh Nhượng thế mà may mắn, được vào cửa ông bà Phán, thành thử biết nhiều điều nghĩa-lý, sau này ra đời không ai bẻ bọc nổi.

- Thế anh bảo Nhượng nó đừng đến làm cho mợ tôi, nó đi học nghề, có phải bây giờ khá rồi không.

Một con mắt sáng ngời, Đức đồng dặc.

- Cậu tính đời theo con số không đúng đâu. Kẻ có lòng, miễn đừng ỷ lại, lười lĩnh, cảnh ngộ nào, giới

cũng xếp cho ổn được. Anh Nhượng không cần phải đi học nghề để bây giờ khá. Vì có bao nhiêu người học nghề vẫn chẳng khá gì. Nói thế không phải bảo ta cứ ỳ ra đâu. Anh Nhượng không học nghề, nhưng anh đã để tấm lòng thờ ông bà Phán. Giời biết thế, giời đã xếp cho anh ấy một địa vị khác. Giời đã dự bị cho anh ấy.

Ngô cười, cái cười của kẻ thạo đời :

- Thời buổi này, tay làm hàm nhai, tay quai miệng trễ. Cứ chẳng gì bằng mình có cách kiếm tiền, mình nuôi thân. Tôi cho ở đời chẳng ai tử tế cả. Tiền ai cũng không bằng tiền mình. Tử tế mấy, không có tiền cũng bằng vứt đi.

Xưa nay, Đức vẫn được Nhượng nói cho biết đức tính của Ngô. Chàng muốn nhân cơ hội này, nói một vài điều để thức tỉnh người thanh niên lầm lạc này ?

- Cậu đừng bảo đời không có ai tử tế. Chúng có là cậu vừa mới khen anh Nhượng tốt. Thế nghĩa là có anh Nhượng tử tế chứ gì ? Tôi lại nói điều này nữa, cậu đang đi ngoài đường, có một người ăn mày dẫn đến, cậu động lòng thương, cho người ta đồng năm xu, thế là cậu tử tế chứ gì ? Cậu bỏ tiền để không làm gì cả, ngoài sự làm cho một người nghèo no. Thế là cậu tử tế chứ ? Cậu mà nghĩ thế, rồi sẽ nhảm suốt đời. Ở đời, không

nên sợ không ai tử tế, chỉ nên xét mình xem đã tử tế với ai chưa ?

Ngô choáng người, chàng không ngờ thằng bé vẫn bơm xe đạp cho chàng, bây giờ «lý-luận» gớm thế. Là kẻ chẳng có chủ kiến trong đời, Ngô chịu ngay :

- Ủ, anh nói cũng phải, kẻ ra cũng có người tử tế, nhưng lắm lúc tức ghê lắm. Thà mình cứ ngu quách đi còn hơn.

Ngô đã mong một điều chàng có sẵn từ bao giờ.

Thấy Ngô đã hơi xuôi xuôi, Đức bèn nói thêm một hơi :

- Đây, tôi cứ nói thế này cậu rõ. Anh Nhượng đáng lẽ về đây với tôi từ bao giờ, để anh em cùng trông nom cửa hiệu. Thế mà không, tuy nể tôi, anh ấy cũng vẫn khát lần, cố nấn ná theo ông Phán xuống Hải-dương, cho trọn nghĩa. Có phải là anh ấy không nghĩ đến tương lai đâu. Giá người xấu bụng, đã nghĩ ta cứ theo ông Phán, suốt đời chỉ là thằng ở. Nhượng không nghĩ thế. Nhượng chỉ biết phải ở với ông Phán nốt một thời hạn cho nó trọn tình. Nếu bảo vì thế mà Nhượng lỡ một cuộc đời thì tôi không chịu. Cậu cứ nên nhớ rằng : «Ở đời, chỉ cứ biết ăn ở tử tế, hành động theo tiếng gọi của

lòng, mọi cái đến sau». Nếu ai cũng biết tính, biết đặt cho cuộc đời mình một vị trí khá, sao vẫn còn kêu khổ nào rầm giời ?

Tiếng chuông nhân sự làm bật dậy trong Ngô một hồi-quá :

- Tôi thế mà hỏng, tôi đã phiền nhiều mợ tôi nhiều quá. Giá có ai nói với tôi như anh nói, có lẽ tôi đã chẳng «bạt mạng» như thế này. Cậu tôi buồn về tôi lắm đấy. Giá anh không tìm giúp tôi về, có lẽ tôi phải hối hận suốt đời.

Đã đến lúc Đức nói một lời tâm huyết.

- Tôi, vì là bạn thân của anh Nhượng mà anh Nhượng lại là người nhà cậu, nên tôi vì yêu anh Nhượng mà nói với cậu điều này : Cậu nên thu xếp cho mợ ấy về cửa về nhà đi, đừng nay đây mai đó, bà Phán buồn. Bây giờ ông Phán mất rồi, nhà cửa vắng vẻ.

Không đợi nghe hết câu, Ngô gật đầu lia lịa :

- Vâng, tôi xin nghe anh. Tôi đã hiểu rồi. Cậu tôi mất, tôi phải về ở nhà chứ. Mợ tôi có giận, cũng chẳng giận lâu đâu... Mợ tôi thương tôi lắm.

- Hẳn rồi, đời nào bà Phán lại giận cậu. Mẹ con bao giờ chẳng thương nhau. Cô Hảo xuất-giá, cậu là cái cột của gia đình, cậu đi bây giờ ai trông nom ?

* * *

Sau trăm ngày ông Phán, Nhượng xin với bà Phán về ở với Đức. Bà Phán, trong những ngày thê thảm của đời bà, đã nhận ra tấm lòng của kẻ bà nhận làm con nuôi. Bà luôn luôn phàn nàn với Hảo :

- Thăng Nhượng nó ở với nhà ta tận tình quá. Làm thế nào gây dựng cho nó.

Gây dựng, lúc nghĩ đến đã không thể được nữa rồi. Lúc ông Phán còn, nhà cửa chưa có gì thay đổi, hoàn cảnh thuận tiện, bà chẳng nghĩ đến điều đó. Bây giờ dù muốn bà cũng không thể làm được nữa rồi. Nhớ lại lúc trước, bao nhiêu bận ông Phán nói với bà để cho Nhượng học thợ nhà in, hoặc làm tùy phái cho sở ông, bà đều ngăn cản. Bà thấy lòng cáo trách vì chỉ nghĩ đến lợi của mình.

Bây giờ, bà còn biết làm thế nào để tạo cho Nhượng một «địa vị».

Tuy quyền luyến, nhưng bà Phán cũng phải bằng lòng để Nhượng đi. Bà vừa khóc, vừa dặn dò :

- Mợ để con đi tìm công kiếm việc, mợ khổ lắm. Nhưng chẳng nhẽ giữ con ở nhà mãi, rồi sau con làm thế nào ? Mợ nuôi con từ bé đến giờ, có điều gì không phải, con đừng nghĩ gì, con nhé !

Nhượng khóc theo, chấp tay lạy :

- Thưa bà, con xin ra ở riêng thế này là lỗi đạo lắm. Xin bà xét cho, con bây giờ hai mươi tuổi rồi...

- Mợ biết, mợ biết, con đã ăn ở với mẹ hơn thằng Ngô. Mợ rõ lòng con rồi. Giá cậu con không khuất đi, mợ còn có thể gây dựng cho con được. Nhưng bây giờ tình cảnh nhà thế này, con đã rõ, con cũng nên thể tình cho mợ. Mợ để con đi, mợ đứt từng khúc ruột.

Bà Phán nức nở. Mười năm nay, phút này, bà mới sống chân thật với Nhượng. Chữ «con» bà dùng gọi Nhượng không phải chỉ ở cổ họng ra. Nó xuất từ tâm can.

Bữa cơm tiễn-biệt mới nào lòng làm sao ! Bà Phán gấp cho Nhượng đầy bát thức ăn. Nhưng lòng sâu phải lìa bỏ một nơi trú ẩn hàng mười năm dằng ngập hồn, Nhượng còn nhận thấy mùi vị gì nữa. Suốt bữa, lúc nào

nước mắt cũng đọng ở má bà Phán. Bà âu sầu :

- Thỉnh-thoảng con lại thăm mẹ, nhà cửa bây giờ quanh quẽ lắm. Thằng Ngô thì biệt mông chi xứ, quanh năm chẳng về đến nhà. Cô Hảo thỉnh thoảng đảo qua một tí rồi lại đi. Mẹ buồn lắm. Con nên thương mẹ. Con có lại đây, nên chăm chỉ làm ăn. Sau này, mẹ thấy con khá giả, mẹ cũng yên tâm. Tuy trước kia, mẹ hơi ngặt nghèo với con thật nhưng vì mẹ thương con, dạy làm dạy ăn. Con đừng nghĩ gì nhé, đừng làm tủi lòng mẹ.

Nhượng đặt bát, nuốt đánh ực, không biết có phải Nhượng nuốt nước mắt :

- Thừa bà, công ơn ông bà nuôi con, con không bao giờ dám quên. Con chỉ xin bà cứ tin ở tấm lòng quý báu của con đối với bà. Ông con dù khuất, con cũng không bao giờ dám đơn sai. Con còn sống ngày nào, xin ghi lòng tạc dạ...

Lau mắt, bà Phán an ủi Nhượng, nhưng kỳ thực là để xin lỗi một cách gián tiếp :

- Con ạ, ăn ở thủy chung như con, thế nào giờ cũng không phụ...

Cái chỗ «hở», tuy bà Phán không vạch ra, nhưng Nhượng hiểu. Sợ bà Phán bắn khoản vì ở với bà từng ấy ngày, chẳng được tích sự gì, Nhượng nói lại để yên lòng bà :

- Bà đừng nghĩ ngợi gì về con. Con ở với ông bà từng ấy năm giờ, học làm học ăn, biết bao nhiêu điều hơn lẽ thiệt. Bây giờ con ra đời, kiếm được ăn, bới công tìm việc, cư xử được với người là nhờ công dạy dỗ của ông bà.

Rồi nhắc lại ký vãng để có dịp kể công cho bà Phán :

- Cái năm con còn bé, năm đường năm chợ, con có ngờ đâu lại được đến nương nhờ cửa ông bà. Nếu con không được ông bà cưu mang, con được đâu như thế này.

Nhượng nói câu ấy một cách rất thành-thực. Bà Phán thấy lòng hởi hả, tuy bà không dám nhận hết những lời khen tặng của Nhượng, nhưng bà không thấy thắc-mắc, vì bà tin Nhượng không oán thán.

Thấy Nhượng gói quần áo vào tờ giấy dầu, bà Phán mỉm lòng. Bà chạy lên gác lấy cái va-li :

- Mợ cho con cái va-li này, con đựng quần áo. Ai lại gói bằng tờ giấy, coi sao tiện.

Dứt lời, bà lại thấy thên thẹn. Mười năm mồ hôi nước mắt, thức khuya dậy sớm, chịu bao nhiêu nắng chửi, bao nhiêu roi vọt, để đến lúc cất chân ra, có vài cái quần áo nằm gọn trong một tờ giấy. Bà Phán vội xuê xoa :

- Cái va-li này, trước mợ đi lễ, mợ vẫn để quần áo ngự đây.

Nhượng nhất định không lấy, vì nghĩ đến chỗ bà Phán còn phải dùng đến. Nhượng thấy bà Phán nói mãi, Nhượng phải nhận. Những kẻ đại lượng trong đời, không phải chỉ vì đã dung người, đã cho người. Nhiều khi để cho người dung, để cho người cho mới thật là đại lượng. Chịu của người một ân huệ, của người một tặng-vật, có khi là làm ơn cho người.

Nhượng xếp quần áo và va-li xong, bà Phán đưa cho Nhượng một tập bạc :

- Con ở với mợ từng ấy năm giờ, kể công con thì nhiều lắm. Nhưng tình mợ con, mợ biết con không nghĩ đến điều ấy. Giá mấy năm nay, mợ không buôn thua bán lỗ, vỡ họ vỡ hàng, bây giờ mợ cũng không dám tiếc con, mợ đưa cho con vài trăm mới phải. Nhưng thôi, mợ chẳng nhắc đến nữa, đau lòng con, đau lòng mợ. Mợ gọi là có vài chục đỡ tay con ra ở riêng, cho được may mắn.

Bà Phán đếm đủ năm tập, để lên bàn :

- Con nhận cho mợ yên lòng.

Nhượng định một thái độ rất đĩnh-đạt để bà Phán khỏi thắc mắc về sự từ chối, Nhượng nói rất gọn gàng :

- Thưa bà, nếu con không nhận, chắc bà sợ rằng con nghĩ ngợi gì. Con xin thề có vong hồn ông con, con rất quý bà và các anh các chị con. Con còn sống ngày nào, con sẽ không dám quên ơn ông bà nuôi nấng con. Giá con cần tiêu, bà cho con thế này, con xin nhận ngay. Nhưng vì con về trông nom cho bạn con, không cần gì đến tiền cả. Bà cho, con để đấy cũng vô ích. Con xin cứ gửi bà, sau này con có cần đến để buôn bán con sẽ lại xin bà ngay.

Bà Phán ép hai ba lần nữa, nhưng Nhượng điều nhất định từ-chối. Phần Nhượng không tiêu đến cũng có cơ chính là vì Nhượng thấy tình cảnh bà Phán cũng không được dư dật lắm. Nhượng phải nói một câu rất thâm lòng để bà Phán khỏi thắc mắc :

- Nếu bà không thương con nữa, bà hãy cho con tiền. Ba không cho con được lại hầu hạ bà nữa thì con xin nhận ngay, con xin cầm ngay.

Đức hớn-hở ra tận xe đón Nhượng, và cúi xách cho va-li cho bạn. Chỉ vào chiếc đồng hồ treo trên tủ hàng, và phân-vua với hai người thợ đang chữa xe :

- Đây, có các bác ấy đây, tôi vừa bảo tất cả nhà : Nếu tám giờ không thấy anh đến, tôi sẽ cho đóng cửa hàng, và giả công các bác ấy, rồi mai thì gọi cậu tôi lại bán tất cả cho cậu tôi. Rồi một mình một cái vali tếch vào Sài-Goòng.

Nhượng nhìn bạn, âu yếm :

- Anh đã cho phép tôi mấy lần được hoãn rồi lần này còn không nghe anh, có mà đem chôn.

Hai người thợ đều ngẩng cả lên, họ cười những cái cười khoái trá, sung sướng lây tình bạn của chủ.

Đức bảo hai người thợ :

- Thôi, các bác nghỉ tay, hôm nay ta đóng cửa sớm để bàn giao công việc.

Sau khi nói hết cách thức làm ăn cho Nhượng, Đức bảo bạn :

- Từ nay sổ sách tiền nong, chi thu là bổn phận của bác. Tôi trông nom riêng về việc sửa chữa và mua bán các đồ dùng cần cho cửa hiệu. Mỗi tháng, không cần

biết lỗ lãi thế nào, cứ trích ra một chục gửi cho mẹ ngoài Hòn Gay.

Rồi Đức gọi hai người làm công và thằng bé con vào, dặn :

- Như tôi vẫn bảo các bác mọi khi, từ nay giờ đi, bao nhiêu việc tiền nong đều do bác Nhượng phân phát cả. Các bác có việc gì cần về công sá, cứ hỏi bác Nhượng. Và tôi cũng nói để các bác rõ, bác Nhượng là chủ chính của hiệu này. Bao nhiêu xe và các đồ ăn thức dùng, đều của bác cả. Tôi chỉ có công trông nom vào đây thôi. Nhưng bác Nhượng có lòng tốt, cho tôi một phần lãi cuối năm. Nói qua để các bác biết, liệu mà làm ăn. Tuy hiện bây giờ còn nhỏ, chúng ta cũng hi vọng một ngày to ra. Các bác cứ chịu khó làm ăn, chúng tôi không phụ công các bác.

Hai người thợ đều vâng dạ tấp tểp. Nhượng ngạc nhiên về chỗ ngày thường Đức xuề xòa thế, mà lúc định đoạt công việc lại rắn rỏi. Đức nghĩ một lát, rồi cười dịu dàng :

- Ta bắt chước cái lệ khi một ông vua mới lên ngôi, hoặc ân-xá, hoặc tha thuế cho một vài phần. Từ tháng sau giờ đi, tôi nói với bác chủ tăng lương cho các bác, mỗi người hai đồng.

Và quay bảo thằng bé con mặc áo xanh, mặt mũi nhem nhuốc :

- Từ mai tiền bơm xe sẽ cho mày cả nghe chưa ?

Chỉ thoáng một lát, Nhượng nhìn nhận thấy cái tài cai trị của bạn mình. Nên lúc hai người thợ đi rồi, Nhượng bèn bảo bạn :

- Sao anh lại để cho tôi phân phát tiền nong ? Tôi sợ không cáng đáng nổi những công việc to tát như thế đâu. Anh xếp đặt lại đi.

- Ờ hay, sao lại xếp đặt lại. Mỗi người phải có một bốn phận chứ. Anh cứ làm, rồi quen đi.

Nhượng tần ngần :

- Việc gì anh cũng nhường tôi cả. Anh thương tôi quá.

Đức làm bộ nghiêm-nghị :

- Bây giờ không phải lúc nhún-nhường. Anh đừng nghĩ lồi thoi, để hết thì giờ mà tính công việc. Từ mai, anh nên nhớ, anh là chủ một cửa hiệu có hơn mười cái xe đẩy nhé. Mỗi tháng xuất nhập ba bốn trăm đẩy nhé. Nếu anh không để hết tâm trí vào đấy, hổng mặc anh đấy. Tôi không biết đâu.

- Anh phải giúp tôi, chỉ bảo tôi...

- Chẳng chỉ bảo gì cả. Ai có thân, người ấy lo.

Nhượng sợ hãi :

- Thế thì tôi chịu, tôi biết gì về công việc. Anh không dạy bảo tôi, hỏng hết mất.

Đức trách yêu bạn :

- Anh chỉ được cái nhún nhường hão. Tôi tin anh chỉ làm độ mười hôm là thạo ngay.

Rồi nói qua về tính nết những người làm công cho Nhượng hiểu :

- Tôi cần phải dặn bác một vài điều, để bác biết đường điều khiển công việc. Có hai người làm, cái nhà bác lùn là bác Tâm, và bác dong dỏng cao là bác Chính. Bác Tâm không khéo khéo bằng bác Chính nhưng được cái đã làm thì cẩn thận, sai một tí chữa ngay. Bác Chính tài hoa, nhưng hay bôi bác và nóng tính. Thỉnh thoảng, họ khích bác nhau tôi vẫn phải giảng giải. Bác Tâm tuy không hay nói, nhưng lúc đã nói, chết cây gãy cành. Bác Chính lèm bèm song chẳng ăn thua đâu vào đâu. Tuy nhiên thế họ đều là người tốt cả. Khi bác chưa đến đây tôi đã phải nạt họ. Tôi bảo bác không hay chấp

nhất, nhưng lúc đã nói thì phải biết ghê lắm. Tôi lại phải nói bác có chân tập võ nghệ siêu quần, đánh được hàng chục người. Nhất là môn điểm huyết bác chỉ ấn một cái giật bắn người.

Nhượng trố mắt muốn hỏi, Đức tiếp luôn :

- Đề yên tôi nói cho mà nghe. Các ông tưởng thợ máy là gớm lắm. Minh đối với họ phải ân uy đủ cả. Chỉ ân không, họ sẽ nhờn, chỉ uy không, họ sẽ oán. Nói trước đi để họ có muốn giở trò cũng không dám.

Nhượng ngây thơ :

- Việc gì phải thế hở anh ?

- À, làm ăn buôn bán phải thế, không phải mình muốn nạt nộ họ, nhưng mình nói thế là để giữ cho họ khỏi ăn ở bậy. Không có đến lúc họ ngang ngạnh, mình phải bỏ họ, phiền ra.

- Anh thật bằng trăm tôi. Anh tính việc sắc nước lắm. Những lúc anh bảo họ, tôi trông anh oai nghiêm lắm. Sao lúc đi chơi với tôi, anh dễ tính thế ?

Đức cười, lắc tay bạn :

- Anh đừng lo tôi dễ tính, rồi cũng có lúc tôi ăn thịt anh...

Nhượng cười ít :

- Thì tôi lại càng thích, được nằm gọn trong lòng anh, chẳng thú à ?

* * *

Nơi nào, chân tay áp ủ chân tay nhau, lòng áp ủ lòng nhau, sự làm ăn phải được thịnh đạt. Cửa hiệu của hai người bạn tâm huyết lên ùn ùn. Mới hơn một năm giờ, hiệu Nhượng Đức mua thêm được bảy tám cái xe, và tính số lãi được hơn nghìn bạc.

Đúng ngày hai mươi năm Tết, khi thợ nghỉ về quê cả, Đức bàn với Nhượng :

- Anh viết giấy ra cho mẹ, mừng hai tết, chúng mình sẽ ra chơi với mẹ vài ngày...

Nhượng nể tấm lòng bạn đã quá tốt với mình gạt ngay:

- Thôi anh ạ, phiền lắm. Đây ra ngoài ấy, đi về điệu vợ, ít ra cũng mất chủ nhật. Lại thiệt mấy ngày tết. Năm ngoái từ mừng một đến rằm, nhà ta ngày nào cũng hết xe, nghỉ làm gì hở anh ?

- Ô, anh nghĩ thế hổng. Kiếm được thế chứ kiếm được nữa, lúc nghỉ cũng phải nghỉ. Quanh năm làm ăn quên

cả mẹ, tết đến được nghỉ lại toan đánh tháo. Không được. Chúng ta chẳng may không được hầu hạ mẹ hàng ngày đã là lỗi đạo lắm rồi.

Rồi gắt yêu bạn :

- Việc gì bàn với anh cũng hỏng. Từ giờ tôi bảo gì, cấm anh không được cãi kiếc lời thôi..

Nhượng năn nì :

- Anh thương tôi quá thế này, tôi biết làm thế nào giả được ơn anh.

Đức chỉ tay ra ngoài :

- Ai cấm anh đi ra hồ Bảy Mẫu, nhảy xuống đấy để tạ ơn tôi. Đấy, hồ đấy, cởi áo đưa tôi giữ cho, nhảy xuống tạ ơn Đức đi.

Rồi gõ xuống bàn, âu yếm :

- Nay, anh đừng nghĩ lẫn thân, tôi buồn đấy. Còn đề thì giờ tính-toán công việc tết nhất nữa. Tôi định thế này, anh nghĩ sao. Sửa một cái lễ lại dâng bà Phán.

- Thôi anh, anh đừng vì tôi tiêu nhiều quá, tôi không yên tâm đâu.

Đức không dám phá ngang như lúc nãy, phải cắt nghĩa một cách nghiêm trang :

- Anh nên nhận điều này : Giời cho ta kiếm được tiền là để ta tiêu vào những việc có ích. Nếu cơ-hội đến, chúng ta nếu không níu lấy làm trọn, sau này giời không cho tiền nữa. Vì mình bủn xỉn với người, giời cũng bủn xỉn với mình. Có biết tiêu cho phải, mới biết kiếm tiền. Anh cứ nghe tôi, đừng nề hà gì. Tiền của chúng ta là tiền chung. Ai cần, người ấy tiêu. Giữa tôi với anh, đồng tiền không có nghĩa gì. Anh nên nhớ, khi nào chúng ta có chán ghét nhau, mới không cho nhau quyền săn sóc. Tôi không được săn sóc anh, đòi tôi sẽ vô nghĩa. Anh chắc biết hơn ai, anh bây giờ là hồn tôi...

- Vâng, điều ấy tôi nhận, và tôi bắn khoản, không biết tôi đã có phúc gì được gặp anh.

- Cho nên anh cứ yên tâm, mỗi khi phải tiêu pha. Tôi không muốn anh phải thất hiếu với mẹ già, và thất nghĩa với bà Phán. Ít gì, bà Phán cũng nuôi anh mười năm nay. Cũng đã có phút bà Phán gọi anh là con một cách thương xót. Anh phải đền ơn những phút ấy.

Nhượng nhả nhỏ :

- Nhưng tôi phiền anh nhiều, tôi thấy thế nào ấy.

Đức biến sắc, nhìn thẳng vào mặt bạn :

- Tôi xin anh đừng nghĩ thế. Và tôi cũng thừa để anh rõ, tôi chỉ có thể nghe câu ấy ở anh một lần này nữa thôi. Lần sau anh còn nói thế, tôi với anh bỏ nhau. Tôi không chịu để người tôi yêu nghĩ sai về tôi đâu.

* * *

Hai mươi tám Tết.

Bà Phán đang nói chuyện với bạn, một thằng bé đem một cái quả đến :

- Thừa bà, cậu con sai con đem đến tết bà.

Mở nắp quả, nó bày ra bàn : Bốn chai rượu tây, bốn bao chè thượng hạng, và mấy cân giò chả. Bà bạn tươi cười hỏi bà Phán :

- Cậu Cả đây phải không ?

- Không ạ.

- Á, tôi biết rồi, ông rể chứ gì ?

Bà Phán cười nhạt phèo :

- Của cậu con nuôi tôi đây.

Bà bạn ngạc nhiên về chỗ bạn mình có nuôi con nuôi bao giờ, hỏi bằng một đuôi mắt. Bà Phán thở nhẹ :

- Thằng cháu Nhượng ấy mà.

Bà bạn, lúc bấy giờ mới «à» một tiếng, rồi nhìn bà Phán một cách nghi ngờ :

- Thằng bé bác vẫn sai lại đằng tôi phải không ?

- Vâng. Nó tốt nhỉ, bác thật tốt tay, nuôi người ở đi khỏi rồi, còn tét nhất chủ. Chả bù với tôi, đứa nào ra khỏi cửa là hết tình nghĩa.

Bà Phán nhận thấy mình tốt số thật, vì với sự đối đãi của bà, Nhượng không cần phải ăn ở như thế này. Bất giác, bà thấy cần phải khen Nhượng cho lòng nhẹ bớt những thắc mắc :

- Nó ăn ở thật thủy chung hơn con đẻ mình. Độ một tuần lễ, nó lại đến chơi một lần. Bạn nào đến cũng ân cần hỏi thăm từng li từng tí. Nó hiếu thảo lắm.

Bà bạn chỉ mấy chai rượu :

- Nó làm ăn gì mà có tiền mua những thứ này ?

- Cậu ấy mở hiệu xe đạp.

Bà bạn chép miệng :

- Ấy, bác ăn ở thế nào, được họ đi lại mòng năm ngày tết thì tôi không biết. Nói gì đến kẻ ăn người ở, thằng cháu ruột tôi, tôi nuôi từ lúc nó còn ẵm ngửa, bây giờ làm nên ông nọ ông kia, cũng cửa chẳng qua nhà chẳng tới. Ôm đau có cho gọi nó, bắt đắc dĩ, nó lại một tí chân trước chân sau chỉ chực lảng !

Bà Phán nghĩ đến lúc Nhượng nằm châu chực mình suốt đêm những khi yếu đau, khoe ngay :

- Cháu thì nó khá lắm, mấy năm trước, tôi đau tê, ba bốn tháng giòi không dậy được, nằm liệt bết suốt ngày, nó luôn luôn bắc ghế ngồi dưới chân. Bảo thế nào cũng không chịu đi ngủ. Còn mồ-ma cậu cháu, ông ấy thương nó lắm.

Bà bạn nói một câu để phân bì :

- Giá ai nuôi người ở cũng được người như thế còn nói chuyện gì.

Rồi chép miệng :

- Thời buổi này, đừng nói chuyện nhân nghĩa. Đến con mình đẻ rút ruột ra, cũng không ăn ở với mình được tử tế nữa là.

Bà Phán hiểu hơn ai hết nhờ bạn nói. Ba nghĩ ngay đến ông con phá gia của bà. Ngô, từ ngày ông Phán mất, chỉ về có một lần. Giá bà Phán không được Nhượng săn sóc, có lẽ những khi vầng mình sốt mảy, không có người thuốc thang. Kỳ tháng tám năm ngoái, bà ốm mấy hôm, Nhượng luôn luôn châu chực, bà bảo thế nào cũng không về.

- Rậm người hơn rậm cửa, từ ngày cậu cháu tịch đi, có nó đi lại, nhà cửa cũng đỡ chóng-chénh.

* * *

Bà Cai thấy con ăn mặc sang trọng, sung sướng quá. Bà sung sướng vì thấy con làm ăn khá giả cũng có và hơn nữa, hãnh-diện với chồng. Trước hôm đi, Đức đã dặn Nhượng :

- Ra ngoài ấy, anh phải vồn vã dưỡng anh và các em anh. Chúng ta không nên để cho mẹ phải buồn. Chẳng may mẹ chúng ta đã phải vất vả như thế, chúng ta phải làm cho bà vui lòng. Mẹ thấy chúng ta quý mến ông Cai và trẻ con, tất bà cũng đỡ tủi. Dù sao, chúng ta không có quyền làm cho mẹ phải nghĩ ngợi.

Một vài lời cởi mở, một vài cử chỉ thân thiện, ông Cai thấy ngay con riêng vợ mình là người tử tế. Cái cảnh

một bà mẹ có con hiếu thảo, lại được bạn con coi mình cũng như mẹ, sung sướng vô ngần. Mấy hôm Nhượng và Đức ở chơi làm cho gia đình bà Cai vui rộn lên. Hàng xóm láng giềng, nghe nói có con riêng bà Cai ra chơi, thỉnh thoảng đi qua cửa ngõ vào. Họ thấy Nhượng và Đức ăn mặc bảnh bao, đều tấm tắc khen. Thằng Bảo, thằng Bốn được Nhượng âu yếm, hớn hờ chạy lăng băng, trông đến ngộ. Luôn luôn Nhượng bảo chúng :

- Cố học đi, bao giờ nhón, anh cho về Hanoi học.

Và nói với ông Cai :

- Dượng cứ yên tâm, các em con nhón con sẽ cho về Hanoi học, học ở Hanoi mới chóng làm nên.

Trước hôm về, giữa bữa cơm. Đức lại lấy một trăm bạc, nói với bà Cai :

- Anh em con gọi là thế, biếu mẹ trăm bạc, để mẹ mua giấy má cho các em.

Nhượng chết cứng, không biết làm thế nào khác, cũng đành phải nói :

- Chúng con nhờ giới phát tài, mẹ cứ cầm cho anh con vui lòng.

Bà Cai nhất định từ chối không chịu nhận. Bà viện đủ lẽ. Đức vẫn chẳng nghe. Nhưng đến khi bà khóc, nói một lời gan ruột, Đức phải cầm lại trăm bạc.

- Các cậu thương tôi, các cậu đừng để cho tôi đau lòng. Nhờ giờ, ông Cai nhà tôi còn mạnh chân khỏe tay, kiếm được, các em cũng không đến nỗi túng thiếu. Các cậu cho tôi, tôi không tiêu đến, để đấy cũng vô ích. Chi bằng các cậu để mà thêm thắt vào sự buôn bán. Sau này tôi có việc cần đến, các cậu cho tôi cũng không dám từ chối cơ mà. Tôi bây giờ lấy tiền làm gì.

Phần Thứ Năm

Năm năm sau, cửa hiệu Đức Nhượng thiên đến một phố sầm-uất nhất của Hanoi : Hàng Bông.

Ngót hai chục cái xe cho thuê, sau một thời gian lăn bánh trên các ngã đường, đem về cho chủ nó một cái vốn ngót vạn bạc.

Bây giờ hiệu Đức Nhượng không cho thuê xe đạp nữa. Bốn năm chục xe mới tinh-hảo để trên bục là để bán. Tên Đức Nhượng được tất cả «Hanoi xe đạp» chú ý. Bạn đồng-nghiep nhao nhao : «Hai thằng oắt con làm ăn thế mà chóng phát gó !» Họ bàn ra tán vào: «Chúng nó buôn thuốc phiện lậu, chúng nó. chúng nó...» Thôi thì đủ, đủ các thứ xấu họ gán cho chủ-nhân Đức-Nhượng.

Họ muốn nói gì thì nói, nhưng thần-tài không biết tranh biện, không vì những nhời gièm pha của thiên-hạ mà kém sự đem của lại cho đôi bạn tri kỷ.

Nhượng làm ăn phần chần bao nhiêu, bà Phán càng xa xút bấy nhiêu. Tuy công việc bề bộn, không kịp mở mắt, Nhượng cũng không quên lại thăm bà Phán hàng tuần. Chính bà Phán đã bao nhiêu lần năn-nỉ xin Nhượng đừng bận tâm vì mình quá, mất cả công việc,

Nhượng cũng không nghe. Chàng thường vẫn đáp một niềm kính cẩn :

- Con bận gì thì bận, lại đến nỗi không lại thăm bà được thì thà đừng bận cho xong.

Mấy hôm nay, Nhượng băn khoăn muốn ngỏ với Đức một điều. Chàng băn khoăn là phải, vì dự định to quá cho chàng. Đức nhận thấy chỗ tư-lự của Nhượng, hỏi ngay :

- Xem ý anh có điều gì làm rộn lòng, không được thành thoi cho lắm.

Đức hỏi mãi, Nhượng ấp úng mãi mới dám nói :

- Tôi biết xưa nay anh thương tôi lắm. Tôi sợ tôi nói điều này sẽ phiền lòng anh. Nhưng nếu anh xét tôi tính sai, anh cứ bảo. Tôi xin nghe anh.

- Anh cứ nói, tôi xin phụ ý với anh rất thành thực.

- Con bà Phán là cậu Ngô hiện nay nghiện ngập, tình cảnh rất khổ sở, tôi muốn cho cậu làm lại cuộc đời. Tôi muốn giúp đỡ cậu ta. Hôm nọ tôi lại chơi, bà Phán phàn nàn thỉnh thoảng cậu ấy vẫn về tổng tiền. Mà bà Phán độ này nghèo lắm. Cái nhà của bà bán giả nợ rồi. Tình cảnh túng quẫn lắm. Bà ấy lại còn khổ về với cậu ta vẫn

lảng vảng đến nhà cô Hảo xin tiền. Hôm nọ tôi gặp, trông cách ăn mặc thì trời ôi ! tôi không thể ngờ cậu ấy lại khổ sở đến thế. Chân đi đôi sandal một quai, mặc cái quần bẩn quá. Cái sơ-mi cổ rách mướp, bám đầy ghét.

- Chết, cậu ấy làm sao khổ thế ?

- Anh tinh nghien mà lại. Trông tiều-tụy chẳng khác gì những tay vãn lầy nê trí thức thất nghiệp, vào các tiệm ăn xin tiền. Tôi thấy thế, muốn giúp đỡ cậu ta, để chị Hảo và bà Phán khỏi khổ lòng. Anh tính con một ông Phán, bây giờ lang thang ở các tiệm, xin ăn từng bữa, có cơ cực không ?

- Anh muốn giúp cậu ta ?

- Vâng, nhưng tôi chưa nghĩ được cách gì.

Đức vùng đứng dậy, giơ tay bắt tay bạn, nói trong hơi thở nóng rực :

- Tôi xin có lời khen anh. Anh quả là con người trung nghĩa. Tôi tận tâm giúp sức anh.

Nhượng cảm động, cúi đầu :

- Xưa nay, tôi đã rõ bao giờ anh cũng thương tôi...

Đức rất chân thực :

- Anh cho tôi được dự phần vào công việc đại nghĩa của anh, tôi phải ơn anh mới đúng.

Thấy bạn đồng ý với mình, Nhượng bàn cách cứu với Ngô :

- Anh xét, tôi tính thế này có được không ?

- Anh tính thế nào ?

- Tôi định trước hết tìm cậu ấy, hỏi cậu ấy xem có bằng lòng chữa thuốc phiện không ? Nếu cậu ấy bằng lòng rồi thì chuyện gì mới nói sau. Bằng không thì thôi.

- Ngô cậu ấy không bằng lòng ?

Nhượng cương quyết :

- À, nếu người ta đã không muốn đi vào đường chính, mình làm gì cho người ta được.

- Nhưng tôi tin một khi anh đã yêu ai, anh đã nói, thế nào cậu ta cũng nghe. Một tấm lòng như anh, đảo hải di sơn còn được hướng hồ khuyên một người cải thiện.

- Tôi cũng mong tôi sẽ đạt mục đích. Khi cậu ta chữa rồi, chúng ta sẽ mở cho cậu ấy một cửa hàng như của

chúng ta hồi xưa. Như thế là phận cậu ta yên. Bằng không tiện, sẽ để cậu ấy giúp chúng ta về việc giấy má cũng được.

Hai chữ không tiện, Đức nghe hiểu ngay bạn muốn dùng nó ở nghĩa nào, vội hỏi :

- Sao anh bảo không tiện mở cửa hàng cho cậu ấy ?

Nhượng đỏ mặt :

- Vì tôi sợ như thế, chúng ta sẽ phải bỏ vào đấy nhiều tiền. Mà chắc cậu ấy có đứng đắn không ? Nhỡ một cái, tôi mang hận.

Đức ngồi ngồi :

- Anh thật chưa thương tôi hết lòng. Sao anh có thể nghĩ như thế. Nếu cần, anh hay tôi rất có thể bỏ một nửa phần của chúng ta vào sự gây dựng cho người chúng ta muốn, cũng không sao cơ mà. Cũng không nhiều cơ mà. Làm trọn một ân nghĩa, bao nhiêu tiền cũng là còn rẻ. Thiên hạ chỉ vì muốn thỏa những cái thích hạ cấp, có thể bỏ bạc vạn để thỏa lòng. Chúng ta muốn cứu một người, đem người ấy từ tối ra sáng, làm cho người ấy nên người có mắt lay đến chính cơm áo của chúng ta cũng không nên từ. Huống hồ chỉ cấp cho cậu ấy mười cái xe cũ, vài trăm bạc đồ phụ tùng, với ít tiền mua tử và

đồ trang-biện. Một ngày kia, chúng ta được thấy cậu ấy kiểm nên làm ra chúng ta không sung sướng à ? Có phút ấy, bây giờ phải mua bằng bao nhiêu mà tiếc. Gia-dĩ làm việc ấy, chúng ta còn tạ được vong hồn ông Phán, người đã nuôi anh lúc anh lưu lạc; làm cho người mẹ tuyệt vọng về con được trông thấy con mình lại khang trang. Và nhất là cứu vãn danh diện cho Hảo, để chị ấy tránh được cái nhục ông anh thỉnh thoảng đến quấy nhiễu...

Nhượng ném cho bạn một cái nhìn hàm ơn :

- Vâng, anh đã cho phép, tôi cảm ơn anh. Bắt đầu ngay ngày mai, tôi sẽ đi tìm cậu ấy ở các tiệm hút.

- Anh thử lên Tiêu Lại xem.

- Vâng, mai tôi không có mặt ở sở, xin anh trông nom giấy má giúp tôi.

- Được rồi, anh cứ yên tâm làm bổn phận.

Và muốn bạn được toàn quyền dùng thì giờ vào việc này, Đức nắm tay Nhượng, nói bằng một giọng nó khiến Nhượng chảy nước mắt :

- Tôi tiếc không thể cùng đi với anh được, vậy xin anh cứ để hết tâm hồn cái cậu Ngô. Anh đừng ngại

mất công việc. Công việc gì cũng chẳng hơn được việc lòng. Tôi nói thế này anh rõ : anh cứ để ra một tháng, diu dặt, khuyên răn cậu ta. Vì cai thuốc phiện khó lắm. Nếu không có bạn luôn luôn ở cạnh để khuyến khích, không cai được đâu ! Anh đừng vội vàng. Việc này, nếu chúng ta không làm nổi, chúng ta có tội với ông Phán đấy. Anh cứ yên tâm, việc cửa hàng đã có tôi. Tôi không cần phải dặn cách thức anh xử đối với cậu ấy thế nào vì tôi biết anh cũng quyền biến lắm. Tôi chúc anh được đạt nguyện, để tôi dự một phần sướng thỏa.

* * *

Ngô đang nằm tiêm cho một người bạn thì Nhượng đến. Trông thấy Nhượng, Ngô reo ngay :

- Kìa chú may quá.

Rồi nhồm ngay dậy, giới thiệu với bạn :

- Mon frère, chủ hãng xe Nhượng Đức.

Từ đấy, tiếng Ngô nói lia lịa :

- Đấy, có mon frère đây, anh cứ hỏi lui mà xem. Chẳng qua số moa ba đào, moa phải chịu. Moa có ngờ đâu ngày hôm nay, moa phải khốn đốn thế này.

Ngô nói, nói nhiều lắm. Chàng khoe con ông, cháu cha, khoe đã từng tiêu tiền như rác, khoe đã có lần «nặng» của bà «bô» bốn trăm bạc, chỉ tiêu đánh nháy có nửa tháng hết.

Nhượng đỏ mặt vì xấu hổ, chàng không ngờ Ngô trơ trên đến thế. Chàng không ngờ con chủ mình lại bệ rạc đến thế. Đang vẫn óc về Ngô, bỗng một bàn tay đập vào đùi :

- Chú làm một điều nhé ?

Người bạn cũng mời theo :

- Ông xơi với chúng tôi một điều.

Nhượng vừa lắc đầu từ chối, Ngô đã lại nhe bệ răng vàng kịch :

- Cứ tự nhiên, toa.

Nhượng ngượng, ngượng quá, xin kiếu bằng một cái xua tay.

Ngô lại quay dọc tẩu cho bạn :

- Thôi, bác «làm» đi vậy. Mon frère lủy có chơi cái này như chúng mình đâu.

Đợi hơn giờ đồng hồ, ông bạn của Ngô loạng choạng đứng dậy. Ông đưa bàn tay mồng và xanh nhợt bắt tay Nhượng :

- Moa xin kiếu, moa về, để cho hai toa nói chuyện.

Khi ông bạn đồng-hấp đi khỏi, Ngô bèn lấy cái quạt phẩy phẩy bên mễ kia, mời Nhượng :

- Chú nằm xuống đây chơi đã. Chờ tôi hút một lượt.

Kéo luôn dăm điếu, đôi mắt mở to, Ngô hỏi Nhượng :

- Chắc mợ tôi lại nhờ chú đi tìm tôi có việc chứ gì ?

Nhượng lắc đầu. Ngô lại hỏi luôn :

- Thế có việc gì ?

- Có việc.

Ngô vén đùi gãi càn cạch, rồi đưa móng tay nậy ghét ở móng tay khác gi xuống chiếu :

- Lành hay dữ, chú ?

- Lành, anh a,

Ngô há hốc miệng :

- Việc lành, a thế may ! Chắc có tiền chứ ?

Nhượng cười không đáp. Ngô lại hỏi luôn :

- Chú có mang tiền đây không ?

- Có, anh ạ.

Thế là Ngô ngóng cổ nói chỗ về phía cuối :

- Ba-toong (patron) cho tôi cốc đồng tư nào.

Rồi lại nói theo ngay :

- Hôm nay có ông em lại cho tiền, hút một bữa thật túy lúy.

Nhượng không thể hiểu tại sao Ngô lại giương mình ra. Chủ ý của Ngô chỉ là để chủ tiệm biết chàng có tiền, không sợ phải bán biên «bông» như một vài lần.

Ngô kéo hết hai cốc đồng tư, rồi mới lại hỏi :

- Việc gì, chú nói cho tôi biết, để tôi mừng.

Nhượng thùng thảng :

- Để đi ăn, rồi tôi nói cho anh nghe.

Ngô như cái lò so, bật dậy :

- Ăn nữa cơ à ?

Rồi vỗ đùi đen đét :

- Thế lại không bảo, cứ ngồi mãi.

Và kiễng người, nói nhỏ vào tai Nhượng :

- Đói hai bữa rồi đấy.

Nhượng lặng thinh, không đáp. Ngô lại nằm bịch xuống, tiêm :

- Cho moa hút hết lượt này, rồi đi nhé.

Kéo được vài điều, Ngô hỏi chỗ sang bàn đèn bên :

- Cụ Cửu bảo rồi con mụ ấy có thoát tôi không nào ?

Một tiếng khàn khàn đáp :

- Tốt thầy cũng có thể trắng án.

Ngô buông tiêm, vừa nói vừa cười :

- Ở đời lắm lúc nực cười, khi no no rồn, khi đói đói góp. Hôm nay ban thả, lại ông em cho hút, chả bù với mọi hôm, chẳng ma nào nó thí cho... Ngáp là cứ sái hàm.

* * *

Ra khỏi tiệm hút, Nhượng thấy khoan-khoái. Chàng nghĩ thầm sao người ta lại có thể nằm trong một căn buồng sặc khói như thế hàng giờ. Giá không phải giữ lịch sự, Nhượng đã nôn ọe mấy lần.

- Ta ăn ở đâu, chú ?

- Tùy anh.

- Ra cái hiệu gì đặc biệt chim sẻ ở hàng Bông.

- Vâng.

Ngô sóc lại cổ áo, hỏi một câu nó làm Nhượng phải nhìn chàng một cách cẩn thận :

- Trông tôi «cà-là-tàng», lắm phải không chú ?

Nhượng không đáp. Ngô nhăn nhó :

- Thì chú tính, mấy tháng nay có thuê nhà nữa đâu. Cứ «líp» ở tiệm.

Ngồi ăn hai ba lần, Ngô hỏi, Nhượng cũng chưa nói.

Nhượng sờ dĩ chưa nói, là vì chàng thấy Ngô ngã sâu quá. Cần phải đủ yên tĩnh nhiều thì giờ, mới đủ để «cân» Ngô.

Đề chốc nữa, tìm chỗ nào vắng vẻ, tôi nói với anh. Chuyện dài lắm.

Ngô đặt ngay đũa, khoanh tay chìa vào mặt Nhượng, hỏi rất sống sượng :

- Hay chú cho tôi đi hát nhé ? Lâu lắm chưa được xuống «tỉ muội», dưới ấy, Xuống dưới ấy, tha hồ chuyện.

Nhượng không phản đối, gật đầu. Ngô nói bô bô :

- Thế thì tuyệt, phiên say, cơm no, lại «tom chát» nữa thì vô cùng thần tiên.

Ra khỏi hiệu ăn, Nhượng gọi xe. Ngô vội gật ngay :

- Ấy, chú cho tôi đi bộ tí chứ.

- ???

- Còn phải qua tiệm RO làm cái khoản cơm đen đã chứ. Ít nhất phải biện hộp con mới nói chuyện được, chứ tôi chúa ghét sai thằng bếp nhà cô đầu mua thuốc phiện. Chúa ăn bớt, lại khổ nổi sừ nào không biết tiêm, cô đầu làm dính vào mặt tẩn một ít nữa. Thế là vừa. Thiệt đơn thiệt kép.

Nói xong, gãi gãi tai, chìa tay :

- Chú cho tôi hai đồng mua hộp thuốc.

Buổi hát tối hôm ấy, Ngô thủ vai chính. Chàng tha hồ vùng vẫy, tha hồ nói tục, tha hồ đùa bỡn. Nhưng, lần đầu tiên để chân đến nhà hát rất từ bi từ tại. Thỉnh thoảng, Ngô lại giục Nhưng một câu khiến chàng khó chịu.

- «Lon» bừa đi chứ, tội gì !

Tội gì ! Hừ, cậu ấy đã làm cho số đông người ngã gục trước hố truy-lạc. Tội gì không ăn, tội gì không chơi, tội gì không hút, tội gì không tiêu. Những «tội gì» ken thất lầy nhau, kết thành dây xích dài xích chặt bao nhiêu linh hồn vào thuốc phiện, cô đầu, sòng bạc, và cuối cùng là tù tội, bệnh tật, chết chóc.

Để Ngô nhâm nhi chán, mười hai giờ đêm, Nhưng mới bảo :

- Thôi, bây giờ, anh với tôi, ta nằm riêng một nơi nói chuyện.

Ngô nhìn một cô đầu trẻ tuổi một cái nhìn thèm muốn:

- Hay đề mai, chú ạ !

Nhưng nghiêm sắc :

- Mai thế nào được.

Ngô chưa nghe, còn nần nì :

- Hôm nay chú đã cho tôi đủ, còn một cái khoái nữa, chú chiều tôi nốt.

Nhượng tỏ ý không bằng lòng :

- Anh không muốn nghe thì thôi. Tôi về vậy.

Ngô vội vàng xin lỗi :

- Vâng, thế tôi xin nghe, Nhưng chú phải cho mua hộp con nữa mới được.

Nhượng vừa đưa tiền, vừa nói :

- Anh hút nhiều thế cơ à ? Hại người chết !

Ngô đáp, giọng liều lĩnh :

- Chú bảo như tôi, còn thiết gì đời mà chẳng hút. Sống được mấy nả nữa, chú bảo.

Rồi thở dài :

- Mẹ thì bỏ, có cô em gái, hễ cho được mười đồng lại nước mắt ngắn, nước mắt dài. Đòi tôi, không ngờ đến nỗi «bi-quan» thế này.

Mỗi người một bên bàn đèn, Nhượng để cho Ngô kéo một chập ngòi hai mươi điều, rồi mới hỏi :

- Anh có thể nghỉ hút, nghe được chưa ?

Ngô ném cái tiêm xuống khay :

- «Sura» rồi, chú bảo gì, bảo đi !

Nhượng nghĩ một lát, rồi bắt đầu bằng một câu hỏi :

- Anh đã thấy chán cái đời trụy-lạc chưa ?

- Ai muốn sống bệ rạc thế này, hờ chú ?

- Anh có nghĩ đến tương-lai ?

- Tương-lai tôi còn gì, chú bảo nghĩ.

- Nhưng nếu anh còn tương lai ?

- Tôi tuyệt vọng rồi, chú ạ.

- Tôi có cách gây tương lai cho anh.

Ngô nhồm dậy :

- Thế thì còn gì bằng !

Nhượng giơ tay ngăn :

- Anh cứ thông thả, tôi phân trần để anh nghe. Chắc anh cũng đã rõ, tôi xưa nay bao giờ cũng quý mến ông bà và anh...

Ngô cướp lời bằng một câu nịnh :

- À, chú thì chu tất lắm. Thiên hạ mới có chú tốt là một.

- Tôi định bàn với anh thế này. Tôi mở thêm một hiệu xe để anh trông nom.

Ngô mở to mắt :

- Chú giúp tôi thế thì nhất.

- Và cái hiệu ấy, một vài năm rất có thể hoàn toàn thuộc về anh.

Ngô lại bật dậy như con búp-bê đít dính mẫu chì :

- Chú giúp tôi thế, còn gì bằng ! Khó lắm, chú ạ.

Nhượng gior tay ngăn :

- Tôi sẽ trừ tính tạm, mua cho anh mười cái xe cũ, ba trăm bạc đồ phụ tùng, đưa cho anh ba trăm nữa dùng vào việc mua tử. Nghĩa là tôi làm thế nào cho anh có thể là chủ một cửa hiệu cho thuê xe đạp. Tôi sẽ tìm cách

cho anh giả dần vào chỗ tôi bỏ ra, mỗi tháng một ít kỳ cho đến hết.

- Vâng, thế thì phúc tôi quá, tôi đang ba-đào. Thôi, chú cũng nên nghĩ đến thầy chúng ta mà giúp tôi.

Ngô đem người đã chết để «lung lạc» Nhượng. Nhượng tuy khó chịu, nhưng cũng vẫn không trách. Chàng tiếp câu chuyện :

- Anh chơi bời đến thế này, tôi tưởng cũng nên nghĩ lại. Mỗi lần tôi đến thăm bà, nói chuyện đến anh, bà vẫn khóc.

Ngô nhăn nhó :

- Kể ra, tôi cũng làm khổ mợ tôi thật.

- Bây giờ tu đi, không muộn đâu. Nếu anh có thể dứt bỏ các cuộc chơi bời, tôi chắc trong dăm năm anh sẽ có một căn bản chắc-chắn, không lặn độn nữa.

Ngô liến láu :

- Tất nhiên chứ. Tôi phải nghe chú, tu-tĩnh làm ăn chứ ?

- Vậy anh bằng lòng hử ?

- Bằng lòng.

Nhượng nhìn thẳng Ngô để cho nhời nói tả được hết nghiêm-trọng :

- Tôi làm giàu cho anh trong năm năm, hoặc bằng cách này, hoặc cách khác. Nhưng tôi buộc anh một điều, một điều rất dễ. Trước khi trả lời tôi, anh nghĩ kỹ đi đã.

Ngô mỉm cười :

- Chú buộc tới «điều kiện» gì, tôi cũng xin ký cả hai tay.

- Anh phải chữa thuốc phiện.

Ngô không nghĩ ngợi, đáp ngay :

- À, toa muốn thì moa cai ngay cho mà xem.

Nhượng ngừng một lát, rồi bằng giọng rất cương quyết, chàng tiếp :

- Anh nên nhớ, cơ-hội tốt không đến hai lần trong đời đâu. Anh hãy nghĩ kỹ rồi hãy trả lời tôi. Chữa thuốc phiện không dễ đâu.

Ngô khoa tay :

- Không, không, tôi muốn cai lúc nào chả được. «Oa-di-tô»¹ thì hút chơi. Có việc làm lại bỏ ngay cho mà xem.

Nhượng lại gặng :

- Anh hãy nghĩ cho kỹ hãy trả lời tôi, và anh nên nhớ điều này, nếu anh chưa chừa, không đời nào đã có cửa hàng.

Lúc bấy giờ Ngô mới hơi biến sắc. Nhưng chàng vội che đậy bằng cái vỗ vào đùi Nhượng với một giọng thân mật :

- Chú thì tôi phải nói thật. Thu xếp ngay cho tôi, kéo không có chỗ ăn chỗ ở, ngủ và ngủ vật các tiệm nó mất giá (?) con người. Rồi yên tề yên tất, tôi chừa ngay cho mà xem. An cư rồi mới lạc nghiệp (?) chứ ?

Ngô không ngờ chạm phải một thỏi sắt. Nhượng bảo ngay :

- Một là anh chừa ngay ngày mai, anh sẽ có trong tháng này một cửa hàng một hai nghìn. Hai là anh cứ hút thì từ mai, tôi với anh không nhìn mặt nhau nữa.

1 Thất nghiệp.

Ngô toát mồ hôi, rùng mình. «Thằng» cu Nhượng ngày xưa chàng vẫn đánh như kết, lủ đủ lủ đủ, «ăn không nên đợi, nói không nên lời», không ngờ bây giờ hoạt thế, ghê gớm thế.

Nghĩ đến phải cai thuốc phiện Ngô đã thấy rợn gáy. Nhưng không thể làm khác, chịu khổ sở đói khát mãi, sợ rồi, chàng đành liều :

- Nhưng chú phải cho tôi ở đâu mà chữa mới được chứ. Chữa thì nó vật ghê lắm, chú ạ, có khi chết người.

- Anh không lo, tôi sẽ thuê một căn buồng, mượn cho anh một thằng nhỏ để nó phục dịch anh. Và mời ông thầy cai ở liền với anh nửa tháng. Anh muốn ăn gì cũng có, tiêu gì cũng có, trừ thuốc phiện.

- Ủ, thế may ra tôi chữa được.

- Sao lại may ra, muốn chữa phải được.

- Ủ, thì nhất định chữa.

Nhượng nghiêm nghị :

- Nhưng anh nhớ tôi ở luôn với anh trong tháng anh cai. Anh không được vịn có gì để đi đâu mà không cho tôi theo. Tôi cũng báo để anh biết trước, nếu anh tìm cách hút, tôi sẽ bỏ mặc anh. Và từ sau sẽ không nhìn

mặt nhau nữa.

Thấy Nhượng «sáng» lý quá, Ngô đâm hoảng. Chàng nghĩ bụng Nhượng nói thế để dọa mình, chứ công việc bề bộn, nghỉ thế nào được một tháng để «canh» mình. Kẻ hèn bao giờ cũng thế. Bất đắc dĩ phải làm bốn phận thì bao giờ cũng tìm sẵn một «lỗ» để nếu có dịp sẽ chui ra.

- Được, tôi xin chờ cho chú xem.

Nhượng là người khúc triết, không đòi nào chàng chịu để cho tình trạng đứng nước đôi, liền bảo Ngô :

Anh nên biết, tôi bảo nghỉ một tháng là một tháng. Nghỉ cho đến bao giờ anh cai được thì thôi. Và tôi cũng nói trước để anh liệu. Nếu trong khi anh quản lý cửa hiệu, anh hút lại thì tôi sẽ lấy lại. Tôi rất quý anh, nhưng tôi không muốn trông thấy sự thất bại hiện hình trước khi tan vỡ. Thà phá trước còn hơn. Nào, anh bằng lòng chứ ?

- Vâng, nhưng thế thì tốn lắm, chú nhỉ. Hay chú cho tôi dăm chục, tôi về quê nằm «béng», cai chỉ một tháng tôi ra, chú nghĩ sao ?

Nhượng xua tay :

- Anh đừng nói gì với tôi lúc này, ngoài sự nghe tôi. Anh nên nhớ, anh em yêu nhau phải thẳng tay trong lúc định đoạt. Nếu nhu nhor sẽ hại cho cả hai người. Anh nên nghĩ về bà, về chị Hảo, về các em Phi, Ké, chữa đi. Sống một ngày sạch sẽ, còn hơn trăm năm bệu rệch. Phen này anh chịu đi vào đường chính, anh sẽ sung sướng tuyệt bực. Tôi nhờ giới có cơ hội thì giúp anh. Nhưng tôi giúp anh cũng không hiệu nghiệm bằng anh giúp anh. Tôi muốn, anh không muốn, giới cũng chịu. Anh xét nếu không chữa được, bảo ngay tôi, đảng nào cũng thế. Tôi không vì một lẽ gì nhượng bộ anh đâu. Một, anh chữa, hai, tôi với anh xa nhau.

- Được, chú cứ thu xếp đi, mai tôi chữa.

* * *

Thuốc phiện ! Mày cai-trị những kẻ không biết sống để làm gì, chứ mày không thể cười cồ những thằng người còn liêm sỉ. Nửa tháng giới chết đi sống lại mấy lần, nửa tháng giới dài tựa muôn năm đã đem Ngô ra khỏi tay chị Nâu ác liệt.

Đến khi Ngô béo tốt rồi, lành mạnh rồi, Nhượng mới hỏi :

- Thế nào, nói chuyện lại cho tôi biết mùi cai thuốc phiện ra làm sao ?

Ngô lắc đầu một cách sợ sệt :

- Nói ra thì nó «hành» nhiều ghêo lắm. Nào rức xương khu, tức là như có ròi bò trong xương. Sốt thượng trận hạ trận, mồ hôi không biết ở «xứ sở» nào ra nhiều như suốt. Rức tai, rức mắt, đầy da bụng, đi «ngoài» thất ruột gan. Đủ, đủ các hình phạt. Nhưng đây toàn là trò trẻ. Chỉ có độc một «đòn», «bà ấy» giáng thì đến tướng cướp cũng phải bó giáo lai hàng. Chẳng qua phúc nhà tôi đến, trông thấy chú cứ như ông Ác đứng trên đầu giường, nên tôi mới cố qua nổi.

- Nó làm thế nào ?

Ngô giơ hai cánh tay thúc vào hai mạng mỡ làm hiệu:

- Nó giáng vào cạnh sườn như hai con dao rựa bổ củi. Đúng như thế, có khi hơn là khác. Mỗi khi nó bắt đầu giáng, lại chết ngất đi. Mỗi ngày cứ như thế đâm chọc bần. Ta cứ bảo đòn sảng-tan khiếp, chứ tôi cho cũng không thấm gì bằng đòn «Phù dung». Không có chú luôn luôn an-ủi, khuyến khích, luôn luôn chùng mắt, đem đôi rét đe dọa, có lẽ tôi đã hút lại hai mươi lượt rồi.

- Bây giờ anh có thèm hút nữa không ?
- Không, bây giờ các vàng cũng không hút nữa.
- Ngộ nó lại làm ?
- Làm cũng đành, không ăn dơ được thì không hút lại được.
- Chắc nhé.
- Chắc chứ, một mình tôi đã gần đủ sức cai, thêm chú nữa thì mấy mươi thuốc phiện cũng phải cắt.

Rồi thân mật hỏi :

- Chú Nhượng nhỉ ! Lạ thật, sao những lúc tôi mê man mà chú hét, tôi cũng vẫn thấy sợ ? Sao trông chú những lúc quắc mắt dọa tôi, tôi khiếp đảm thế ? Không nhờ oai chú, tôi lại hút mất rồi.

Lại nghiêm sắc, Nhượng nói như truyền lệnh :

- Anh cứ nhớ như in vào lòng, ngày nào tôi bắt được anh hút thuốc phiện nữa, tôi sẽ bỏ anh đấy nhé.
- Tôi hiểu rồi, chú không cần phải dặn.

* * *

Ngô đỉnh đạc trong bộ quần áo «tô-bi-can», bước xe xuống cùng với Nhượng. Trong hai người vạm vỡ, khỏe mạnh, rõ ra bức phong lưu công tử. Bà Phán mở cửa thấy con và Nhượng, mừng quá, lú lười :

- Mợ... mong các con mãi,

Nhượng chỉ Ngô :

- Con đợi anh con khỏe hẳn, con mới dám đưa về thăm bà.

Rồi xin lỗi :

- Đáng lẽ những ngày anh con cai, con phải về báo tin luôn cho bà biết, song con không dám rời một bước, chỉ sợ anh con lại trốn đi hút.

Bà Phán nhìn con ngậm-ngùi :

- Từ giờ giờ đi con phải thương mẹ, đừng có hút xách nữa. Khốn nạn, thấy người ta nói con la bà các tiệm mà mẹ đứt ruột.

Nhượng đỡ ngay :

- Bà không lo nữa, từ giờ đã có con. Anh con không đời nào phụ lòng con cơ mà. Bây giờ anh con chừa, anh con mới biết nghiện ngập là đê tiện.

Rồi cười nhẹ :

- Ấy, thưa bà mấy hôm cai, con chẳng sợ anh con mất lòng, cứ kèm riết, không cho anh con đi đâu nửa bước. Con mà không «ác-nghiệp» mấy hôm ấy, anh con chưa chắc...

Bà Phán «ngỏ» một cái nhìn ân tình :

- Cũng là cái may của mợ, họa qua phúc tới, cậu ấy chưa được rồi tìm cách làm ăn, đã đến nỗi nào. Trước kia, mợ cũng đã bảo cậu ấy chưa, cậu ấy có nghe đâu.

Ngô nhẹ nhàng :

- Không phải con dám cãi mợ, nhưng mợ xét, con lấy gì mà chưa. Từ hôm nọ đến nay, chú ấy tiêu cho hai trăm rồi, mợ tưởng ít hẳn.

Bà Phán với âu giàu :

- Cai mà cũng tốn kém thế cơ à ?

- Không thì cai làm sao được hử mợ.

Bà Phán lắc đầu, chua xót :

- Lớp này con không cai mợ đến buồn mà chết mất. Con em Hảo, vợ chồng lục đục chẳng ra làm sao ? Nghe

đậu thăng kia nhất định lấy vợ lẽ cô đầu.

Rồi bà thở dài cay đắng :

- Mẹ khuyên răn thế nào nó cũng không nghe. Nhất định xin ly dị khổ quá.

Quay nói với Nhượng :

- Con có làm thế nào con khuyên răn chị giúp mẹ được không ?

Nhượng ngùi ngùi :

- Hôm nọ, con nghe chị con nói qua, con đã phiền quá. Vâng, để con thưa với chị con xem.

Bà Phán gọi thằng nhỏ bảo làm cơm rồi bảo :

- Hai anh em ở đây ăn cơm với mẹ, rồi em Hảo nó cũng đến bây giờ.

Bà đứng dậy, ấn hai vai Ngô :

- Con đừng chơi bời gì nữa cho mẹ yên lòng, con nhé.

- Vâng, mẹ cứ tin từ nay giờ đi con không thể nào hư được.

Nhượng ân-cần nói với bà Phán, sau bữa cơm :

- Thừa bà, bây giờ anh con đã chữa thuốc phiện rồi, bà có thể vui lòng cho con thừa điều này. Trong tháng này, con sẽ mở cho anh con một hiệu xe đạp ở phố này. Bà xem có cái nhà nào ưng ý, bà thuê cho con. Cửa hàng cho thuê xe đạp và bán các đồ phụ tùng, nhờ giới cũng vẫn có lãi. Con phải tìm cách cho anh con có việc làm thì mới khỏi buồn. Không anh con lại chơi bời mất sức đi.

Bà Phán ghen ngào :

- Con thương mẹ quá, mẹ biết lấy gì đền lòng con ?...

Nhượng an ủi :

- Bà đừng dạy thế, con may nhờ giới làm ăn khá giả, con phải đền ơn nuôi nấng của ông bà. Xin bà cứ thương con như thương anh con.

Bà Phán thở dài :

- Người ta có ăn ở với nhau lâu ngày mới biết bụng nhau.

- Con nhờ bà nuôi cho mới có ngày nay. Con chết cũng không đền được công ơn ông bà...

Chỉ trong nửa tháng giò, một cửa hiệu xe đạp «ló» mặt với phố chợ Hôm. Bà Phán về ở với Ngô, sinh-kế đã sẵn, bà không phải chật vật.

Hảo ngày nào cũng về với mẹ hàng giò.

Nàng buồn như chết, luôn luôn thở dài. Bà Phán năn-nỉ khuyên con :

- Con nên nghĩ lại cho mợ nhờ. Hay gì rầy vợ bỏ chồng, con không sợ các ông các bà ấy chê nhà ta vô phúc hay sao ? Mợ nhờ anh Nhượng gây dựng cho thế này, được hời lòng đôi chút, bây giờ lại héo hắt về chuyện con... Con nên nghĩ lại, thương mợ...

Hảo để rơi những giọt nước mắt xuống đôi má đã hơi răn :

- Con có muốn đâu thế. Nhưng người ta nhất định cưới vợ lẽ, con chịu thế nào được. Mợ xét cho con.

- Vợ lẽ thì đã làm sao. Bao giờ mình chả là vợ cái con cọt.

- Nhưng con không chịu nổi cảnh chồng chung vợ chạ. Người ta đã dáo dở như thế, con ở với người ta cũng bằng vô ích. Vợ chồng, khi đã khinh nhau, còn ở với nhau làm gì, còn trông thấy nhau làm gì cho bận

mất.

Bà Phán nói trong nước mắt :

- Để mợ cho gọi Nhượng nó đến, nó bảo con. Ai lại vợ chồng son rồi thế mà bỏ nhau có chết người không ? Con phải thương mợ, con phải nghĩ lại.

Hảo cúi đầu, không đáp. Bà Phán tưởng nàng xuôi lòng, tấn công :

- Từ ngày cậu con mất đi, nhà cửa tan nát, mợ chưa được phút nào vui. Nhờ hồng phúc, bây giờ trông thấy một chút... Thế nào anh Ngô con vừa mới tu tỉnh, lại đến con...

Hảo nức nở :

- Mợ trách con, con xin chịu. Con không thể nào sống cạnh một người lừa dối con như thế.

Rồi nói như oán trách :

- Con đã biết cơ sự này từ trước cơ mà. Con sợ cậu mợ, phải về nhà người ta, con biết trước thế nào cũng có sự không hay.

Bà Phán ôn tồn :

- «Phải sao chịu vậy âm thầm, biết rằng đem cố đem cầm cho ai ?» Thôi, con thương mẹ, con đừng bắt mẹ phải trông thấy cảnh tan nát của con.

Nhượng đến với một bó dứa và mấy chục «pê-đan», mấy chục «xích». Ngô làm «bông» lấy xong, Nhượng mới hỏi bà Phán :

- Mẹ đêm qua chường không ngủ được hẳn thôi ? Trông mẹ hơi mệt.

Nhượng bắt đầu gọi bà Phán bằng mẹ từ hôm mở cửa hàng. Nhượng phải gọi cái tiếng mẹ thân yêu để bà Phán khỏi nghĩ ngợi về chỗ phải nhờ vả Nhượng. Bà Phán uể-oải :

- Mẹ có chuyện buồn lắm, đang mong con.

Nhượng niềm nở :

- Con còn đợi rồi hàng, thành thử bây giờ mới xuống được. Mẹ có việc gì ?

Bà Phán đưa mắt về phía trong nhà. Nhượng hiểu ý, khẽ nói :

- Mẹ cứ để con khuyên chị con dần, may ra chị con thương con...

Bà Phán lắc đầu, chán ngán :

- Con phải thương mợ, cô khuyên răn chị con. Mợ nói thế nào, nó cũng không chịu...

Nghe thấy tiếng giầy Hảo đi ra, bà Phán im bật. Nhượng đơn dả :

- Lạy chị ạ.

- Kìa anh, anh xuống bao giờ ?

- Em vừa xuống, em đem hàng cho anh Ngô.

Bà Phán bảo ngay Hảo :

- Thôi, bây giờ gọi anh ấy bằng cậu cho nó quen đi. Cứ người chị, người anh, chẳng ra thế nào cả.

Nhượng hòa theo :

- Vâng, mợ dạy phải đấy, từ đây chị cứ gọi em là cậu. Cũng phải phân ngôi thứ đi chứ, chị còn đợi đến bao giờ nữa.

Hảo cười nhẹ :

- Vâng, tôi xin nghe... anh.

Ngô đang ngấm nghĩa đôi «pê-đan» Nhượng mới đem, cười vang :

- Lại anh rồi... Cô này thế mà khó tính gớm. Có thể mà cũng không chịu nhận ngay.

Hảo đỏ mặt, chừa :

- Ủ, thì xin nghe cậu vậy.

Nhượng nói một câu nó làm cho tất cả mọi người phải bắt trí vào sự suy nghĩ. Suy nghĩ hạnh phúc hiện-tại của họ :

- Con thế mà sung sướng nhất nhà, mợ nhỉ. Có anh, có chị, tha hồ vui vĩnh.

* * *

Nhượng mời Hảo vào nhà trong nói để chuyện.

Bóc gói thuốc lá, rút một điếu châm hút. Hảo ngo ngác nhìn quanh, rồi nàng đứng dậy về phía buffet lấy cái gạt tàn để trước mặt cho Nhượng.

Đặt điếu thuốc lá xuống đĩa, Nhượng nhìn Hảo một cái nhìn thương cảm :

- Em nghe mợ cho biết chị có việc buồn về gia đình.

Hảo cúi mặt, chấm ngón tay vào đĩa nước, vẽ xuống bàn :

- Cậu xem, tôi đoán cuộc đời của tôi có sai đâu. Tôi biết trước sẽ có ngày hôm nay cơ mà.

- Chị nên xét kỹ, kéo sau hồi hận.

Lắc đầu, Hảo cả quyết :

- Tôi đã nghĩ kỹ lắm. Không thể bị hồi hận. Tôi đã để hiếu trên tình, bằng lòng trao thân gửi phận cho y trong khi tôi thừa biết y là người không có nhân cách. Tôi đã cam phận đến thế. Cậu thử tưởng-tượng, sống cạnh một người thô kệch, phũ phàng, hèn thấp, thuận buồm xuôi gió cũng vị tất đã tránh được những bất hòa. Huống hồ y còn giở lắm trò ti-tiện. Đời thuở nào, y dám mở mồm nói với tôi : Thiên hạ năm ba vợ cũng nhiều, cứ gì mình tôi. Mợ không bằng lòng, tùy mợ. Cậu xem từng ấy năm giờ, tôi đã giết mắt, giết tai, giết cả lòng nữa, để sống cạnh một người chồng chỉ biết có ăn chơi, chỉ biết có du thủ du thực. Tôi đã ngậm bồ hòn làm ngọt, cốt sao cho cậu mợ tôi vui lòng. Bây giờ y rước một người cô đầu về, bắt tôi nhận cuộc hôn nhân hèn hạ ấy. Không phải tôi khinh gì người cô đầu, người ta cũng là đàn bà như tôi. Nhưng tôi yêu cầu y lập gia đình riêng cho vợ lẽ y. Y không chịu. Cậu bảo tôi còn biết làm thế

nào khác, không bỏ y ?

- Chị bằng lòng cho anh ấy thuê nhà cho vợ lẽ, anh ấy không chịu ?

- Ấy thế mới lạ !

- Thực không chị, tôi sợ chị xét nhầm.

Hảo cười nhạt :

- Thì tôi đã bảo nói đến giờ cũng không tin.

Nhượng thở dài :

- Không ngờ anh Sinh lại có thể xử với chị đến thế.

- Tôi đã tìm hết cách để y khỏi khó chịu về tôi, y cũng không nghe.

- Để em tìm anh ấy, nói cho anh ấy một vài điều.

Hảo xua tay :

- Vô ích, cậu ạ. Con người ấy làm gì có tai. Thì tôi đã chẳng vẫn bảo cậu, kẻ ngu phu ngu phụ khó nói cho họ tin lắm.

- Biết đâu, anh ấy không bằng lòng chị ở một chỗ nào.

Hảo thử đánh phào :

- Y chẳng không bằng lòng gì tôi cả. Chỉ vì tôi không sống một cách thấp thỏi như y, nên y chán tôi.

Nhượng ngập ngừng mãi, mới đánh liều hỏi :

- Em xin chị thứ lỗi cho em, khi em hỏi chị điều này...

- Cậu cứ nói, tôi tin cậu thương tôi lắm.

- Em sợ rằng chị bước chân về nhà chồng đã sẵn có cảm tưởng xấu về cuộc đời phụ phụ của mình, rồi chị nhìn cái gì nó cũng sai đi. Và chị đã vì phần-uất, đã sống cao cầu bắc bực cho anh ấy phải bẽ chằng.

- Nghĩa là cậu sợ tôi khinh rẻ y chứ gì ?

- Vâng, chính thế.

- Không có đâu. Bao giờ tôi lại nhầm lẫn thế. Một khi tôi đã bằng lòng đem thân tôi ghép vào y, là tôi đã nghĩ : đã lấy nhau phải thương nhau, bằng không thì thôi. Cậu có thể tin tôi đã hạ mình có cho ngang bằng y, nhưng cũng không để yên. Mấy năm đầu thì khá, vợ chồng không có điều gì sích-mích. Nhưng, cậu cũng đã biết, y là người chỉ có chơi thôi. Mở mắt là nghĩ đến quần áo, cơm xong là lượn phố. Và mọi nhà lên đèn, là y mò xuống cô đầu. Giá y cứ chơi không, tôi cũng mặc.

Đảng này y lại đem một người đàn bà khác kém tôi đủ mọi phương diện, bắt tôi sống chung, tôi chịu thế nào được. Bảo y thuê nhà riêng cho người yêu y ở, y cũng không nghe. Y hành động như thế tôi hỏi cậu, có phải y đã cố tình đuổi tôi ra khỏi nhà không.

Và rất điềm tĩnh, Hảo nhếch mép :

- Tôi biết bỏ y, lòng tôi sẽ chết, tôi cũng phải bỏ. Cậu xem một người đàn bà bỏ chồng có sung sướng bao giờ đâu ! Nhất người ấy lại là tôi.

- Em xin chị lấy tình một người chị ruột thịt, thương em, chị hãy nghĩ lại xem. Biết đâu trong lúc bức bối, chị đã tính sai chẳng.

Hảo chậm rãi :

- Vâng, tôi sẽ nghĩ lại, nhưng xin cậu biết cho rằng trong đời, tôi chỉ nhận điều này với mình cậu thôi nhé. Cậu có tin thế không ?

- Vâng, em tin, em tin lắm, bao giờ em cũng tin chị thương em. Từ ngày em còn thơ dại, em cũng đã nhận ra điều ấy.

Rồi mấy giọt nước mắt tràn xuống má. Nhượng nhìn Hảo một cách xót xa :

- Chị Hảo, chị gặp cảnh này... em thấy như chính thân em chịu khổ. Em thương chị lắm, em thương mẹ lắm. Giá có phải giảm đi mười tuổi thọ, để đời chị không có ngày hôm nay, em không dám ngần ngại...

* * *

Sinh tiếp Nhượng trong buồng khách. Từ lúc ngồi đến lúc thẳng bếp bưng khay nước ra, y gọi người vợ lẽ cô đầu của y đến thăm lượt. Mỗi lần y đều sai lấy một thứ : bao diêm, gói thuốc lá, thuốc lá, mùi-soa. Nhượng nhìn ngay thấy chỗ dễ tiện, khổ nạn của y. Lòng chàng bàng hoàng, có một mũi nhọn đâm vào ruột non.

- Tôi muốn nhờ anh một việc, anh có thể đi giúp tôi không ?

- Việc gì, anh cứ nói.

Nhượng nghĩ một lát, rồi gõ gõ xuống bàn :

- Một câu chuyện. Đáng lẽ nói ở đây cũng được, song không tiện.

Y bô bô :

- À, câu chuyện. Được, thế để tôi đi.

Rồi y gọi vợ lẽ, y xin phép đi, y nũng nịu đòi lấy quần áo. Nhượng lộn ruột, phát tởm. Chàng càng thấy xót xa cho thân phận Hảo. Chàng có cảm giác như đứng gần một chuồng tiêu.

Trước khi nắn cái bo mũ dạ cho sát xuống vành tai, y gọi vợ lẽ lại hôn má, hôn trán, hôn mắt. Nhượng muốn nắm cổ y, nhổ vào giữa mặt cho bõ ghét. Ra đường, y hỏi ngay :

- Chuyện gì thế anh ?

Nhượng chán phè, đã toan không nói nữa, vì «con người» của y nó đã lộ ra đấy rồi còn hỏi han làm gì. Nhưng chẳng lẽ thôi, Nhượng đành phải hỏi :

- Hình như chị ấy và anh có điều gì không vui.

Chẳng nói chẳng rằng, y «ồ, là là !» một chập, rồi lắc đầu, lắc cổ :

- Bà ấy thì không thể tưởng tượng, đủ các thứ bà tưởng.

Nhượng thấy các thớ thịt bập bập. Chàng muốn vả ngay vào cái mồm chuột chù của y cho rơi răng.

Y lại soen soét :

- Mẹ nào con ấy, bà cụ, anh xem có ngoa ngoắt không ?

Nhượng nghiêm sắc :

- Tôi xin anh đừng nói đến bà tôi. Ta phải nên lễ phép một chút.

Ngạc nhiên, y trở mắt nhìn Nhượng, lệch hẳn vai. Nhượng bằng một thứ tiếng rất đanh thép bảo y :

- Tôi thấy chị Hảo tôi kể chuyện, tôi muốn hỏi lại anh. Anh nên nghĩ cho kỹ, vợ chồng bỏ nhau là việc không hay hướm gì. Dù sao, anh cũng nên nghĩ xa một tí.

Y bĩu môi, lắc đầu :

- Người đàn bà ấy không thể gọi là vợ được. Tôi mong nó đừng về nhà tôi nữa. Anh có gặp, bảo nó hộ tôi.

Nhượng vẫn nhấn nại :

- Bỏ vợ, bỏ chồng, là một điều náo lòng cho cả đôi bên.

Y cười một cái cười rất khốn nạn :

- Không thích nhau nữa thì bỏ. Giai lấy vợ, gái lấy chồng, việc gì mà náo lòng. Thời buổi này, tự do ly-hôn.

Thấy cái mồm chuột chù, bộ răng khênh, con mắt một mí, cái mặt trăng tráo, tất cả chỉ đáng giá một con cua chết, Nhưng chỉ ném cho y một cái nhìn khinh bỉ :

Anh đã nghĩ thế, tôi hà tất còn nói với anh.

Rồi chào một câu, Nhưng đi thẳng :

- Thôi, chào anh.

* * *

Nhưng về tìm Hảo. Thấy Nhưng đượm một vẻ buồn, Hảo lại phải an ủi :

- Thôi cậu ạ, y thế mà y, hơi đâu mà buồn.

Nhưng ném mũ xuống ghế :

- Em không ngờ đời chị đa đoan thế. Em không ngờ chị phải sống bao nhiêu năm với một kẻ tư cách hèn thấp quá.

Hảo chép miệng :

- Số kiếp cả, giờ bắt thì phải chịu.

Nhưng, mặt nặng chĩu một buồn thương :

- Chị ạ, đời em, có lẽ phút vừa rồi đối diện với y, em mới cảm thấy thế nào là đau-đớn, là tê-tái. Em tưởng chừng như cả một chảo dầu sôi tưới từng giọt trên da thịt em. Chị ơi ! xin chị thương mẹ, thương em, chị cần rằng chịu sự đau khổ này, đừng nản lòng. Em xin chị tránh cho em phải trông thấy chị khóc những giọt máu mắt của duyên phận. Em xin chị thương cái đời góa bụa của mẹ, đời cô cút của em, vui sống những ngày còn lại.

Hảo người nhìn Nhượng, tia mắt như có những giọt máu sắp sửa rớt :

- Tôi cảm ơn cậu đã thương tôi.

Chỉ nói được từng ấy câu, Hảo gục xuống bàn. Vai nàng chuyển trên những bắp thịt.

Nhượng lại cạnh Hảo, nâng mớ tóc rũ xuống đất :

- Chị, chị thương em...

* * *

Đức oai nghiêm như vị chúa tàu trong cơn phong ba :

- Viết, anh cứ viết theo tôi, tôi đọc thế nào, anh viết thế.

Nhượng ngược nhìn bạn, rồi lại cúi xuống tờ giấy.

Ghếch chân lên chiếc ghế Nhượng ngồi, Đức áp vào vai bạn, đọc :

- Thừa mẹ...

Ngừng một lát, chàng sang sang :

- Phải bỏ những lối suy nghĩ đàn bà ấy đi.

Và đọc tiếp :

Chúng con báo tin để mẹ thu xếp, trong một tháng, chúng con sẽ ra đón mẹ, và dưỡng, và các em. Chúng con đã tậu cho mẹ được một ngôi nhà hai tầng đủ ở. Chúng con xin mẹ thương chúng con, về ngay với chúng con. Và xin mẹ nói với dưỡng hộ chúng con, chúng con rất mong đợi mẹ và dưỡng về

Nay kính,
Nhượng-Đức

Nhượng đặt bút, thở dài :

- Anh cũng cho quyền tôi được nói chứ. Anh lo cho tôi nhiều quá, khiến tôi phải tủi lòng.

Đức làm bộ sảng :

- Anh tủi lòng mặc anh, khi anh đã coi tôi là ruột thịt của anh, anh phải cho quyền tôi làm những việc kẻ ruột thịt phải làm.

- Thiên hạ sẽ dị nghị tôi.

- Cả thiên-hạ cũng không quý bằng lòng tôi yêu anh. Nếu thiên hạ dị-nghị anh, mà không hại gì đến lòng tôi yêu anh, thì tha hồ cho họ dị-nghị.

- Nhưng anh đành để cho lương tâm tôi thắc mắc.

- Tôi cũng xin anh đừng bắt tôi phải nghi lòng anh thương tôi. Sao anh lại có thể từ chối những điều tôi dâng cho anh, mà nếu ở địa vị anh, anh sẽ làm cho tôi gập mườì. Sao anh ích-kỷ thế ?

- Tôi thấy tôi đã lợi-dụng lòng thương của anh nhiều quá

- Tôi thấy tôi được anh ban cho tôi cái ơn được có mẹ thì sao ?

Nhượng thở dài :

- Tôi thấy tôi không có quyền quấy-nhiều anh như thế.

Đức lại làm bộ cau mặt :

- Tôi thấy tôi có quyền không được rẽ tôi với mẹ, với dượng, với các em. Tôi không có mẹ, anh có bốn phận phải chia mẹ cho tôi. Anh muốn tôi là kẻ bất hiếu là ? Anh lại muốn có một thằng bạn bất hiếu à ?

Nhượng không nói được câu nào nữa, đành chịu phép. Chàng đứng dậy, chậm-rãi :

- Không biết có phải tôi là cái nợ của anh không ?

- Tôi mong anh cho phép tôi giả món nợ của anh. Anh cho phép tôi được dâng mẹ một chút tình con, một tấm lòng bạn.

Nhượng gần muốn khóc :

- Trong bao năm giờ, anh ăn nhịn để dành, chỉ để bù chi cho mình tôi. Tôi ay náy lắm.

Đức gõ gõ xuống bàn :

- Khi nào anh thấy yêu tôi như chị Hảo, anh sẽ không nói thế.

* * *

Bà Phán cho mời Nhượng xuống chơi. Nhượng mang một gói hàng theo.

- Mợ nghe nói bà sắp về đây ở với anh, phải không ?

- Thừa mợ vâng, anh Đức con nhất định không cho mẹ con ở ngoài ấy nữa. Anh con bắt viết thư mời mẹ con, dựng con và các em con về. Anh con mới tậu xong cái nhà tuần lễ trước để cho mẹ con ở.

Bà Phán nở một nụ cười :

- Cậu Đức hôm nọ xuống đây, nói chuyện về việc ấy và trách con, vì con định không nghe.

- Thừa mợ, vì anh con tốt với con quá, con không dám phiền anh con.

Nói xong giở gói, lấy ra một mớ lông cừu :

- Con mua lại cái này của người bạn ở Vân Nam về, con biếu mợ để mợ dùng mùa rét. Con mua được hai cái, biếu mợ một, u con một.

Bà Phán ngắm nghía bộ lông, tấm tắc khen :

- Ở đây, không có thứ to bản và soăn thế này đâu, đẹp quá, anh ạ. Thứ này chỉ ông phó Bảng là may được thôi, và can khó lắm, công phu lắm.

- Vâng, mợ bảo con chỗ ông ấy ở, để con cho gọi.

- Thôi được, để mợ bảo chị Hảo, con nhiều việc, hơi đâu đi tìm mất thì giờ.

Rồi bà hỏi tiếp luôn :

-Hôm nào bà về, con phải cho mợ biết để mợ lên chơi.

Nhượng vội vàng gạt :

- Vâng, để hôm nào u con về, con sẽ mời u con xuống hầu mợ.

Có tiếng xe đỗ ở cửa. Bà Phán nhìn ra, rồi quay bảo Nhượng :

- Ngô nó đã về kia, con.

Nhượng ra tận cửa đón :

- Anh đi đâu về ?

Ngô rút khăn tay lau mồ hôi trán :

- Tôi lên mua lại năm cái xe của hiệu Vân-Minh.

- Còn tốt không ?

- Khá. À, thế nào, tháng sau bà về có phải không ?

- Vâng, u em và cả nhà về.

Ngô kéo tay Nhượng sênh sệch lại bàn giấy, trở cái cặp :

- Giở ra mà xem. Anh Đức tốt quá, tôi từ chối mãi, anh không nghe. Người ta ăn ở với mình như thế, mình lấy gì đáp lại.

Nhượng ngơ ngác nhìn theo Ngô, vừa đi vừa cởi áo vào nhà trong. Giở cặp, Nhượng lấy ra một cái bì. Trong bì có một thếp giấy. Nhượng cầm đọc :

Hanoi, ngày.

Tôi là ủy viên hãng xe đạp Nhượng-Đức, nhận bán lại cửa hàng xe đạp ở Chợ Hôm, số... cho ông Nguyễn-toàn-Ngô, lấy số tiền là hai nghìn đồng. Tiền, tôi đã nhận đủ.

Nay viết giấy này làm bằng

Ký tên :

Ngô Đức,

Ủy-viên hãng xe Nhượng-Đức.

Và mười một cái «ban» Ngô ký để lấy các đồ phụ tùng, ba tháng giả tiền một lần.

Nhượng gọi vọng vào nhà trong. Ngô, chạy ra, Nhượng hỏi một cách cấp bách :

- Anh ấy xuống đây bao giờ ?

Vừa nói ca-vát, Ngô vừa đáp :

- Hôm nọ, tôi nhất định không nghe, cứ giữ lệ giả góp dần từng tháng như trước. Chẳng những anh ấy sang tên cho tôi cả cửa hàng, lại còn cho lại bao nhiêu «bon» tôi ký lấy hàng, tính ra có năm sáu trăm đồng. Anh ấy bảo anh sai anh ấy xuống bàn giao.

Nhượng ngẩn mặt :

- Không, anh ấy đã bàn gì với tôi.

Ngô gật gù :

- Tôi biết, anh ấy nói thác ra thế. Chẳng qua thấy tôi từ chối, anh ấy nói là anh sai để tôi sợ, phải nhận.

Nhượng xin một miếng thuốc, cầm đồ đồ vào gan bàn tay, rồi chặc lưỡi :

- Sao lại có người chỉ chuyên lo cho người. Anh ấy vừa mua vội một căn nhà, đắt mất vài trăm bạc. Người ta đang chữa dở, anh ấy cũng mua bằng được để cho u tôi ở. Anh ấy lại vừa giới thiệu tôi với hãng B. I. C. để tôi đứng bán ăn hoa hồng cho đại lý các tỉnh.

- Chúng ta có phúc lắm mới gặp được người thương chúng ta như thế. Ăn ở thế nào để khỏi phụ lòng người ta, kể cũng là một điều cần.

* * *

Bà Phán cầm quạt phẩy cho Nhượng :

- Con cởi áo ra, ở đây lát nữa Hảo nó đem chè khoai lên cho mà ăn.

Nhượng ngăn bà Phán quạt :

- Chị con lại phải xuống bếp đây, hờ mẹ ?

- Có mấy củ khoai, mợ mua dưới chợ Mơ phiên trước.

Hảo múc chè ra bát, gọi mọi người vào ăn : Ngô có việc lại phải đi ngay, bà Phán bảo :

- Đi nhanh về mà ăn, con nhé.

Trong đôi má ửng hồng của Hảo, Nhượng nghĩ thầm: «Người thế kia mà đến nổi ồng nhan bạc phận».

Thấy vẻ thần thờ của Nhượng, bà Phán hỏi ngay :

- Con nghĩ gì ? Con mong để về à ?

- Thừa mợ không, u con sang tháng mới về cơ mà.

Để cái thìa sứ trắng vào bát cho Nhượng, bà Phán ân cần :

- Nhớ con nhé, nhớ nhé, hôm nào để con về, phải cho mợ lại chào đây.

Nhượng đặt bát, khiêm tốn :

- Mợ bận hàng, để con xin mời u con lại thăm mẹ.

- Đừng bắt bà đi, để mợ lên.

Ăn xong, bà Phán vừa sũa răng vừa nhìn Hảo và Nhượng, bà nói rất nhẹ nhàng :

- Đòi mợ, giờ cho có ngày hôm nay là hậu lắm rồi.

Nhưng lại chép miệng :

- Giá giờ đừng bắt em Hảo... dở dang.

Nhượng an ủi :

- Thừa mợ, tại số cả. Giời thương, trước chẳng khá, sau khá biết đâu.

Bà Phán ỉu mặt :

- Dẫu sao, mợ cũng buồn buồn.

Nhượng bẻ ngang câu chuyện :

- U con lên đây, có mợ thế mà vui. Rồi mợ đi lễ đâu, mợ cho u con đi lễ bái với nhé.

Ba Phán vẫn không quên, bà lại phàn nàn :

- Giá giời cho mợ được trông thấy nó đông đàn dài lũ, mẹ hời lòng hơn.

Nhượng nghĩ một lát, phớt qua Hảo một cái nhìn, rồi như người tỉnh một giấc mơ

- Chị con sau này thế nào cũng sướng. Người như chị con, ăn ở thế mà giời bắt khổ, chẳng có lẽ. Mợ không xem nhiều người cao số, trước ba dịp, sau theo không kịp là gì. Con tin chắc như ban ngày, chị con thế nào cũng gặp được người vừa ý.

Hảo đưa mắt cho Nhượng thôi đi. Bà Phán, trước khi ra cửa hàng, còn nói thêm một câu :

- Còn cậu nữa, cậu Ngô nữa, bao giờ tôi lo cho các cậu mỗi người một cô vợ thì tôi mới yên tâm.

Nhượng cười, với chén nước :

- Con xin vâng, con nhờ mợ đấy. Nhưng mợ có chọn cho con, mợ chọn cô nào khéo léo mới được. Chẳng có sau này cứ không ninh chân giò vừa ý mợ thì đảm đang mấy, con cũng chịu.

Bà Phán nở một miệng cười hân hoan. Bà nghĩ đến món ăn sở thích của bà mà ngày xưa, đã hàng trăm lần bà hét Nhượng về tội ninh chưa rừ, hoặc rừ quá.

* * *

Bà Cai sủng sính trong cái áo the la cải đi với Nhượng lại chơi bà Phán. Trông thấy Nhượng, bà Phán trách ngay :

- Con thế thì thôi, mợ đã bảo để mợ lại chào bà. Bắt bà đi làm gì cho tội.

Giá không được con dặn trước giao tình của mình với bà Phán, bà Cai đã ngạc nhiên về chỗ bà Phán gọi bằng bà.

Bà Cai vội vái :

- Xin bà cứ cho thế mới phải. Tôi vừa về tối hôm qua, hôm nay phải lên chào nhà ngay.

Bà Phán đỡ bà Cai vào nhà trong.

- Bà vào trong nhà kéo nắn,

Hai bà chuyện trò với nhau tương đắc lắm. Nhượng đứng hầu một bên. Bà Phán chỉ khắp nhà :

- Gia cư này là của cậu Nhường cậu ấy cho tôi đây. Ông cháu mất đi, nhà cửa tan nát cả. Không nhờ có cậu Nhượng, dễ thường đến mẹ con cũng không gặp nhau.

Bà Cai khiêm nhượng :

- Chết, sao bà lại dạy thế. Tôi chẳng may góa bụa để cháu lưu-lạc, may nhờ cửa ông bà, được ông bà nuôi nấng, dạy bảo, nay nên người. Tôi ở xa, không mấy khi về được để từ tạ, xin bà tha lỗi cho.

Hảo ở trong buồng nước ra. Nàng lại chào bà Cai :

- Lạy bà ạ.

- Không dám ạ, lạy cô ạ.

Sau dăm câu chuyện thù tạc, bà Phán gọi người nhà làm cơm. Bà Cai không dám từ chối.

Nhượng xin phép bà Phán và mẹ, ra phố có chút việc.

- Được, để bà ở đây với mẹ, con phải đi đâu, cứ đi cho được việc. Nhớ về mà ăn cơm, con nhé.

* * *

Nhượng từ trên xe bước xuống, chạy bay vào bàn giấy, hỏi người thư ký :

- Ông Đức đâu ?

- Ông Đức trong buồng sơn mạ.

Nhượng chạy sỏ vào, gõ cửa :

- Anh Đức có trong ấy không ?

- Tôi đây. Gì thế anh ?

- Việc cần, việc cần, mở mau !

Cánh cửa mở, Nhượng dặt tay Đức ra khỏi buồng :

- Lên mặc quần áo, đi ngay với tôi.

Dừng lại, Đức hỏi :

- Gì thế anh ?

Nhượng lại giục :

- Cứ mặc quần áo, rồi sẽ biết.

Đức cười, trách yêu bạn :

- Gì thế, nói cho biết đã nào !

Nhượng chặc lưỡi :

- Việc lành, làm gì mà sợ. Ở hay, anh này, sợ quá, mê rồi !

Lên buồng ngủ. Nhượng mở tủ lấy áo cho Đức. Đức mặc áo xong, Nhượng bắt bạn đứng thẳng người :

- Lặng yên, tôi thất cho cái ca-vát hôm nay thì tuyệt !

- Thôi, thất ca vát làm gì. Đã vội lại còn vẽ.

Nhượng nghiêm sắc mặt :

- Vội thì vội, cũng phải cho thơm tất. Chuyện đùa đây hử.

- Gì mà cấp bách thế ?

- Cấp bách hơn tất cả các việc trên trần gian.

- Lại đi ăn chứ gì ? Hay ai hỏi ?

Nhượng đưa ngón tay lên môi suyt :

- Chưa tiết lộ được, chốc nữa hẵng hay.

Mặc quần áo xong, Nhượng lại cái giá tìm giấy cho Đức, cầm đôi nọ ngắm, rồi lại bỏ xuống lấy đôi kia. Đức sốt ruột, kêu âm :

- Kia, đã vội lại còn dềnh dàng.

Nhượng lại đưa ngón tay lên môi suyt :

- Vội thì vội, cũng phải cho thơm tất chứ !

Đi xong giấy, Nhượng nắm hai tay bạn bắt quay đằng trước, quay đằng sau :

- Được rồi, ta đi đi.

* * *

Ra cửa, Đức gọi xe, Nhượng gạt đi.

- Kia, vội, sao lại không đi xe ?

Nhượng lại đưa ngón tay lên môi suyt :

Bây giờ lại không vội như ban nãy nữa rồi.

Ngạc nhiên về thái độ quái gỡ của bạn, Đức trừng mắt :

- Anh điên hay sao ?

Nhượng nắm tay bạn :

- Em không điên đâu.

Lần đầu tiên Nhượng xưng em với Đức. Trong câu nói, trong cái nắm tay, Đức cảm thấy một chuyện gì là lạ sắp xảy đến. Nhất con mắt Nhượng, con mắt long sòng sọc, khuôn ngực trái tim đập phập phồng, hơi thở dốc, cái không khí chàm trên mặt, tất cả đều tố cáo một sức lòng mạnh như nước lụt đang cuồn cuộn trong tim phổi...

- Có việc gì quan hệ cho lòng chúng ta, phải không anh ?

Nhượng không đáp, chỉ ngược nhìn bạn một cái nhìn cầu khẩn.

- Anh cứ nói, anh Nhượng, anh không tin tôi yêu anh đến bực bằng lòng trước những điều anh muốn hay sao.

Bổng Nhượng ôm chập lấy tay Đức, nói trong hơi thở nóng ran :

- Anh Đức, anh cần phải thương em nhiều lắm. Lần này, anh cần phải thương em gấp trăm mọi lần. Anh Đức, anh đã thương em như không một ai trên trái đất. Anh đã làm cho em sống lại. Anh đã làm cho em trả được nghĩa cha mẹ nuôi. Anh đã làm cho mẹ con em gặp nhau. Anh đã làm cho em tất cả. Giờ cũng không thể làm cho em hơn được. Nhưng nếu lần này anh từ chối, thì em sẽ phụ ơn anh. Em sẽ quên hết những điều anh đã làm cho em. Em sẽ trở thành thù nghịch của anh. Em sẽ trốn anh cho đến đời đời kiếp kiếp.

Nói xong một hơi, Nhượng nghẹn thở, lả vào tay Đức.

- Gì thế anh ? Anh cứ tin ở lòng tôi yêu anh.

- Em xin anh thương em, thương cái đời côicút của em, thương giọt máu của anh... nhận lời sẽ kết hôn với chị Hảo em.

Rồi như cái máy, Nhượng cướp lời :

- Chị Hảo em khổ lắm, chị Hảo em thương em lắm, chị Hảo em khóc luôn...

Và lay lay tay Đức, Nhượng, mắt ráo hoảnh, nhìn bạn rất dữ tợn :

- Anh nghĩ thế nào ?

Đức yên lặng, chàng nhìn bạn một cái nhìn đầy thương mến, rồi bàn tay tìm bàn tay, chàng ôm đầu Nhượng, khẽ đặt một cái hôn lên tóc.